

KLASA IV

Sprawności	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopelniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
I. Kształcenie literackie i kulturowe	- wypowiada się na temat świata przedstawionego utworu - dostrzega obrazy poetyckie w utworach o nieskomplikowanej strukturze semantycznej	- omawia wybrane elementy świata przedstawionego utworu - wypowiada się na temat obrazów poetyckich w wierszach	- porównuje wybrane elementy świata przedstawionego w różnych utworach - analizuje obrazy poetyckie w czytanych utworach	- funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę na temat świata przedstawionego podczas analizy tekstów podejmujących grę z konwencją literacką - analizuje rolę środków językowych w tworzeniu obrazów poetyckich	- interpretuje teksty poetyckie na poziomie metaforycznym - podczas analizy utworów odwołuje się do różnych kontekstów literackich i kulturowych - dostrzega symboliczne treści w utworach literackich i plastycznych
	- zna pojęcie <i>fikcja literacka</i> - wymienia prawdopodobne (realistyczne) elementy świata przedstawionego	- odróżnia fikcję literacką od rzeczywistości - wymienia nieprawdopodobne (fantastyczne) elementy świata przedstawionego	- odróżnia fikcję filmową od rzeczywistości - wypowiada się na temat fantastyki w baśniach	- określa rolę autora tekstu w kreowaniu fikcji literackiej - wypowiada się na temat elementów fantastycznych w utworach współczesnych	- stawia pytania problemowe w odniesieniu do odbieranych tekstów - dostrzega i objaśnia związki pomiędzy warstwą językową, brzmieniową i semantyczną utworów poetyckich
	rozpoznaje czytany utwór jako baśń, hymn	wskazuje cechy gatunkowe baśni, hymnu	analizuje cechy baśni tradycyjnej i współczesnej	funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę o cechach gatunkowych utworów w ich analizie i interpretacji	w sposób przemyślany komentuje zachowania bohaterów, uwzględniając przy tym motywy ich działania oraz kontekst sytuacyjny
	zna pojęcie <i>epitet</i>, <i>porównanie</i>, <i>przenośnia</i>, <i>uosobienie</i>, <i>ożywienie</i>	odróżnia uosobienie od ożywienia	wskazuje w tekście literackim epitety, porównania, przenośnie (w tym uosobienia i ożywienia)	objaśnia funkcje językowych środków stylistycznych w czytanych utworach	kreatywnie wykorzystuje posiadaną wiedzę i umiejętności w sytuacjach problemowych dotyczących

Sprawności	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopelniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
	wskazuje i omawia tytuł w utworu	nadaje tytuły wybranym częściom utworu	dostrzega funkcję tytułu jako elementu konstrukcyjnego utworu	analizuje wpływ tytułu na odbiór tekstu	odbioru tekstów kultury - wyraża opinie na temat tekstów literackich i innych tekstów kultury, trafnie dobierając argumenty na poparcie swojego stanowiska - ma szerokie kompetencje w zakresie odbioru różnych tekstów kultury
	rozpoznaje wers, zwrotkę i refren, wskazuje rymy w wierszu	odróżnia wiersz ciągły od stroficznego i rymowy od wiersza bez rymów	określa wers, zwrotkę, refren, rymy, liczbę sylab w wersji jako elementy rytmizujące wypowiedź	używa funkcjonalnie pojęć <i>wiersz ciągły, stroficzny, rymowy, bezrymowy</i> podczas analizy wiersza	
	wyodrębnia wydarzenia fabuły i ustala ich kolejność	omawia wydarzenia fabuły	analizuje przebieg zdarzeń i rozumie ich wzajemną zależność	funkcjonalnie stosuje słownictwo określające następstwo zdarzeń	
	zna pojęcie <i>dialog</i>, wyszukuje wypowiedzi bohaterów tekstu	objaśnia pojęcie <i>dialog</i>	porównuje wypowiedzi bohaterów i narratora	omawia sposób zapisu dialogu w tekście	
	zna pojęcia <i>podmiot liryczny, narrator, bohater</i>	omawia cechy bohatera, narratora, podmiotu lirycznego	wypowiada się na temat uczuć i przeżyć bohatera, podmiotu lirycznego,	określa motywy działania bohatera, określa stosunek narratora do wybranych elementów świata przedstawionego utworu	
	zna pojęcia <i>narrator, narracja</i>	odróżnia autora od narratora	objaśnia funkcję narracji w tekście	dostrzega różne formy narracji w tekście	
	wskazuje w tekście bohatera głównego	określa cechy bohatera głównego	prezentuje swój pogląd na temat bohatera głównego	posługuje się argumentami, wyrażając swój stosunek do postaci głównej w utworze	
	określa tematykę utworu	omawia tematykę utworu	określa problematykę utworu	omawia problematykę utworu	

Sprawności	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopelniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
	nazywa swoje reakcje czytelnicze	opisuje wrażenia towarzyszące odbiorowi tekstów literackich	opisuje wrażenia towarzyszące odbiorowi różnych tekstów kultury	opisuje emocje towarzyszące odbiorowi różnych tekstów kultury	
	objaśnia dosłowne znaczenia w tekstach	rozumie proste przenośne znaczenia w tekstach	odróżnia znaczenia dosłowne od prostych znaczeń przenośnych	funkcjonalnie wykorzystuje swoją wiedzę do objaśnienia przenośnych znaczeń w tekstach	
	wypowiada się na temat sytuacji bohaterów literackich	określa doświadczenia bohaterów literackich	porównuje sytuację bohaterów literackich z własnymi doświadczeniami	komentuje sytuację bohaterów literackich w odniesieniu do doświadczeń współczesnych nastolatków	
	wypowiada się na temat wybranych zagadnień i znaczeń utworu	przedstawia własne rozumienie utworu	uzasadnia swoje rozumienie utworu	funkcjonalnie używa różnych środków językowych do uzasadnienia swojego rozumienia utworu	
	podejmuje próbę interpretacji tekstów	wykorzystuje w interpretacji tekstów doświadczenia własne	wykorzystuje w interpretacji tekstów znajomość innych utworów literackich	wykorzystuje w interpretacji tekstów wiedzę o różnych tekstach kultury	
	wypowiada się na temat postaci i zdarzeń	wskazuje pozytywne i negatywne cechy bohaterów oraz aspekty sytuacji	prezentuje swój pogląd na temat bohaterów i sytuacji	posługuje się argumentami, wyrażając swój stosunek do bohaterów i sytuacji	
	wskazuje wartości piękna, dobra, prawdy w czytanych utworach	wskazuje wartości ważne dla bohaterów literackich	zestawia wartości i ich przeciwieństwa utworach na zasadzie kontrastu	odczytuje wartości i antywartości wpisane w teksty kultury	

Sprawności	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopelniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
	rozpoznaje tekst literacki	rozpoznaje tekst informacyjny	odróżnia tekst literacki od informacyjnego	określa funkcje tekstu literackiego i informacyjnego	
	wyszukuje w tekście informacje wyrażone wprost	odczytuje informacje wyrażone wprost	dostrzega w tekście treści wyrażone wprost i pośrednio	odczytuje treści wyrażone wprost i pośrednio	
	określa temat tekstu	wyciąga wnioski z tekstu	określa główną myśl tekstu	analizuje i interpretuje główną myśl tekstu	
	zna pojęcie <i>tytuł, wstęp, rozwinięcie, zakończenie, akapit</i>	wyodrębnia w tekście części kompozycyjne	określa funkcję wstępu, rozwinięcia, zakończenia	omawia relacje między częściami wypowiedzi	
	wydobywa z tekstu wskazane informacje	porządkuje informacje z tekstu	odróżnia informacje ważne od drugorzędnych	hierarchizuje informacje	
	rozpoznaje czytany utwór jako komiks	wskazuje charakterystyczne cechy komiksu	funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę o budowie komiksu do jego odbioru	charakteryzuje komiks jako tekst kultury	
	odróżnia dzieło literackie od filmu i spektaklu teatralnego	rozpoznaje różne teksty kultury	wskazuje środki artystycznego wyrazu charakterystyczne dla literatury, filmu, teatru	objaśnia swoistość tekstów kultury przynależnych do literatury, teatru, filmu, muzyki, sztuk plastycznych i audiowizualnych	

Sprawności	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopelniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
	- posługuje się terminami <i>scena, aktor, gra aktorska, dekoracja</i> w kontekście widowiska teatralnego - przedstawia wybrane fakty dotyczące historii kina - odróżnia film od programu informacyjnego	- posługuje się terminami <i>kostium, rekwizyt, charakteryzacja, muzyka</i> w kontekście widowiska teatralnego - posługuje się pojęciami związanymi z filmem (<i>scenariusz, reżyseria, ujęcie, gra aktorska, muzyka, reżyser, kadr, plan filmowy</i>) - rozpoznaje wybrane gatunki filmowe	- wyodrębnia różne elementy składające się na widowisko teatralne - rozpoznaje poszczególne plany filmowe - wyjaśnia różnicę między filmem animowanym a innymi gatunkami filmowymi	- rozpoznaje środki wyrazu charakterystyczne dla pantomimy - określa właściwości i funkcje poszczególnych planów filmowych - nazywa tworzywo przekazów audiowizualnych (ruchome obrazy, dźwięk)	
	zna pojęcie <i>adaptacja utworu literackiego</i>	objaśnia pojęcie <i>adaptacja utworu</i> w odniesieniu do wybranych dzieł filmowych	wskazuje różnice między tekstem literackim a jego adaptacją	wskazuje różnice pomiędzy tekstem literackim a jego adaptacją sceniczną i radiową	
	wypowiada się na temat treści tekstów kultury	porównuje treści tekstów kultury z rzeczywistością znaną mu z własnego doświadczenia	komentuje treści tekstów kultury w odniesieniu do własnego doświadczenia	odbiera tekst kultury jako źródło wzbogacania własnych doświadczeń	
	dokonuje odczytania tekstów poprzez przekład intersemiotyczny, posługując się konwencją realistyczną (np. ilustracja)	dokonuje odczytania tekstów poprzez przekład intersemiotyczny, posługując się bardziej złożoną konwencją realistyczną (np. komiks)	dokonuje odczytania tekstów poprzez przekład intersemiotyczny, posługując się konwencją symboliczną (np. plakat)	dokonuje odczytania tekstów poprzez przekład intersemiotyczny, posługując się konwencją abstrakcyjną (w połączeniu z muzyką)	

Sprawności	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopelniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
	z uwagą odbiera filmy, spektakle, programy radiowe i telewizyjne, zwłaszcza adresowane do dzieci i młodzieży	świadomie odbiera filmy, spektakle, programy radiowe i telewizyjne, zwłaszcza adresowane do dzieci i młodzieży	wykorzystuje swoją wiedzę na temat tekstów kultury, odbierając filmy, spektakle, programy radiowe i telewizyjne, zwłaszcza adresowane do dzieci i młodzieży	aktywnie odbiera filmy, spektakle, programy radiowe i telewizyjne, zwłaszcza adresowane do dzieci i młodzieży, czyniąc je źródłem swoich działań twórczych	
II. Kształcenie językowe	wie, na jakie pytania odpowiada rzeczownik, czasownik, przymiotnik i przysłówki	rozpoznaje w wypowiedziach rzeczownik, czasownik, przymiotnik i przysłówki	wskazuje różnice między rzeczownikiem, czasownikiem, przymiotnikiem i przysłówkiem	określa funkcje rzeczownika, czasownika, przymiotnika, przysłówka w tekście	- świadomie i funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę i umiejętności językowe w zakresie słownictwa, składni, fleksji i fonetyki - swobodnie stosuje wiedzę na temat budowy zdania i budowy tekstu wypowiedziach ustnych i pisemnych - funkcjonalnie wykorzystuje werbalne i pozawerbalne środki wyrazu - swobodnie wykorzystuje wiedzę o języku jako narzędziu skutecznej komunikacji - przedstawia oryginalne rozwiązania ułatwiające naukę gramatyki i ortografii - przestrzega zasad poprawności
	rozpoznaje formy bezokolicznika	dostrzega rolę czasownika w wypowiedzi	rozumie funkcję bezokolicznika	funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę o osobowych i nieosobowych formach czasownika w swoich wypowiedziach	
	rozpoznaje w tekście formy liczb odmienne części mowy	rozpoznaje w tekście formy czasów i rodzajów gramatycznych	rozpoznaje w tekście formy osób	określa funkcje form liczb, czasów, rodzajów i osób w wypowiedzi	
	używa przymiotników i przysłówków we właściwych kontekstach	rozumie rolę przymiotników i przysłówków w opisie świata	uwzględnia w wypowiedziach różne natężenie cech i właściwości	używa we właściwych kontekstach przymiotników i przysłówków o różnych natężeniach cechy	

Sprawności	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopelniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
	stara się przestrzegać poprawności gramatycznej wyrazów odmiennych	przestrzega poprawności gramatycznej wyrazów odmiennych, tworząc wypowiedzi o nieskomplikowanej strukturze językowej	stosuje poprawne formy gramatyczne wyrazów odmiennych	stosuje poprawne formy gramatyczne wyrazów odmiennych	językowej oraz zasad etykiety językowej w każdej sytuacji komunikacyjnej - świadomie i funkcjonalnie wykorzystuje synonimy, frazeologizmy w celu wzbogacenia warstwy językowej wypowiedzi - samodzielnie poszerza wiedzę i umiejętności poza treści przewidziane podstawą programową i programem nauczania
	zna pojęcia <i>podmiot, orzeczenie, określenia</i>	rozpoznaje podmiot i orzeczenie w zdaniu	rozpoznaje funkcje składniowe orzeczenia, podmiotu i określeń w zdaniu	wyjaśnia funkcję orzeczenia, podmiotu i określeń w zdaniu	
	wie, że wyrazy w zdaniu łączą się w związki wyrazowe	wyodrębnia związek główny	rozróżnia wyrazy określane i określające	funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę o budowie zdania w swoich wypowiedziach	
	rozpoznaje wypowiedzenia oznajmujące, pytające i rozkazujące	używa celowo wypowiedzi oznajmujących, pytających i rozkazujących	używa wypowiedzi wykrzyknikowych ze świadomością ich funkcji	funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę o różnych typach wypowiedzi ze względu na cel wypowiedzi	
	wie, jak zbudowane jest zdanie	odróżnia zdanie od wypowiedzenia bez czasownika	wyodrębnia równoważnik zdania w tekście	funkcjonalnie stosuje w praktyce językowej zdania i równoważniki zdań	
	zna pojęcie <i>zdanie pojedyncze rozwinięte i nierozwinięte</i>	rozpoznaje w tekście zdanie pojedyncze rozwinięte oraz nierozwinięte i rozumie ich funkcje	przekształca konstrukcje składniowe – zdania w równoważniki zdań i odwrotnie	rozumie funkcjonalność przekształceń składniowych	

Sprawności	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopelniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
	stosuje formy grzecznościowe w swoich wypowiedziach	posługuje się oficjalną i nieoficjalną formą polszczyzny	posługuje się oficjalną nieoficjalną formą polszczyzny ze świadomością zróżnicowania tych form	zna i funkcjonalnie stosuje formy grzecznościowe używane w oficjalnej i nieoficjalnej formie polszczyzny	
	przedstawia się w kilku zdaniach w różnych sytuacjach komunikacyjnych	dostosowuje sposób powitania i pożegnania do sytuacji komunikacyjnej	stosuje formy grzecznościowe w wypowiedzi ustnej i pisemnej (pozdrowienia, list, życzenia SMS)	dostosowuje sposób wyrażania się do sytuacji komunikacyjnej	
	rozumie dosłowne znaczenia wyrazów w wypowiedzi	rozumie proste przenośne znaczenia wyrazów w wypowiedzi	odróżnia znaczenia dosłowne wyrazów znaczeń przenośnych	świadomie wykorzystuje wyrazy o przenośnych znaczeniach do tworzenia własnych wypowiedzi	
	rozumie znaczenie wybranych stałych związków wyrazowych poznanych na lekcjach	używa w swoich wypowiedziach wybranych stałych związków wyrazowych poznanych na lekcjach	używa stałych związków wyrazowych zrozumieniem i świadomością celu	świadomie wykorzystuje stałe związki wyrazowe do bogacenia warstwy językowej własnych wypowiedzi	
	tworzy wypowiedzi wyrażające różne intencje, np. prośbę, polecenie, podziękowanie, przepraszenie	stosuje różne typy wypowiedzi w zależności od zamierzonego celu wypowiedzi	posługuje się pozawerbalnymi środkami komunikowania się stosownie do okoliczności i celu wypowiedzi	podkreśla intencje wypowiedzi pozawerbalnymi środkami porozumiewania się	
	zna pojęcie <i>synonim</i>, <i>wyraz bliskoznaczny</i>	wie, że formy fleksyjne wyrazów nie są ich synonimami	świadomie zastępuje powtarzające się wyrazy ich synonimami	funkcjonalnie stosuje synonimy w celu wzbogacenia językowego wypowiedzi	

Sprawności	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopelniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
	w sposób logiczny i spójny wypowiada się na tematy związane z otaczającą rzeczywistością	wie, że treść tworzonych zdań powinna nawiązywać do wcześniejszych części tekstu	używa spójników i zaimków (bez znajomości terminów – etap propedeutyczny) w celu zespolenia tekstu	stosuje synonimy w celu uzyskania spójności tekstu	
	rozumie, że tekst jest komunikatem	rozdziela typy komunikatu: informacyjny, literacki, ikoniczny	wie, że niektóre komunikaty różnią się systemem znaków	funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę o różnych typach komunikatów	
	zna pojęcia <i>nadawca</i> i <i>odbiorca wypowiedzi</i>, posługuje się nimi w odniesieniu do różnych sytuacji codziennych	identyfikuje nadawcę wypowiedzi w opowiadaniach, powieściach, baśniach	identyfikuje i opisuje nadawcę wypowiedzi lirycznej	funkcjonalnie posługuje się terminami nadawca odbiorca wypowiedzi podczas odbioru tekstów kultury	
	określa sytuację komunikacyjną	rozumie wpływ sytuacji komunikacyjnej na kształt wypowiedzi	dostosowuje sposób wyrażania się i zachowania do sytuacji komunikacyjnej	posługuje się różnymi werbalnymi i pozawerbalnymi środkami komunikacji – stosownie do sytuacji	
	rozpoznaje komunikaty wyrażane za pomocą gestów	rozpoznaje i nazywa uczucia wyrażane za pomocą mimiki	rozpoznaje znaczenie różnych niewerbalnych środków komunikacji	nazywa i komentuje emocje wyrażane za pomocą różnych form ekspresji pozasłownej	
	zna pojęcia <i>głoska</i>, <i>litera</i>, <i>sylaba</i>	objaśnia różnicę pomiędzy głoską i literą	określa funkcje głosek, liter, sylab	wykorzystuje wiedzę o głoskach, literach i sylabach w analizie warstwy brzmieniowej tekstów	

Sprawności	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopelniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
	zna pojęcie <i>etykieta językowa</i> i stara się stosować jej zasady	stosuje zasady etykiety językowej w sytuacjach codziennych	przestrzega zasad etykiety językowej wymaganych w korespondencji	przestrzega zasad etykiety językowej podczas komunikacji za pomocą narzędzi nowoczesnych technologii informacyjno – komunikacyjnych	
	- zna reguły pisowni: – <i>rz, ż, ó, u, h, ch</i>, – <i>nie</i> z rzeczownikami, przymiotnikami, czasownikami i przysłówkami – wielką i małą literą – <i>q</i> i <i>ę</i> – <i>i</i> po spółgłoskach	- stara się przestrzegać poprawności ortograficznej w zakresie pisowni: – <i>rz, ż, ó, u, h, ch</i>, – <i>nie</i> z rzeczownikami, przymiotnikami, czasownikami i przysłówkami – wielką i małą literą – <i>q</i> i <i>ę</i> – <i>i</i> po spółgłoskach	- stosuje w większości wyrazów reguły pisowni: – <i>rz, ż, ó, u, h, ch</i>, – <i>nie</i> z rzeczownikami, przymiotnikami, czasownikami i przysłówkami – wielką i małą literą – <i>q</i> i <i>ę</i> – <i>i</i> po spółgłoskach	- stosuje we wszystkich wyrazach reguły pisowni: – <i>rz, ż, ó, u, h, ch</i>, – <i>nie</i> z rzeczownikami, przymiotnikami, czasownikami i przysłówkami – wielką i małą literą – <i>q</i> i <i>ę</i> – <i>i</i> po spółgłoskach	
	zamyka wypowiedzenia oznajmujące kropką	stosuje poprawnie kropkę, znak zapytania lub wykrzyknik na końcu wypowiedzeń	stosuje poprawnie kropkę w zapisie dat	poprawnie używa różnych znaków interpunkcyjnych	
III. Tworzenie wypowiedzi	krótko wypowiada się na zadany temat związany z otaczającą rzeczywistością	aktywnie uczestniczy w rozmowie na zadany temat	wypowiada się logicznie na tematy związane z poznanymi tekstami kultury	świadomie porządkuje i komponuje treść swoich wypowiedzi	- pisze bezbłędne językowo, oryginalne pod względem treści i stylu różne formy wypowiedzi - swobodnie posługuje się

Sprawności	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopelniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
	zna pojęcie <i>argument</i>	rozpoznaje argumenty w wypowiedzi	posługuje się argumentami w rozmowie	używa przemyślanych argumentów na poparcie swojego stanowiska	werbalnymi i pozawerbalnymi środkami wyrazu w swoich wypowiedziach ustnych - operuje bogatym słownictwem z różnych kręgów tematycznych - w sposób szczególnie dba o poprawność ortograficzną, interpunkcyjną, fleksyjną i składniową wypowiedzi - zapisuje teksty w sposób przejrzysty z wielką dbałością o stronę graficzną i wydzielenie myślowe w formie akapitów - podejmuje działalność literacką i kulturalną - prowadzi blog internetowy - redaguje twórcze, oryginalne teksty informacyjne o szkole przeznaczone do gazetki lub na stronę internetową
	tworzy logiczne i w przeważającej części uporządkowane wypowiedzi	zna pojęcie <i>akapit</i> i rozumie jego funkcję w wypowiedzi	tworzy wypowiedzi o właściwej kompozycji i układzie graficznym	tworzy semantycznie pełne i bogate językowo wypowiedzi	
	wyszukuje w tekście informacje	ocenia przydatność uzyskanych informacji	dokonuje selekcji informacji	wypracowuje skuteczne metody selekcji informacji	
	tworzy według podanego wzoru wypowiedzi w następujących formach gatunkowych: opowiadanie (twórcze, odtwórcze), opis przedmiotu, opis miejsca, list, zaproszenie, ogłoszenie, życzenia, pozdrowienia	tworzy samodzielnie wypowiedzi w następujących formach gatunkowych: opowiadanie(twórcze, odtwórcze), opis przedmiotu, opis miejsca, list, zaproszenie, ogłoszenie, życzenia, pozdrowienia	tworzy poprawne językowo, spójne, zgodne z cechami kompozycyjnymi wypowiedzi w następujących formach gatunkowych: opowiadanie(twórcze, odtwórcze), opis przedmiotu, opis miejsca, list, zaproszenie, ogłoszenie, życzenia, pozdrowienia	tworzy bogate językowo wypowiedzi w różnych formach gatunkowych, stosuje funkcjonalnie różne środki językowe	
	wygłasza tekst z pamięci	recytuje ze zrozumieniem tekst poetycki lub fragment prozy	artykułuje prawidłowo głoski podczas recytacji, dostosowuje tempo recytacji do treści utworu	recytuje tekst z odpowiednią intonacją, dykcją i napięciem emocjonalnym	
	sporządza według podanego wzoru odtwórczy plan ramowy wypowiedzi	sporządza samodzielnie odtwórczy i twórczy plan ramowy wypowiedzi	stosuje jednolitą formę wypowiedzeń (bez czasownika) w zapisie planu ramowego	dba o zwięzłość wypowiedzi w zapisie planu ramowego	

Sprawności	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
	redaguje według podanego wzoru proste notatki w różnych formach	tworzy samodzielnie prostą notatkę w formie tabeli, kilkudzaniowej wypowiedzi, planu	rozplanowuje kompozycję układu treści w notatce	funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę o różnych formach notatek	
	opowiada o treści przeczytanych utworów	omawia problematykę przeczytanych utworów	funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę o języku w swoich wypowiedziach na temat tekstów	opowiada o treści, problematyce i formie poznanych tekstów kultury	
	wie, że współczesne komunikaty (SMS, e-mail) muszą być poprawne pod względem językowym i ortograficznym	używa właściwych zwrotów grzecznościowych w swoich wiadomościach SMS oraz korespondencji internetowej	zapisuje poprawne, komunikatywne wiadomości SMS	zna i stosuje zasady netykiety w komunikacji internetowej	
	tworzy według podanego wzoru opowiadania na temat dalszych losów bohatera tekstu	tworzy samodzielnie opowiadania na tematy związane z treścią poznanych utworów	tworzy poprawne językowo, spójne, zgodne z cechami kompozycyjnymi opowiadania na podstawie tekstu	tworzy bogate językowo wypowiedzi w różnych formach gatunkowych inspirowane treścią poznanych utworów	
	odwołuje się do swojej wiedzy o języku w tworzonych wypowiedziach	stosuje zwroty grzecznościowe w swoich wypowiedziach ustnych i pisemnych	funkcjonalnie stosuje odpowiednie konstrukcje składniowe w różnych sytuacjach komunikacyjnych	funkcjonalnie i twórczo wykorzystuje wiedzę o języku w tworzonych wypowiedziach	
IV. Samokształcenie	czyta poprawnie tekst, wyznaczając głosowo granice zdań	czyta poprawnie tekst, zwracając uwagę na znaki interpunkcyjne	czyta płynnie tekst, podkreślając głosem ważne słowa	czyta tekst, stosując odpowiednie tempo i intonację w zależności od treści	wykorzystuje narzędzia TIK (np. smartfon, tablet) do zapisywania i katalogowania informacji

Sprawności	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopelniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
	zapisuje odręcznie informacje pozyskane z różnych źródeł	porządkuje według własnego pomysłu uzyskane informacje	zapisuje informacje za pomocą edytora tekstu	opracowuje własne sposoby szybkiego i efektywnego zapisywania informacji	- opracowuje własne bazy informacji, np. kartoteki, fiszki z hasłami, foldery plików - wykorzystuje programy, aplikacje i gry edukacyjne do samodzielnej nauki języka polskiego - zwraca uwagę na aspekty moralne związane z korzystaniem z zasobów internetowych (odpowiedzialność, uczciwość, poszanowanie cudzej własności) - bierze udział i odnosi sukcesy w konkursach przedmiotowych z języka polskiego
	korzysta z różnych źródeł informacji (np. książki, edukacyjne programy telewizyjne, strony internetowe)	wybiera informacje uzyskane z różnych źródeł i wykorzystuje je w nauce i rozwijaniu pasji	selekcjonuje informacje w celu wykorzystania ich w różnych sytuacjach typowych i nietypowych	gromadzi dane w sposób uporządkowany i zapewniający łatwy dostęp do potrzebnych informacji	
	korzysta z zasobów szkolnej biblioteki	zna zasady korzystania z zasobów bibliotecznych	korzysta z zasobów bibliotek <i>on-line</i>	funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę na temat zasobów bibliotecznych w docieraniu do informacji	
	- korzysta ze słownika ortograficznego - potrafi odnaleźć wskazane hasło w encyklopedii	- zna budowę słownika ortograficznego - wyszukuje hasła w encyklopedii	- korzysta ze słownika wyrazów bliskoznacznych - korzysta z informacji zawartych w encyklopedii	- określa funkcje słowników - korzysta ze słowników <i>on-line</i>	
	ma świadomość, że nie wszystkie informacje w Internecie są prawdziwe	ocenia przydatność uzyskanych informacji	konfrontuje ze sobą informacje uzyskane z różnych źródeł, szczególnie internetowych	krytycznie ocenia i weryfikuje informacje uzyskane z różnych źródeł	
	korzysta z Internetu w celach edukacyjnych	rozwija umiejętności efektywnego korzystania z zasobów Internetu	zna wybrane zasady etykiety i przestrzega ich	postrzega nowoczesne technologie informacyjne jako narzędzia do rozwijania i prezentowania własnych zainteresowań	

Sprawności	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopelniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
Lektura obowiązkowa i uzupełniająca	czyta większość wymaganych lektur przynajmniej we fragmentach i analizuje podstawowe elementy ich świata przedstawionego	czyta większość wymaganych lektur w całości i analizuje ich świat przedstawiony	czyta wszystkie wymagane lektury w całości i interpretuje wybrane wątki	czyta wszystkie wymagane lektury w całości i interpretuje je w połączeniu z kontekstami	chętnie czyta i zna wiele tekstów ponadprogramowych

Ocenę niedostateczną otrzymuje uczeń, którego wyniki nie osiągają poziomu wymagań koniecznych, w związku z tym, nie jest w stanie wykonać zadań o niewielkim stopniu trudności. Brak wiedzy i umiejętności nie rokuje osiągnięcia nawet minimalnego postępu.

KLASA V

Sprawności	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
I. Kształcenie literackie i kulturowe	- wypowiada się na temat świata przedstawionego utworu - dostrzega obrazy poetyckie w utworach o nieskomplikowanej strukturze semantycznej	- omawia wybrane elementy świata przedstawionego utworu - wypowiada się na temat obrazów poetyckich w wierszach	- porównuje wybrane elementy świata przedstawionego w różnych utworach - analizuje i interpretuje obrazy poetyckie w czytanych utworach	- funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę na temat świata przedstawionego podczas analizy tekstów podejmujących grę z konwencją literacką - analizuje rolę środków językowych w tworzeniu obrazów poetyckich	- interpretuje teksty poetyckie na poziomie metaforycznym - podczas analizy utworów odwołuje się do różnych kontekstów literackich i kulturowych - dostrzega symboliczne treści w utworach literackich i plastycznych
	- zna pojęcie <i>fikcja literacka</i> - wymienia prawdopodobne (realistyczne) elementy świata przedstawionego	- odróżnia fikcję literacką od rzeczywistości - wymienia nieprawdopodobne (fantastyczne) elementy świata przedstawionego	- odróżnia fikcję filmową od rzeczywistości - wypowiada się na temat fantastyki w baśniach, mitach i legendach	- określa rolę autora tekstu w kreowaniu fikcji literackiej - wypowiada się na temat elementów fantastycznych w utworach współczesnych - wskazuje różnice między elementami świata przedstawionego mitu, legendy, baśni	- stawia pytania problemowe w odniesieniu do odbieranych tekstów - dostrzega i objaśnia związki między warstwą językową, brzmieniową a semantyczną utworów poetyckich - w sposób przemyślany komentuje zachowania bohaterów, uwzględniając przy tym motywy ich działania oraz kontekst sytuacyjny - kreatywnie wykorzystuje posiadaną wiedzę i umiejętności w sytuacjach problemowych dotyczących odbioru tekstów kultury
	rozpoznaje czytany utwór jako baśń, mit, legendę, dziennik, pamiętnik, powieść detektywistyczną i podóżniczą	wskazuje cechy gatunkowe baśni, mitu, legendy, dziennika, pamiętnika	- wymienia cechy charakterystyczne różnych gatunków literackich - omawia funkcję mitów i legend	funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę o cechach gatunkowych utworów w ich analizie i interpretacji	wyraża opinie na temat tekstów literackich i innych tekstów kultury, trafnie dobierając argumenty na

Sprawności	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopelniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
	zna pojęcie <i>epitet, porównanie, przenośnia, uosobienie, ożywienie, wyraz dźwiękonaśladowczy, apostrofa</i>	rozpoznaje w tekście niektóre epitety, porównania, przenośnie (w tym uosobienie i ożywienie), wyrazy dźwiękonaśladowcze, apostrofy	wskazuje w tekście literackim epitety, porównania, przenośnie (w tym uosobienia i ożywienia), wyrazy dźwiękonaśladowcze, apostrofy	objaśnia funkcje językowych środków stylistycznych w czytanych utworach	poparcie swojego stanowiska ma szerokie kompetencje w zakresie odbioru różnych tekstów kultury
	- wskazuje tytuł, podtytuł, puentę utworu - wskazuje punkt kulminacyjny w opowiadaniu	nadaje tytuły, śródtytuły wybranym częściom utworu	dostrzega funkcję tytułu, podtytułu, puenty, punktu kulminacyjnego jako elementu konstrukcyjnego utworu	analizuje wpływ tytułu, podtytułu, puenty na interpretację tekstu	
	rozpoznaje wers, zwrotkę i refren, wskazuje rymy w wierszu, zna pojęcie <i>rytm</i>	odróżnia wiersz rymowy od wiersza bez rymów	- określa wers, zwrotkę, refren, rymy, liczbę sylab w wersie jako elementy rytmizujące wypowiedź - zna pojęcia <i>rymy męskie</i> i <i>żeńskie</i> oraz <i>rymy dokładne</i> i <i>niedokładne</i>	używa funkcjonalnie pojęć <i>wiersz rymowy, bezrymowy</i> oraz <i>rymy</i> i <i>rytm</i> podczas analizy wiersza	
	wyodrębnia wydarzenia fabuły i ustala ich kolejność	omawia wydarzenia fabuły, używa pojęć wątek i akcja	analizuje przebieg zdarzeń w ujęciu przyczynowo-skutkowym	stosuje bogate słownictwo określające następstwo zdarzeń	
	zna pojęcie <i>dialog</i>, wyszukuje wypowiedzi bohaterów tekstu	objaśnia pojęcie <i>dialog</i>	porównuje wypowiedzi bohaterów i narratora	omawia sposób zapisu dialogu w tekście	

Sprawności	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopelniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
	zna pojęcia <i>podmiot liryczny, narrator, bohater</i>	omawia cechy bohatera, narratora, podmiotu lirycznego	określa motywy działania bohatera, określa stosunek narratora do wybranych elementów świata przedstawionego utworu	charakteryzuje bohatera, podmiot liryczny i narratora w czytanych utworach	
	zna pojęcia <i>narracja pierwszoosobowa i narracja trzecioosobowa</i>	odróżnia narratora pierwszoosobowego od narratora trzecioosobowego	objaśnia funkcję różnych typów narracji w tekście	wykorzystuje funkcjonalnie wiedzę o różnych typach narracji w analizie tekstu	
	wskazuje w tekście bohatera głównego, pierwszoplanowego, drugoplanowego, tytułowego	- określa cechy bohaterów różnych typów - objaśnia, czym cechuje się bohater historyczny	prezentuje swój pogląd na temat bohatera głównego	posługuje się argumentami, wyrażając swój stosunek do postaci głównej w utworze	
	określa tematykę utworu	omawia tematykę utworu	określa problematykę utworu	omawia problematykę utworu	
	zna pojęcie <i>wątek</i>	objaśnia pojęcie <i>wątek</i>	używa funkcjonalnie pojęcia <i>wątek</i>	skazuje różne wątki w utworze	
	nazywa swoje reakcje czytelnicze	opisuje wrażenia towarzyszące odbiorowi tekstów literackich	opisuje wrażenia towarzyszące odbiorowi różnych tekstów kultury	opisuje emocje towarzyszące odbiorowi różnych tekstów kultury	
	odbiera teksty literackie na poziomie dosłownym	rozumie proste przenośne znaczenia w tekstach	odczytuje przenośne sensy utworów opartych na nieskomplikowanych konstrukcjach	funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę do objaśnienia przenośnych znaczeń w tekstach	

Sprawności	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
	wypowiada się na temat sytuacji bohaterów literackich i filmowych	określa doświadczenia i sytuację bohaterów literackich oraz filmowych	zestawia sytuację bohaterów literackich z własnymi doświadczeniami	komentuje sytuację bohaterów literackich w odniesieniu do doświadczeń współczesnych nastolatków	
	wypowiada się na temat wybranych zagadnień i znaczeń utworu	przedstawia własne rozumienie utworu	uzasadnia swoje rozumienie utworu	funkcjonalnie używa różnych środków językowych do uzasadnienia swojego rozumienia utworu	
	podejmuje próbę interpretacji tekstów	wykorzystuje w interpretacji tekstów własne doświadczenia	wykorzystuje w interpretacji tekstów znajomość innych utworów literackich	wykorzystuje w interpretacji tekstów wiedzę o różnych tekstach kultury	
	wypowiada się na temat postaci literackiej, wskazuje pozytywne i negatywne cechy bohatera	wyraża opinię na temat bohaterów i zdarzeń	ocenia bohatera literackiego	posługuje się argumentami, wyrażając swój stosunek do bohaterów i sytuacji	
	posługuje się pojęciami: <i>dobro – zło, przyjaźń – wrogość, prawda – kłamstwo, pokój – wojna</i> w odniesieniu do treści omawianych utworów	rozdziela pozytywne i negatywne zachowania bohaterów literackich	zestawia wartości i ich przeciwieństwa w utworach na zasadzie kontrastu	odczytuje wartości i antywartości wpisane w teksty kultury	

Sprawności	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopelniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
	- rozpoznaje tekst literacki - rozpoznaje artykuł prasowy	- rozpoznaje tekst informacyjny - wymienia cechy artykułu prasowego	- odróżnia tekst literacki od informacyjnego - odróżnia tekst prasowy od literackiego	określa funkcje tekstu literackiego i informacyjnego, prasowego	
	wyszukuje w tekście informacje wyrażone wprost	odczytuje informacje wyrażone wprost	dostrzega w tekście treści wyrażone wprost i pośrednio	odczytuje treści wyrażone wprost i pośrednio	
	- określa temat tekstu - używa pojęcia <i>przesłanie</i> w odniesieniu do legendy i mitu	- wyciąga wnioski z tekstu - odczytuje przesłanie niektórych legend i mitów	- określa główną myśl tekstu - odczytuje przesłania legend i mitów	- analizuje i interpretuje główną myśl tekstu - formułuje samodzielnie przesłanie legendy i mitu	
	objaśnia pojęcie <i>tytuł, wstęp, rozwinięcie, zakończenie, akapit</i>	wyodrębnia w tekście cząstki kompozycyjne	określa funkcję wstępu, rozwinięcia, zakończenia	omawia relacje między częściami wypowiedzi	
	wydobywa z tekstu wskazane informacje	porządkuje informacje z tekstu	odróżnia informacje ważne od drugorzędnych	hierarchizuje informacje	
	wskazuje określenia opisujące i oceniające	odróżnia określenia opisujące od oceniających	wskazuje opinie w wypowiedziach bohaterów tekstów	objaśnia subiektywny charakter opinii	

Sprawności	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
	rozpoznaje czytany utwór jako komiks	wskazuje charakterystyczne cechy komiksu	unkcjonalnie wykorzystuje wiedzę o budowie komiksu do jego odbioru	charakteryzuje komiks jako tekst kultury	
	- odróżnia dzieło literackie od filmu i spektaklu teatralnego - odróżnia film od programu informacyjnego	- rozpoznaje różne teksty kultury - wskazuje środki artystycznego wyrazu charakterystyczne dla literatury, filmu, teatru	nazywa tworzywo przekazów audiowizualnych (ruchome obrazy, dźwięk)	objasnia swoistość tekstów kultury przynależnych do literatury, teatru, filmu, muzyki, sztuk plastycznych i audiowizualnych	
	- posługuje się terminami: <i>lalki, kostium, rekwizyty, dekoracja</i> w kontekście widowiska teatralnego - posługuje się pojęciami związanymi z filmem: <i>aktor, reżyser, scenariusz filmowy</i>	- posługuje się terminami związanymi z teatrem lalkowym, zna pojęcie <i>znaki teatru</i> - wie, jak zbudowany jest scenariusz filmowy - rozpoznaje wybrane gatunki filmowe	- wyodrębnia różne elementy składające się na widowisko teatralne, określa funkcje znaków teatralnych - posługuje się ze zrozumieniem terminami związanymi ze sztuką filmową	- rozpoznaje znaki teatru i środki wyrazu charakterystyczne dla teatru lalkowego - określa właściwości i funkcje różnych elementów dzieła filmowego	
	zna pojęcie <i>adaptacja utworu literackiego</i>	objasnia pojęcie <i>adaptacja utworu</i> w odniesieniu do wybranych dzieł filmowych	wskazuje różnice między tekstem literackim a jego adaptacją	wskazuje różnice pomiędzy tekstem literackim a jego adaptacją sceniczną i radiową	
	wypowiada się na temat treści tekstów kultury	porównuje treści tekstów kultury z rzeczywistością znaną mu z własnego doświadczenia	komentuje treści tekstów kultury w odniesieniu do własnego doświadczenia	odbiera tekst kultury jako źródło wzbogacania własnych doświadczeń	

Sprawności	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopelniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
	dokonuje odczytania tekstów przez przekład intersemiotyczny, posługując się konwencją realistyczną (np. ilustracja)	dokonuje odczytania tekstów przez przekład intersemiotyczny, posługując się bardziej złożoną konwencją realistyczną (np. komiks)	dokonuje odczytania tekstów przez przekład intersemiotyczny, posługując się konwencją symboliczną (np. plakat, kolaż)	dokonuje odczytania tekstów przez przekład intersemiotyczny, posługując się konwencją abstrakcyjną (w połączeniu z muzyką)	
	z uwagą odbiera filmy, spektakle teatralne, słuchowiska, programy radiowe i telewizyjne, zwłaszcza adresowane do dzieci i młodzieży	świadomie odbiera filmy, spektakle teatralne, słuchowiska, programy radiowe i telewizyjne, zwłaszcza adresowane do dzieci i młodzieży	wykorzystuje wiedzę na temat tekstów kultury, odbierając filmy, spektakle teatralne, słuchowiska, programy radiowe i telewizyjne, zwłaszcza adresowane do dzieci i młodzieży	aktywnie odbiera filmy, spektakle teatralne, słuchowiska, programy radiowe i telewizyjne, zwłaszcza adresowane do dzieci i młodzieży, czyniąc je źródłem swoich działań twórczych	
II. Kształcenie językowe	rozpoznaje w wypowiedziach rzeczowniki, czasowniki, przymiotniki, przysłówki oraz niektóre liczebniki i przyimki	rozpoznaje w tekście liczebniki oraz przyimki	wskazuje różnice między różnymi częściami mowy	określa funkcje różnych części mowy w wypowiedzeniu	- świadomie i funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę i umiejętności językowe w zakresie słownictwa, składni, fleksji i fonetyki - swobodnie stosuje wiedzę na temat budowy wypowiedzi i budowy tekstu w wypowiedziach ustnych i pisemnych - funkcjonalnie wykorzystuje werbalne i pozawerbalne środki wyrazu - swobodnie wykorzystuje wiedzę o języku jako narzędziu skutecznej komunikacji
	rozpoznaje odmienne części mowy	rozpoznaje nieodmienne części mowy	odróżnia części mowy odmienne od nieodmiennych	funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę o odmiennych i nieodmiennych częściach mowy	

Sprawności	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopelniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
	rozpoznaje formy bezokolicznika	dostrzega rolę czasownika w wypowiedzi	rozumie funkcję bezokolicznika	funkcjonalne wykorzystuje wiedzę o osobowych i nieosobowych formach czasownika w wypowiedziach	
	rozpoznaje w tekście formy przypadków, liczby, osoby, czasu, rodzaju gramatycznego odpowiednio: rzeczownika, czasownika	rozpoznaje w tekście formy przypadków, liczby, rodzaju gramatycznego odpowiednio: przymiotnika i liczebnika	oddziela temat fleksyjny od końcówki	określa funkcje różnych form gramatycznych odmiennych części mowy w wypowiedzeniu	- przedstawia oryginalne rozwiązania ułatwiające naukę gramatyki i ortografii - przestrzega zasad poprawności językowej oraz zasad etykiety językowej w każdej sytuacji komunikacyjnej - świadomie i funkcjonalnie wykorzystuje synonimy, frazeologizmy w celu wzbogacenia warstwy językowej wypowiedzi - samodzielnie poszerza wiedzę i umiejętności poza treści przewidziane podstawą programową i programem nauczania
	wyszukuje i wskazuje w tekście czasowniki w stronie czynnej i w stronie biernej	przekształca konstrukcję strony czynnej i biernej czasownika i odwrotnie	poprawnie i celowo stosuje formy strony czynnej i biernej czasownika	używa form strony biernej i czynnej czasownika dla uzyskania jednoznaczności treści wypowiedzi	
	stara się przestrzegać poprawności gramatycznej wyrazów odmiennych	przestrzega poprawności gramatycznej wyrazów odmiennych, tworząc wypowiedzi o nieskomplikowanej strukturze językowej	stosuje poprawne formy gramatyczne wyrazów odmiennych	stosuje poprawne formy gramatyczne wyrazów odmiennych	
	używa przymiotników i przysłówków we właściwych kontekstach	rozumie rolę przymiotników i przysłówków w opisie świata	uwzględnia w wypowiedziach różne natężenie cech i właściwości	używa we właściwych kontekstach przymiotników i przysłówków o różnych natężeniach cechy	

Sprawności	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopelniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
	zna pojęcia <i>podmiot, orzeczenie, przydawka, dopełnienie, okolicznik</i>	rozpoznaje podmiot, orzeczenie, przydawkę, dopełnienie i okolicznik w zdaniu	rozpoznaje funkcje składniowe orzeczenia, podmiotu, przydawki, dopełnienia i okolicznika w zdaniu	wyjaśnia funkcję orzeczenia, podmiotu, przydawki, dopełnienia i okolicznika w zdaniu	
	- wskazuje wyrazy nadrzędne i podrzędne w związkach wyrazowych - nazywa niektóre typy związków wyrazowych	- objaśnia pojęcia <i>związek zgody, związek rzędu, związek przynależności</i> - wie, jakie części mowy występują najczęściej w związkach wyrazowych różnych typów	- używa ze zrozumieniem pojęć <i>związek zgody, związek rzędu, związek przynależności</i> - odróżnia różne typy związków wyrazowych	używa funkcjonalnie nazw wszystkich typów związków wyrazowych podczas analizy składniowej zdań	
	rozpoznaje wypowiedzenia oznajmujące, pytające i rozkazujące	używa celowo wypowiedzi oznajmujących, pytających i rozkazujących	używa wypowiedzi wykrzyknikowych ze świadomością ich funkcji	funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę o różnych typach wypowiedzi ze względu na cel wypowiedzi	
	odróżnia zdanie pojedyncze rozwinięte i nierozwinięte, zna pojęcia <i>zdanie pojedyncze</i> i <i>zdanie złożone</i>	rozpoznaje w tekście zdanie pojedyncze rozwinięte i nierozwinięte, zdanie pojedyncze i złożone, odróżnia zdanie i wypowiedzenie bez osobowej formy czasownika	rozpoznaje równoważnik zdania, określa typy zdań złożonych współrzędnie	określa funkcję zdań współrzędnie złożonych różnego typu	
	przekształca zdania złożone w pojedyncze i odwrotnie	przekształca konstrukcje składniowe – zdania w równoważniki zdań i odwrotnie	rozumie funkcjonalność przekształceń składniowych	wykorzystuje wiedzę i umiejętności w zakresie przekształceń składniowych w wypowiedziach ustnych i pisemnych	

Sprawności	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
	rozpoznaje wersję mówioną i pisaną języka	objaśnia, czym się różni wersja mówiona języka od wersji pisanej	wskazuje główne cechy języka mówionego i pisanego	funkcjonalnie posługuje się wersją mówioną i pisaną języka	
	wie, w jakich sytuacjach używa się oficjalnej, a w jakich nieoficjalnej odmiany polszczyzny	posługuje się oficjalną i nieoficjalną odmianą polszczyzny	posługuje się oficjalną i nieoficjalną odmianą polszczyzny ze świadomością zróżnicowania tych form	zna i funkcjonalnie stosuje formy grzecznościowe używane w oficjalnej i nieoficjalnej odmianie polszczyzny	
	rozumie dosłowne i proste przenośne znaczenia wyrazów w wypowiedzi	odróżnia znaczenia dosłowne wyrazów od znaczeń przenośnych	rozpoznaje wyrazy wieloznaczne	świadomie wykorzystuje wyrazy o przenośnych znaczeniach do tworzenia własnych wypowiedzi	
	zna pojęcie <i>związek frazeologiczny</i>	używa stałych związków wyrazowych ze zrozumieniem i świadomością celu	używa różnych związków frazeologicznych w wypowiedziach ustnych i pisemnych	używa poprawnie i celowo różnych związków frazeologicznych w wypowiedziach ustnych i pisemnych	
	świadomie tworzy wypowiedzi wyrażające różne intencje	stosuje różne typy wypowiedzi w zależności od zamierzonego celu wypowiedzi	posługuje się pozawerbalnymi środkami komunikowania się stosownie do okoliczności i celu wypowiedzi	podkreśla intencje wypowiedzi pozawerbalnymi środkami porozumiewania się	

Sprawności	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopelniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
	używa ze zrozumieniem pojęć <i>synonim</i>, <i>wyraz bliskoznaczny</i>	wie, że formy fleksyjne wyrazów nie są ich synonimami	świadomie zastępuje powtarzające się wyrazy ich synonimami	funkcjonalnie stosuje synonimy w celu wzbogacenia językowego wypowiedzi	
	w sposób logiczny i spójny wypowiada się na tematy związane z otaczającą rzeczywistością	wie, że treść tworzonych zdań powinna nawiązywać do wcześniejszych części tekstu	używa spójników i zaimków (bez znajomości terminów – etap propedeutyczny) w celu zespolenia tekstu	stosuje synonimy w celu uzyskania spójności tekstu	
	rozumie, że tekst jest komunikatem	rozdziela typy komunikatu: informacyjny, literacki, ikonizujący	wie, że niektóre komunikaty różnią się systemem znaków	funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę o różnych typach komunikatów	
	zna pojęcia <i>nadawca</i> i <i>odbiorca wypowiedzi</i>, posługuje się nimi w odniesieniu do różnych sytuacji codziennych	identyfikuje nadawcę wypowiedzi w opowiadaniach, powieściach, baśniach, mitach, legendach	identyfikuje i opisuje nadawcę i odbiorcę wypowiedzi lirycznej	funkcjonalnie posługuje się terminami nadawca i odbiorca wypowiedzi podczas odbioru tekstów kultury	
	określa sytuację komunikacyjną	rozumie wpływ sytuacji komunikacyjnej na kształt wypowiedzi	dostosowuje sposób wyrażania się i zachowania do sytuacji komunikacyjnej	posługuje się różnymi werbalnymi i pozawerbalnymi środkami komunikacji stosownie do sytuacji	
	rozpoznaje komunikaty wyrażane za pomocą gestów i mimiki	rozpoznaje i nazywa uczucia wyrażane za pomocą postawy ciała	rozpoznaje znaczenie różnych niewerbalnych środków komunikacji	nazywa i komentuje emocje wyrażane za pomocą różnych form ekspresji pozasłownej	

Sprawności	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
	zna pojęcia <i>głoska, litera, sylaba</i>	objaśnia różnicę między głoską a literą	określa funkcje głosek, liter, sylab	wykorzystuje wiedzę o głoskach, literach i sylabach w analizie warstwy brzmieniowej tekstów	
	zna pojęcie <i>etykieta językowa</i> i stara się stosować jej zasady	stosuje zasady etykiety językowej w sytuacjach codziennych	przestrzega zasad etykiety językowej wymaganych w korespondencji	przestrzega zasad etykiety językowej podczas komunikacji za pomocą narzędzi nowoczesnych technologii informacyjno – komunikacyjnych	
	- zna zasady pisowni: – <i>rz, ż, ó, u, h, ch</i>, – <i>nie</i> z rzeczownikami, przymiotnikami, czasownikami, liczebnikami i przysłówkami – wielką i małą literą – przyimków i wyrażen przyimkowych – <i>q i ę</i> oraz <i>-em i -om</i> – i po spółgłoskach – zakończeń <i>-i, -ii, -ji</i>	- stara się przestrzegać poprawności ortograficznej w zakresie pisowni: – <i>rz, ż, ó, u, h, ch</i>, – <i>nie</i> z rzeczownikami, przymiotnikami, czasownikami, liczebnikami i przysłówkami – wielką i małą literą – przyimków i wyrażen przyimkowych – <i>q i ę</i> oraz <i>-em i -om</i> – i po spółgłoskach – zakończeń <i>-i, -ii, -ji</i> w podanym zestawie ortogramów	- stosuje w większości wyrazów zasady pisowni: – <i>rz, ż, ó, u, h, ch</i>, – <i>nie</i> z rzeczownikami, przymiotnikami, czasownikami, liczebnikami i przysłówkami – wielką i małą literą – przyimków i wyrażen przyimkowych – <i>q i ę</i> oraz <i>-em i -om</i> – i po spółgłoskach – zakończeń <i>-i, -ii, -ji</i> w podanym zestawie ortogramów	- stosuje we wszystkich wyrazach zasady pisowni: – <i>rz, ż, ó, u, h, ch</i>, – <i>nie</i> z rzeczownikami, przymiotnikami, czasownikami, liczebnikami i przysłówkami – wielką i małą literą – przyimków i wyrażen przyimkowych – <i>q i ę</i> oraz <i>-em i -om</i> – i po spółgłoskach – zakończeń <i>-i, -ii, -ji</i> w podanym zestawie ortogramów	

Sprawności	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopelniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
	zna wybrane zasady dotyczące oznaczania spółgłosek dźwięcznych i bezdźwięcznych	stara się przestrzegać zasad dotyczących oznaczania spółgłosek dźwięcznych i bezdźwięcznych w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach	stosuje w większości wyrazów zasady oznaczania spółgłosek dźwięcznych i bezdźwięcznych w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach	stosuje we wszystkich wyrazach zasady oznaczania spółgłosek dźwięcznych i bezdźwięcznych w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach	
	zamyka wypowiedzenia kropką, znakiem zapytania lub wykrzyknikiem	stosuje poprawnie kropkę, znak zapytania lub wykrzyknik na końcu wypowiedzeń, zna zasady dotyczące użycia przecinka w zdaniach pojedynczych i złożonych	stosuje w większości wypowiedzeń poznane zasady użycia przecinka w zdaniu pojedynczym i złożonym	stosuje we wszystkich wypowiedzeniach poznane zasady użycia przecinka w zdaniu pojedynczym i złożonym	
III. Tworzenie wypowiedzi	- udziela poprawnych i logicznych odpowiedzi na pytania - śłucha z uwagą uczestników rozmowy, mówi na temat, uczestnicząc w rozmowie	- krótko wypowiada się na podany temat związany z otaczającą rzeczywistością - włącza się do rozmowy w kulturalny sposób	- wypowiada się logicznie na tematy związane z poznanymi tekstami kultury - reaguje na wypowiedzi innych rozmówców	- świadomie porządkuje i komponuje treść swoich wypowiedzi - prezentuje własne stanowisko w rozmowie	- pisze bezbłędne językowo, oryginalne pod względem treści i stylu różne formy wypowiedzi - swobodnie posługuje się werbalnymi i pozawerbalnymi środkami wyrazu w wypowiedziach ustnych
	rozpoznaje argumenty w wypowiedzi	posługuje się argumentami w rozmowie	rozpoznaje argumenty odnoszące się do faktów, logiki oraz odnoszące się do emocji	używa przemyślanych argumentów na poparcie swojego stanowiska	- operuje bogatym słownictwem z różnych kręgów tematycznych - w sposób szczególny dba o poprawność ortograficzną,

Sprawności	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopelniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
	tworzy logiczne i w przeważającej części uporządkowane wypowiedzi	zna pojęcie <i>akapit</i> i rozumie jego funkcję w wypowiedzi	tworzy wypowiedzi o właściwej kompozycji i układzie graficznym	tworzy semantycznie pełne i bogate językowo wypowiedzi	interpunkcyjną, fleksyjną i składniową wypowiedzi - zapisuje teksty w sposób przejrzysty z wielką dbałością o stronę graficzną i podział logiczny w formie akapitów - podejmuje działalność literacką i kulturalną - prowadzi blog internetowy tworzy prezentacje multimedialne - redaguje twórcze, oryginalne teksty informacyjne o szkole przeznaczone do gazetki lub na stronę internetową
	wyszukuje w tekście informacje	ocenia przydatność uzyskanych informacji	dokonuje selekcji informacji	wypracowuje skuteczne metody selekcji informacji	
	tworzy według podanego wzoru wypowiedzi w następujących formach gatunkowych: opowiadanie (twórcze, odtwórcze), opis (przedmiotu, miejsca, krajobrazu, postaci), list, sprawozdanie, dedykacja, zaproszenie, podziękowanie, ogłoszenie, życzenia, charakterystyka	tworzy samodzielnie wypowiedzi w następujących formach gatunkowych: opowiadanie (twórcze, odtwórcze), opis (przedmiotu, miejsca, krajobrazu, postaci), list, sprawozdanie, dedykacja, zaproszenie, podziękowanie, ogłoszenie, życzenia, charakterystyka	tworzy poprawne językowo, spójne, zgodne z cechami kompozycyjnymi wypowiedzi w następujących formach gatunkowych: opowiadanie (twórcze, odtwórcze), opis (przedmiotu, miejsca, krajobrazu, postaci), list, sprawozdanie, dedykacja, zaproszenie, podziękowanie, ogłoszenie, życzenia, charakterystyka	tworzy bogate językowo wypowiedzi w różnych formach gatunkowych, stosuje funkcjonalnie różne środki językowe	
	recytuje ze zrozumieniem tekst poetycki lub fragment prozy	artykułuje prawidłowo głoski podczas recytacji, dostosowuje tempo recytacji do treści utworu	recytuje tekst z odpowiednią intonacją, dykcją i napięciem emocjonalnym	głosowo interpretuje tekst	

Sprawności	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopelniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
	sporządza według podanego wzoru odtwórczy plan ramowy i szczegółowy wypowiedzi	sporządza samodzielnie odtwórczy plan ramowy i szczegółowy wypowiedzi	stosuje jednolitą formę wypowiedzeń (bez czasownika) w zapisie planu ramowego i szczegółowego	dba o zwięzłość wypowiedzi w zapisie planu ramowego i szczegółowego	
	redaguje według podanego wzoru proste notatki w różnych formach	tworzy samodzielnie prostą notatkę w formie tabeli, kilkudzaniowej wypowiedzi, planu	rozplanowuje kompozycję układu treści w notatce	funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę o różnych formach notatek	
	opowiada o treści przeczytanych utworów	omawia problematykę przeczytanych utworów	funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę o języku w wypowiedziach na temat tekstów	opowiada o treści, problematyce i formie poznanych tekstów kultury	
	wie, że współczesne komunikaty (SMS, e-mail) muszą być poprawne pod względem językowym i ortograficznym	używa właściwych zwrotów grzecznościowych w swoich wiadomościach SMS oraz korespondencji internetowej	zapisuje poprawne, komunikatywne wiadomości SMS	zna i stosuje zasady netykiety w komunikacji internetowej	
	tworzy według podanego wzoru opowiadania na temat dalszych losów bohatera tekstu	tworzy samodzielnie opowiadania na tematy związane z treścią poznanych utworów	tworzy poprawne językowo, spójne, zgodne z cechami kompozycyjnymi opowiadania na podstawie tekstu	tworzy bogate językowo wypowiedzi w różnych formach gatunkowych inspirowane treścią poznanych utworów	

Sprawności	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopelniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
	• podejmuje próby redagowania scenariusza	• pisze scenariusz filmowy, korzystając z rad zamieszczonych w podręczniku	• samodzielnie pisze scenariusz filmowy, na podstawie fragmentów lektury	• pisze scenariusz filmowy na podstawie własnych pomysłów	
	• odwołuje się do swojej wiedzy o języku w tworzonych wypowiedziach	• stosuje zwroty grzecznościowe w wypowiedziach ustnych i pisemnych	• funkcjonalnie stosuje odpowiednie konstrukcje składniowe w różnych sytuacjach komunikacyjnych	• funkcjonalnie i twórczo wykorzystuje wiedzę o języku w tworzonych wypowiedziach	
IV. Samokształcenie	• czytając głośno, uwzględnia różne znaki interpunkcyjne	• czyta płynnie tekst, podkreślając głosem ważne słowa	• czyta tekst, stosując odpowiednie tempo i intonację w zależności od treści	• czytając głośno, przekazuje intencję tekstu	• wykorzystuje narzędzia TIK (np. smartfon, tablet) do zapisywania i katalogowania informacji • opracowuje własne bazy informacji, np. kartoteki, fiszki z hasłami, foldery plików • wykorzystuje programy, aplikacje i gry edukacyjne do samodzielnej nauki języka polskiego • zwraca uwagę na aspekty moralne związane z korzystaniem z zasobów internetowych (odpowiedzialność, uczciwość, poszanowanie cudzej własności) • przestrzega praw autorskich dotyczących zasobów Internetu • opisuje źródła internetowe • bierze udział i odnosi sukcesy
	• zapisuje odręcznie informacje pozyskane z różnych źródeł	• porządkuje według własnego pomysłu uzyskane informacje	• zapisuje informacje za pomocą edytora tekstu	• opracowuje własne sposoby szybkiego i efektywnego zapisywania informacji	
	• korzysta z różnych źródeł informacji (np. książki, edukacyjne programy telewizyjne, strony internetowe)	• wybiera informacje uzyskane z różnych źródeł i wykorzystuje je w nauce i rozwijaniu pasji	• selekcionuje informacje w celu wykorzystania ich w różnych sytuacjach typowych i nietypowych	• gromadzi dane w sposób uporządkowany i zapewniający łatwy dostęp do potrzebnych informacji	
	• korzysta z zasobów szkolnej biblioteki	• zna zasady korzystania z zasobów bibliotecznych	• korzysta z zasobów bibliotek <i>on-line</i>	• funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę na temat zasobów bibliotecznych w docieraniu do informacji	

Sprawności	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
	- korzysta ze słownika ortograficznego - potrafi odnaleźć wskazane hasło w encyklopedii	- zna budowę słownika ortograficznego - wyszukuje hasła w encyklopedii	- korzysta ze słownika wyrazów bliskoznacznych - korzysta z informacji zawartych w encyklopedii	- określa funkcje słowników - korzysta ze słowników on-line	w konkursach przedmiotowych z języka polskiego
	podejmuje próbę oceny prawdziwości informacji uzyskanych z Internetu	ocenia przydatność uzyskanych informacji	konfrontuje ze sobą informacje uzyskane z różnych źródeł, szczególnie internetowych	krytycznie ocenia i weryfikuje informacje uzyskane z różnych źródeł	
	zna legendy związane ze swoim regionem	wyszukuje informacje na temat ważnych zdarzeń i postaci związanych ze swoim regionem	wykorzystuje wiedzę i umiejętności do przetwarzania informacji o życiu kulturalnym regionu	aktywnie interesuje się życiem kulturalnym swojego regionu	
	- korzysta z Internetu w celach edukacyjnych - kształci umiejętności tworzenia prezentacji multimedialnej	rozwija umiejętności efektywnego korzystania z zasobów Internetu	zna wybrane zasady etykiety i przestrzega ich	postrzega nowoczesne technologie informacyjne jako narzędzia do rozwijania i prezentowania własnych zainteresowań	
Lektura obowiązkowa i uzupełniająca	czyta większość wymaganych lektur przynajmniej we fragmentach i analizuje podstawowe elementy ich świata przedstawionego	czyta większość wymaganych lektur w całości i analizuje ich świat przedstawiony	czyta wszystkie wymagane lektury w całości i interpretuje wybrane wątki	czyta wszystkie wymagane lektury w całości i interpretuje je w połączeniu z kontekstami	chętnie czyta i zna wiele tekstów ponadprogramowych

Ocena niedostateczna otrzymuje uczeń, którego wyniki nie osiągają poziomu wymagań koniecznych, w związku z tym, nie jest w stanie wykonać zadań o niewielkim stopniu trudności. Brak wiedzy i umiejętności nie rokuje osiągnięcia nawet minimalnego postępu.

KLASA VI

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopelniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
Rozdział 1. Światy wyobraźni					
Słowa na cenzurowanym”. Rafał Kosik, <i>Felix, Net i Nika</i> oraz <i>Pałac Snów</i> (fragmenty)	- rozpoznaje bohaterów powieści - formułuje pytania na wskazany temat - konfrontuje sytuacje z tekstu z własnymi doświadczeniami - zna pojęcie <i>fikcja literacka</i> - wypowiada się na temat poprawności języka w życiu codziennym	- prezentuje bohaterów - buduje zróżnicowane pytania - opisuje reakcje bohaterów - dostrzega fikcyjny charakter świata przedstawionego w utworze - uczestniczy w dyskusji na temat wyrazów obcych i zapożyczonych	- uzasadnia swoją opinię na temat bohatera właściwie dobranymi argumentami - wykorzystuje informacje z tekstu do tworzenia pytań - objaśnia założenia projektu przedstawionego w tekście - wyjaśnia, na czym polega fikcja realistyczna - dobiera trafne argumenty w dyskusji	- ocenia predyspozycje bohatera do pełnienia funkcji społecznej - tworzy uporządkowany zestaw pytań - ocenia założenia projektu przedstawionego w utworze - odwołuje się w dyskusji do przykładów użycia języka w mediach	- wyraża opinię na temat obecności w języku wyrazów obcych i zapożyczonych, trafnie dobierając argumenty na poparcie swojego stanowiska - komentuje sytuacje przedstawione w utworze, odwołując się do ogólnie przyjętych norm życia społecznego
„Okręgi, kule i trójkąty... Ortograficzna strefa tajemnic”. Pisownia wyrazów z ó i u	- wyszukuje wyrazy z ó i u w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach - zna zasady pisowni ó i u, stara się je stosować - korzysta ze słownika ortograficznego	stosuje zasady ortograficzne do poprawnego zapisu wyrazów z ó i u	zapisuje poprawnie większość wyrazów z ó i u w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach	zapisuje poprawnie wszystkie wyrazy z ó i u w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach	przedstawia oryginalne sposoby (np. zagadki, gry, infografiki) zapamiętania zapisu poznanych wyrazów z trudnością ortograficzną w zakresie pisowni ó i u
„Dziwne postacie z czasownikiem poznać”.	rozpoznaje czasownik wśród	tworzy formy liczby	przekształca formy osobowe	stosuje poprawnie i celowo	twórczo i funkcjonalnie

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopelniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
Powtórzenie wiadomości o czasowniku	innych części mowy - rozpoznaje w tekście formy liczb, czasów, osób, rodzajów gramatycznych czasownika - rozpoznaje nieosobowe formy czasownika - rozpoznaje niektóre czasowniki dokonane i niedokonane - wskazuje w tekście czasowniki w stronie czynnej i w stronie biernej	pojedynczej i mnogiej czasownika - tworzy formy różnych czasów czasownika - odmienia czasowniki przez osoby i rodzaje - wskazuje w tekście bezokoliczniki oraz formy nieosobowe zakończone na -no, -to - poprawnie stosuje formy czasowników dokonanych i niedokonanych w różnych czasach - zna pojęcia <i>czasowniki przechodnie</i> i <i>czasowniki nieprzechodnie</i>	czasowników na bezokoliczniki i odwrotnie odpowiednio do przyjętego celu - przekształca formy osobowe czasowników na formy nieosobowe zakończone na -no, -to i odwrotnie odpowiednio do przyjętego celu - poprawnie i celowo używa czasowników dokonanych i niedokonanych - odróżnia czasowniki przechodnie od nieprzechodnich - poprawnie i celowo stosuje formy strony czynnej i biernej czasownika	różne formy gramatyczne czasowników - funkcjonalnie stosuje czasowniki dokonane i niedokonane w swoich wypowiedziach - używa form strony biernej i czynnej czasownika dla uzyskania jednoznaczności treści wypowiedzi	wykorzystuje wiedzę oraz umiejętności językowe dotyczące znaczenia i odmiany czasowników oraz zasad ich pisowni
„Co za czasy! Co za obyczaje!” Dialog – rady dla piszących. Maria Krüger, <i>Godzina pąsowej róży</i> (fragmenty)	- prezentuje krótko bohaterkę tekstu - wyszukuje w tekście informacje na temat dawnej szkoły - wskazuje w tekście kwestie bohaterów i słowa narratora - podaje przykłady uzupełnień dialogowych z tekstu - zna funkcje znaków interpunkcyjnych w zapisie rozmowy - przy niewielkim wsparciu nauczyciela zapisuje dialog	- opisuje miejsce na podstawie ilustracji i fotografii - omawia różnice między szkołą dawną i współczesną - zna funkcje dialogu w tekście literackim - rozpoznaje uczucia na podstawie niewerbalnych środków komunikowania się - zapisuje dialog, korzystając z rad zmieszczonych w podręczniku	- omawia różne elementy świata przedstawionego - wyraża opinię o szkole w różnych epokach - wyszukuje w wypowiedziach dialogowych elementy charakterystyki pośredniej - używa właściwych środków językowych do nazwania różnych uczuć - zapisuje poprawnie dialog, używając właściwych znaków interpunkcyjnych i odpowiednich uzupełnień dialogowych	- w opisie bohatera uwzględnia wnioski wyciągnięte z przedstawionych zdarzeń - przytacza argumenty na poparcie swojej opinii o szkole - analizuje informacje zawarte w wypowiedziach dialogowych - rozpoznaje różne informacje zawarte w uzupełnieniach dialogowych - zapisuje dialog, używając	redaguje bezbłędny językowo dialog – oryginalny pod względem treści i stylu

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
				różnorodnych uzupełnień dialogowych	
„Od myślenia głowa nie boli”. Trudne formy czasowników	- zna zasady odmiany czasowników oznaczających ruch, typu <i>iść</i>, w czasie przeszłym i stara się je stosować - zna zasady pisowni <i>nie</i> z czasownikami i stara się je stosować - dostrzega trudności ortograficzne w zakresie pisowni zakończeń bezokoliczników - dostrzega trudności w odmianie wybranych czasowników użytych w ćwiczeniach	- stosuje zasady odmiany czasowników oznaczających ruch, typu <i>iść</i>, w czasie przeszłym - stosuje zasady pisowni <i>nie</i> z czasownikami - zna zasady pisowni <i>-źć, -ść, -qć</i> w zakończeniach bezokolicznika i stara się je stosować - poprawnie odmienia większość czasowników użytych w ćwiczeniach	- poprawnie używa większości czasowników oznaczających ruch, typu <i>iść</i>, w czasie przeszłym - stosuje zasady pisowni <i>-źć, -ść, -qć</i> w zapisie zakończeń bezokolicznika - poprawnie odmienia czasowniki użyte w ćwiczeniach	- poprawnie używa czasowniki oznaczające ruch, typu <i>iść</i>, w czasie przeszłym - poprawnie zapisuje zakończenia bezokolicznika - korzysta ze słownika poprawnej polszczyzny w celu ustalenia poprawności językowej trudnych form czasowników	- poprawnie używa w swoich wypowiedziach ustnych i pisemnych trudnych form czasowników w czasie przeszłym - sprawnie posługuje się słownikiem poprawnej polszczyzny
„Pieśń ujdzie cało”. Opowiadanie z dialogiem – rady dla piszących. Dorota Terakowska, <i>Córka Czarownicy</i> (fragmenty)	- odpowiada na pytania dotyczące elementów świata przedstawionego - przygotowuje plan kilku obrazów filmowych dokumentujących jedną z przygód - zna pojęcie <i>literatura fantasy</i> - zapisuje prosty dialog - przy niewielkim wsparciu nauczyciela pisze opowiadanie z dialogiem	- podaje najistotniejsze informacje na temat bohaterów, uwzględnia je w treści ogłoszenia - posługuje się ze zrozumieniem terminami <i>plener, kadr</i> - wskazuje elementy fantastyczne w omawianym tekście - redaguje krótkie opowiadanie z dialogiem, korzystając z rad zamieszczonych w podręczniku	- objaśnia, na czym polega zło wyrządzone przez najeźdźców - formułuje precyzyjne wskazówki na temat elementów scenografii - interpretuje słowa pieśni - redaguje opowiadanie z dialogiem i elementami opisu	- określa relacje łączące bohaterki i uzasadnia swoje zdanie - wykorzystuje wiedzę na temat tworzywa filmowego w analizie tekstu powieści - objaśnia znaczenie pieśni w kontekście powieściowych zdarzeń - redaguje rozbudowane, poprawne językowo, stylistycznie	- wypowiada się na temat problematyki tekstu, odwołując się do cech gatunkowych literatury fantasy - redaguje bezbłędne językowo i kompozycyjnie opowiadanie z dialogiem – oryginalne pod względem treści i stylu

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopelniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
				i kompozycyjnie opowiadanie z dialogiem i elementami opisu	
„Gdyby babcia miała wąsy... Nie jest tak źle. Zastanów się”. Tryby czasowników	- rozpoznaje formy trybu oznajmującego, rozkazującego i przypuszczającego - zna zasady akcentowania wyrazów w formie trybu przypuszczającego	- tworzy formy trybu oznajmującego, rozkazującego i przypuszczającego - stara się stosować zasady akcentowania wyrazów w formie trybu przypuszczającego	- przekształca zdania, wykorzystując różne formy trybu czasownika - poprawnie akcentuje większość czasowników w formie trybu przypuszczającego	- funkcjonalnie stosuje różne formy trybu czasownika w swoich wypowiedziach - poprawnie akcentuje czasowniki w formie trybu przypuszczającego	wykorzystuje twórczo i funkcjonalnie zdobytą wiedzę na temat trybów czasownika
„To się wie...”. Konstrukcje z zaimkiem zwrotnym <i>się</i>	- rozpoznaje w zdaniach zaimek zwrotny <i>się</i> - zna konstrukcje językowe z zaimkiem zwrotnym <i>się</i>	stosuje formy zaimka zwrotnego <i>się</i> w sytuacjach typowych	- opisuje różnice między czasownikami z zaimkiem <i>się</i> i bez niego - poprawnie stosuje zaimek zwrotny <i>się</i>	omawia funkcje zaimka zwrotnego <i>się</i> w różnych konstrukcjach składniowych	używa funkcjonalnie czasowników z zaimkiem zwrotnym <i>się</i> w sytuacjach nietypowych
„Gdyby nie było marzeń...”. Pisownia cząstek <i>-bym, -byś, -by, -byśmy, -byście</i>	- wyszukuje wyrazy z cząstkami <i>-bym, -byś, -by, -byśmy, -byście</i> w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach - dostrzega trudności ortograficzne w zakresie łącznej i rozdzielnej pisowni cząstek <i>-bym, -byś, -by, -byśmy, -byście</i> - korzysta ze słownika ortograficznego	zna zasady dotyczące łącznej i rozdzielnej pisowni cząstek <i>-bym, -byś, -by, -byśmy, -byście</i> i stara się je stosować	stosuje zasady łącznej i rozdzielnej pisowni cząstek <i>-bym, -byś, -by, -byśmy, -byście</i> w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach	poprawnie zapisuje cząstki <i>-bym, -byś -by, -byśmy, -byście</i> w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach	przedstawia oryginalne sposoby (np. zagadki, gry, infografiki) zapamiętania zapisu poznanych wyrazów z trudnością ortograficzną w zakresie pisowni cząstek <i>-bym, -byś, -by, -byśmy, -byście</i>
„Komu tygrys, komu?... bo idę	zna pojęcie <i>reklama</i>	odróżnia informacje od	używa ze zrozumieniem i we	operuje słownictwem	redaguje bezbłędny

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopelniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
do domu”. Jean--Pierre Davidts, <i>Mały Książę odnaleziony</i> (fragmenty)	- wie, czym jest slogan reklamowy i rozumie jego funkcję - odczytuje intencje wypowiedzi reklamowej - czyta rady dla piszących tekst o charakterze perswazyjnym	wypowiedzi oceniających - odczytuje znaczenie wybranych haseł reklamowych - rozpoznaje niektóre środki językowe występujące w wypowiedziach reklamowych - tworzy prosty tekst o charakterze reklamowym, korzystając z rad zamieszczonych w podręczniku	właściwym kontekście słowa <i>reklama</i> - rozpoznaje przysłowia i związki frazeologiczne w hasłach reklamowych - zna środki językowe występujące w wypowiedziach reklamowych - tworzy poprawny językowo i stylistycznie tekst o charakterze reklamowym	związany z reklamą - rozpoznaje aluzje literackie w hasłach reklamowych - określa funkcję różnych środków językowych w wypowiedziach o charakterze perswazyjnym - używa w tekście o charakterze reklamowym bogatego języka i ciekawych rozwiązań graficznych	językowo tekst o charakterze reklamowym – oryginalny pod względem treści i stylu tworzy slogany reklamowe, wykorzystując swobodnie konteksty kulturowe
„W galaktycznych przestworzach”. Janusz Christa, <i>Kajtek i Koko w kosmosie</i> (fragmenty)	- określa na schemacie czas życia i twórczości autora oraz czas zdarzeń przedstawionych w komiksie - opowiada o zdarzeniach - zna pojęcie <i>literatura fantastyczno-naukowa</i>	- opisuje tytułowych bohaterów komiksu - wskazuje motywy wykorzystane w komiksie - objaśnia pojęcie <i>literatura fantastyczno-naukowa</i>	- opisuje miejsca akcji poszczególnych fragmentów komiksu - określa problematykę utworów komiksowych - wyszukuje w tekście neologizmy - wskazuje rekwizyty charakterystyczne dla s.f.	- zwraca uwagę w prezentacji bohaterów na ich realistyczny lub fantastyczny charakter - określa funkcję neologizmów - wymyśla dalszy ciąg zdarzeń, utrzymując je w konwencji s.f.	- tworzy scenariusz filmowy w konwencji s.f. – oryginalny pod względem treści i stylu - twórczo i funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę na temat neologizmów i ich funkcji w literaturze s.f. w swoich wypowiedziach na temat świata przedstawionego komiksu
„Rzeczowniki w krainach zwykłych i fantastyki”. Powtórzenie wiadomości o rzeczownikach	- rozpoznaje rzeczownik wśród innych części mowy - rozpoznaje formy liczb, przypadków i rodzajów rzeczownika - zna zasady pisowni rzeczowników własnych i pospolitych i stara się je	- odróżnia rzeczowniki własne od pospolitych - stosuje zasady pisowni rzeczowników własnych i pospolitych w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach - zna pojęcia <i>rzeczowniki żywotne</i>	- zapisuje poprawnie większość rzeczowników własnych i pospolitych w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach - rozpoznaje rzeczowniki żywotne i nieżywotne - rozpoznaje rzeczowniki osobowe	- zapisuje poprawnie rzeczowniki własne i pospolite - stosuje wiedzę o rzeczownikach osobowych i nieosobowych w odmianie rzeczownika - wykorzystuje wiedzę	twórczo i funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę oraz umiejętności językowe dotyczące znaczenia i odmiany rzeczowników oraz zasad ich pisowni

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopelniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
	stosować wyodrębnia temat i końcówki rzeczownika	i <i>nieżywotne</i> oraz <i>rzeczowniki osobowe i nieosobowe</i> - tworzy poprawne formy przypadków rzeczownika w związkach wyrazowych - wie, od czego zależy końcówka odmienianego rzeczownika	i nieosobowe - określa przypadki rzeczownika wymagane przez podane czasowniki lub przyimki - wykorzystuje wiedzę o tym, że te same końcówki mogą wystąpić w różnych przypadkach rzeczownika	o odmianie rzeczowników w swoich wypowiedziach ustnych i pisemnych wykorzystuje wiedzę na temat końcówek rzeczownika do poprawnego zapisu wyrazów	
„Gry z konwencją”. Stanisław Lem, <i>Bajka o maszynie cyfrowej, co ze smokiem walczyła</i>	- wyszukuje w tekście informacje dotyczące miejsca akcji - porządkuje zdarzenia w kolejności chronologicznej - wyszukuje w tekście neologizmy - wymienia wybrane cechy klasycznej baśni	- ustala czas akcji - wyszukuje informacje w tekście - wskazuje elementy komizmu w utworze - wymienia większość cech klasycznej baśni	- objaśnia, kim są bohaterowie tekstu, - relacjonuje pojedynek maszyny i człowieka - wyjaśnia inwencję autora w tworzeniu neologizmów - wskazuje podobieństwa oraz różnice między baśnią a utworem Stanisława Lema	- tworzy notatkę encyklopedyczną - używa ze zrozumieniem słowa absurd - formułuje przesłanie utworu	- objaśnia intertekstualny charakter opowiadania - redaguje bezbłędne językowo opowiadanie s.f. inspirowane tekstem baśni – oryginalne pod względem treści i stylu
„W zabawowej poradni językowej”. Nietypowe rzeczowniki	- identyfikuje jako rzeczowniki wyrazy oznaczające rzeczy, które mają cechę określoną za pomocą liczb, np. <i>setka</i>, <i>ósemka</i> - dostrzega trudności w tworzeniu form rzeczowników odmieniających się według odmiennych reguł	- rozpoznaje rzeczowniki oznaczające cechy i nazywające czynności - zna rzeczowniki odmieniające się tylko w liczbie pojedynczej lub tylko w liczbie mnogiej	- odmienia na dwa sposoby rzeczowniki typu <i>oko</i>, <i>ucho</i> – w zależności od znaczenia - tworzy poprawne formy większości rzeczowników o trudnej odmianie, użytych w ćwiczeniach	- wykorzystuje wiedzę o zmianach w temacie w odmianie niektórych rzeczowników - tworzy poprawne formy rzeczowników o trudnej odmianie, użytych w ćwiczeniach	- funkcjonalnie wykorzystuje swoją wiedzę na temat osobliwości w odmianie nietypowych rzeczowników - sprawnie posługuje się słownikiem poprawnej polszczyzny
„Żegluj, żeglarzu!”. Pisownia	wyszukuje wyrazy z rz i ż	stosuje zasady ortograficzne do	zapisuje poprawnie większość	zapisuje poprawnie	przedstawia oryginalne

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopelniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
wyrazów z rz i ż	w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach - zna zasady pisowni rz i ż, stara się je stosować - korzysta ze słownika ortograficznego	poprawnego zapisu wyrazów z rz i ż	wyrazów z rz i ż w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach	wszystkie wyrazy z rz i ż w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach	sposoby (np. zagadki, gry, infografiki) zapamiętania zapisu poznanych wyrazów z trudnością ortograficzną w zakresie pisowni rz i ż
„Puk, puk, to ja... twoja wyobraźnia...”. Zbigniew Herbert <i>Pudelko zwane wyobraźnią</i>	- wypowiada się na temat tekstu, omawia wrażenia czytelnicze - zna pojęcie <i>adresat wiersza</i> - określa nastrój wiersza	- wymienia czynności kreujące kolejne elementy obrazu poetyckiego - określa osobę mówiącą oraz adresata wiersza - wykorzystuje pozawerbalne środki wyrazu do oddania nastroju w wierszu	- używa funkcjonalnie epitetów w opisie obrazu poetyckiego - opisuje osobę mówiącą i adresata wiersza - objaśnia przenośne znaczenia w wierszu	- przywołuje konteksty literackie w analizie i interpretacji utworu - określa rolę wyobraźni w odbiorze tekstu poetyckiego - wyjaśnia znaczenie obrazów poetyckich	tworzy tekst poetycki inspirowany wierszem Zbigniewa Herberta – oryginalny pod względem treści i formy
„Opisuję i oceniam. Dobrze na lepsze zamieniam”. Stopniowanie przymiotników	- rozpoznaje przymiotnik wśród innych części mowy - określa liczbę i rodzaj przymiotników - zna stopnie przymiotnika - stopniuje przymiotniki	- wie, że przymiotnik dopasowuje swoją formę do określanego rzeczownika - określa przypadki przymiotników - wskazuje przymiotniki, niepodlegające stopniowaniu	- łączy przymiotniki i rzeczowniki w poprawne związki wyrazowe - stosuje przymiotniki we właściwych kontekstach - objaśnia funkcję stopni przymiotnika	- funkcjonalnie używa związków przymiotnika z rzeczownikiem - prawidłowo stopniuje trudne formy przymiotników	twórczo i funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę oraz umiejętności językowe dotyczące znaczenia, odmiany i stopniowania przymiotników oraz zasad ich pisowni
„Chaos i harmonia”. Pisownia wyrazów z ch i h	- wyszukuje wyrazy z h i ch w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach - zna zasady pisowni h i ch, stara się je stosować - korzysta ze słownika ortograficznego	stosuje zasady ortograficzne do poprawnego zapisu wyrazów z h i ch	zapisuje poprawnie większość wyrazów z h i ch w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach	zapisuje poprawnie wszystkie wyrazy z h i ch w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach	przedstawia oryginalne sposoby (np. zagadki, gry, infografiki) zapamiętania zapisu poznanych wyrazów z trudnością ortograficzną w zakresie pisowni h i ch
Rozdział 2. Wartości poszukiwane					

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopelniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
„Odkrywanie prawdy o talentach”. Ewangelia wg św. Mateusza <i>Przypowieść o talentach</i>	- czyta uważnie przypowieść - określa cechy i postawy bohaterów przypowieści - wie, że przypowieści nie należy odczytywać tylko na poziomie dosłownym	- odtwarza wydarzenia przedstawione w tekście - ocenia zachowanie pana wobec sług - rozumie znaczenia słów i pojęć: <i>drugie dno, prawdy moralne</i>	- określa nadawcę oraz odbiorcę przypowieści - analizuje problem winy i kary - przytacza i objaśnia przesłanie przypowieści - określa cechy fabuły przypowieści	- objaśnia znaczenia słowa <i>talent</i> - objaśnia przenośne znaczenia wybranych elementów świata przedstawionego - omawia przesłanie przypowieści w kontekście współczesnym	- omawia problematykę tekstu, odwołując się swobodnie do kontekstów historycznych i kulturowych - w sposób dojrzały i przemyślany komentuje zachowania bohaterów, uwzględniając motywy ich działania
„Ortografia na szklanym ekranie”. Pisownia wyrazów wielką i małą literą	- wyszukuje wyrazy pisane wielką i małą literą w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach - zna zasady pisowni wyrazów wielką i małą literą, stara się je stosować - korzysta ze słownika ortograficznego	stosuje zasady ortograficzne do poprawnego zapisu wyrazów wielką i małą literą	zapisuje poprawnie większość wyrazów wielką i małą literą w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach	zapisuje poprawnie wszystkie wyrazy wielką i małą literą w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach	przedstawia oryginalne sposoby (np. zagadki, gry, infografiki) zapamiętania zapisu poznanych wyrazów z trudnością ortograficzną w zakresie pisowni wielką i małą literą
„Humorystyczne i bardzo sceptyczne”. Stopniowanie przysłówków	- rozpoznaje przysłówek wśród innych części mowy - rozpoznaje związki przysłówka z czasownikiem - zna stopnie przysłówka - stopniuje przysłówki	- wie, od jakich części mowy tworzone są przysłówki - zestawia przysłówki o przeciwstawnym znaczeniu - wskazuje przysłówki niepodlegające stopniowaniu	- rozpoznaje związki przysłówka z przymiotnikiem lub przysłówkiem - objaśnia funkcję stopni przysłówka	- rozpoznaje wyrażenia przymikowe w funkcji przysłówków - funkcjonalnie używa różnych stopni przysłówka w swoich wypowiedziach	twórczo i funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę oraz umiejętności językowe dotyczące znaczenia i stopniowania przysłówków oraz zasad ich pisowni
„Kto ma uszy do słuchania, niechaj słucha”. Ewangelia według św. Mateusza <i>Przypowieść o siewcy</i>	- czyta uważnie przypowieść - określa cechy i postawy bohaterów przypowieści - wie, że przypowieści nie należy odczytywać tylko na poziomie dosłownym	- odtwarza wydarzenia przedstawione w tekście - rozumie znaczenie pojęcia <i>przesłanie utworu</i>	- określa nadawcę oraz odbiorcę przypowieści - określa cechy fabuły przypowieści - odczytuje podstawowe treści ukryte - przytacza i objaśnia przesłanie przypowieści	- objaśnia przenośne znaczenia wybranych elementów świata przedstawionego - omawia przesłanie przypowieści w kontekście współczesnym	omawia problematykę tekstu, odwołując się swobodnie do kontekstów historycznych i kulturowych

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopelniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
„Mieć olej... w głowie”. Ewangelia według św. Mateusza <i>Przypowieść o pannach roztropnych i nierozsądnych</i>	- czyta uważnie przypowieść - określa cechy i postawy bohaterów przypowieści - wie, że przypowieści nie należy odczytywać tylko na poziomie dosłownym	- odtwarza wydarzenia przedstawione w tekście - zna cechy przypowieści jako gatunku literackiego	- określa nadawcę oraz odbiorcę przypowieści - określa cechy fabuły przypowieści - odczytuje podstawowe treści ukryte - przytacza i objaśnia przesłanie przypowieści - wskazuje w tekście cechy gatunkowe	- objaśnia przenośne znaczenia wybranych elementów świata przedstawionego - omawia przesłanie przypowieści w kontekście współczesnym - wyjaśnia, na czym polega uniwersalny charakter utworu	- omawia problematykę tekstu, odwołując się swobodnie do kontekstów historycznych i kulturowych - w sposób dojrzały i przemyślany komentuje zachowania bohaterów, uwzględniając motywy ich działania
„Opowieść z podwójnym dnem”. Ewangelia według św. Łukasza <i>Przypowieść o miłosiernym Samarytaninie</i>	- czyta uważnie przypowieść - określa cechy i postawy bohaterów przypowieści - wie, że przypowieści nie należy odczytywać tylko na poziomie dosłownym	- odtwarza wydarzenia przedstawione w tekście - ocenia zachowanie bohaterów	- określa nadawcę, odbiorcę oraz cechy fabuły przypowieści - ocenia postawy bohaterów - przytacza i objaśnia przesłanie przypowieści	- objaśnia przenośne znaczenia elementów świata przedstawionego - omawia przesłanie przypowieści w kontekście współczesnym - objaśnia współczesne znaczenie słowa <i>samarytanin</i>	- omawia problematykę tekstu, odwołując się swobodnie do kontekstów historycznych i kulturowych - w sposób dojrzały i przemyślany komentuje zachowania bohaterów, uwzględniając motywy ich działania
„Błądzić jest rzeczą ludzką”. Ewangelia według św. Łukasza <i>Przypowieść o synu marnotrawnym</i>	- czyta uważnie przypowieść - określa cechy i postawy bohaterów przypowieści - wie, że przypowieści nie należy odczytywać tylko na poziomie dosłownym	- odtwarza wydarzenia przedstawione w tekście - ocenia zachowanie syna marnotrawnego, starszego brata i ojca - zapoznaje się z pojęciem <i>symbol</i>	- opisuje i ocenia postawy bohaterów przypowieści - przytacza i objaśnia przesłanie przypowieści - określa cechy fabuły przypowieści - rozumie znaczenie pojęcia <i>symbol</i>	- objaśnia symboliczne znaczenia elementów świata przedstawionego - omawia przesłanie przypowieści w kontekście współczesnym - bierze udział w dyskusji na temat wybaczenia	- omawia problematykę tekstu, odwołując się swobodnie do kontekstów historycznych i kulturowych - w sposób dojrzały i przemyślany komentuje zachowania bohaterów, uwzględniając motywy ich działania - prowadzi dyskusję
„W muzealnej sali liczbom miejsce dali”. Typy	rozpoznaje liczebniki wśród innych części mowy	wykorzystuje wiedzę o zależności form liczebnika od	wykorzystuje wiedzę na temat zależności form czasownika w roli	używa poprawnych form liczebników w związkach	twórczo i funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę oraz

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
liczebników	odróżnia liczebniki główne od porządkowych	form określanego rzeczownika rozpoznaje liczebniki zbiorowe, ułamkowe i nieokreślone	orzeczenia od niektórych liczebników określających podmiot stosuje prawidłowe formy liczebników	wyrazowych funkcjonalnie stosuje różne typy liczebników w swoich wypowiedziach	umiejętności językowe dotyczące znaczenia i funkcji różnych typów liczebników
„Prawdziwych przyjaciół poznajemy w biedzie”. Ignacy Krasicki <i>Przyjaciele</i>	- zapisuje tytuły ilustracji w formie równoważników zdań - dostrzega uosobienia w tekście - umiejętnie korzysta ze słownika języka polskiego w celu objaśnienia wskazanego hasła - zna pojęcie <i>moral</i>	- przytacza właściwe fragmenty tekstu - wie, jaką funkcję pełni uosobienie w bajkach - ocenia postępowanie bohaterów - formułuje pouczenie wynikające z utworu	- przekształca wypowiedzi bohaterów na współczesną wersję językową - poprawnie dopasowuje epitety i określenia dotyczące poszczególnych bohaterów - zna pojęcie <i>ironia</i> - uogólnia przesłanie tekstu za pomocą przysłówia	- proponuje interpretację głosową kwestii wypowiedzianych przez bohaterów tekstu - wskazuje fragment tekstu o charakterze podsumowania - dostrzega ironiczny charakter epitetu <i>serdeczny</i> - formułuje poprawną i bogatą językowo wypowiedź zawierającą opinię na temat przyjaźni	tworzy scenariusz krótkiego filmu inspirowanego bajką Ignacego Krasickiego – oryginalny pod względem treści i stylu
„Drogę Królewską przemierzamy i przeszkody omijamy”. Trudne formy liczebników	- odróżnia liczebniki proste od złożonych - dostrzega trudności w zakresie odmiany niektórych liczebników	wykorzystuje wiedzę o budowie liczebników złożonych do poprawnego ich zapisu	wykorzystuje wiedzę o odmianie liczebników prostych i złożonych w wypowiedziach ustnych oraz pisemnych	poprawnie odmienia liczebniki wielowyrzowe	poprawnie używa w swoich wypowiedziach ustnych i pisemnych trudnych form liczebników
„I śmiech niekiedy może być nauką”. Ignacy Krasicki <i>Lew pokorny, Szczur i kot, Wół i mrówki, Żółw i mysz, Malarze, Mądry i głupi</i>	- dostrzega komizm w bajkach - wie, że w bajkach zwierzęta uosabiają cechy ludzkie - zna pojęcie <i>kontrast</i> - rozpoznaje bajkę wśród innych tekstów literackich - omawia moral wybranej bajki	- zna pojęcie <i>komizm</i> - określa cechy charakteru bohaterów zwierzęcych w bajkach - wskazuje w bajkach elementy zestawione na zasadzie kontrastu - wskazuje różnice pomiędzy bajką i baśnią	- objaśnia, na czym polega komizm w wybranych bajkach - objaśnia pojęcie <i>alegoria</i> - używa skonstruowanych epitetów w wypowiedzi na temat bajek - wskazuje cechy bajki na przykładzie wybranych utworów Ignacego Krasickiego	- rozpoznaje różne rodzaje komizmu - wskazuje przykłady alegorii w tekstach bajek - objaśnia funkcję kontrastu w bajkach - wyjaśnia, na czym polega dydaktyczny charakter bajek	wyraża opinię na temat wartości przedstawionych w bajkach Ignacego Krasickiego, trafnie dobierając argumenty na poparcie swojego stanowiska

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopelniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
„Ktoś, kto innych zastępuje, na szacunek zasługuje”. Zaimki i ich znaczenie	- zna pojęcie <i>zaimek</i> - rozpoznaje niektóre <i>zaimki</i> wśród innych części mowy	- wie, że funkcją zaimków jest zastępowanie innych części mowy - stosuje poprawne formy zaimków odmiennych	rozpoznaje zaimki ze względu na część mowy, którą zastępują	funkcjonalnie stosuje różne typy zaimków w swoich wypowiedziach	twórczo i funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę oraz umiejętności językowe dotyczące znaczenia i odmiany różnych grup zaimków oraz zasad ich pisowni
„Tu i ówdzie, siaki, owaki... Enigmatycznie, ale praktycznie”. Trudne formy zaimków	wie, że zaimki osobowe mogą mieć formy krótsze i dłuższe	wykorzystuje wiedzę o sytuacjach, w których należy używać krótszych i dłuższych form zaimków	rozpoznaje zaimki ze względu na funkcję, jaką pełnią	wykorzystuje wiedzę o funkcjach zaimków w swoich wypowiedziach ustnych i pisemnych	poprawnie używa w swoich wypowiedziach ustnych i pisemnych trudnych form zaimków różnych typów
„Nosila czapla razy kilka...”. Ignacy Krasicki <i>Czapla ryby i rak</i> , <i>Kruk i lis</i>	- odróżnia w tekście informacje ważne od informacji drugorzędnych - podejmuje próby przekształcenia zdań złożonych na pojedyncze oraz zastępowania słów i wyrażeń szczegółowych ogólnymi - przy niewielkim wsparciu nauczyciela pisze notatkę	- sporządza plan najważniejszych zdarzeń - przekształca zdania złożone na pojedyncze oraz zastępuje słowa i wyrażenia szczegółowe ogólnymi - redaguje notatkę, korzystając z rad w podręczniku	- wyciąga wnioski na temat przyczyn i skutków zdarzeń w bajce - uogólnia przesłanie bajki za pomocą trafnie dobranej przysłówki - redaguje poprawną językowo i stylistycznie notatkę	- używa ze zrozumieniem słów <i>manipulacja</i> i <i>hipokryzja</i> w wypowiedzi na temat działań głównej bohaterki - wie, jaka jest funkcja stylistyczna przekształceń składniowych i leksykalnych - redaguje zwięzłą, poprawną językowo i stylistycznie notatkę	redaguje bezbłędną językowo oraz formalnie notatkę – oryginalną pod względem treści i stylu
„Gdy złodzieje rozrabiają, detektywi pracą mają”. Przyimki	- rozpoznaje przyimek wśród innych części mowy - rozpoznaje przyimki proste i złożone - wie, jak zbudowane jest wyrażenie przyimkowe	- tworzy przyimki złożone - wie, że przyimki wymagają użycia odpowiedniego przypadku rzeczownika - rozpoznaje przyimki funkcjonujące tylko w wyrażeniach przyimkowych	- używa poprawnych wyrażeń przyimkowych w celu określenia relacji przestrzennych, czasowych oraz innych zależności - odróżnia wyrażenia funkcjonujące jak przyimek od wyrażeń w funkcji przysłówki	- poprawnie zapisuje przyimki złożone - poprawnie zapisuje wyrażenia przyimkowe - funkcjonalnie stosuje wyrażenia przyimkowe w swoich wypowiedziach	twórczo i funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę oraz umiejętności językowe dotyczące znaczenia przyimków, wyrażeń przyimkowych oraz ich funkcji
„Dla zdrowia i urody”.	wyszukuje wyrażenia	zna zasady dotyczące łącznej	stosuje zasady łącznej i rozdzielnej	poprawnie zapisuje przyimki	przedstawia oryginalne

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopelniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
Pisownia przyimków i wyrażeń przyimkowych	przyimkowe i przyimki złożone w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach - dostrzega trudności ortograficzne w zakresie łącznej i rozdzielnej pisowni przyimków złożonych i wyrażeń przyimkowych - korzysta ze słownika ortograficznego	i rozdzielnej pisowni przyimków złożonych i wyrażeń przyimkowych i stara się je stosować	pisowni przyimków złożonych i wyrażeń przyimkowych w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach	złożone i wyrażenia przyimkowe w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach	sposoby (np. zagadki, gry, infografiki) zapamiętania zapisu poznanych wyrazów z trudnością ortograficzną w zakresie pisowni łącznej i rozdzielnej przyimków złożonych i wyrażeń przyimkowych
„Pomiędzy bajkami i bajkopisarzami”. Spójniki	- zna pojęcie <i>spójnik</i> - rozpoznaje niektóre spójniki wśród innych części mowy	wskazuje spójniki, przed którymi zasadniczo nie stawia się przecinków	objaśnia funkcję spójników w zdaniach pojedynczych i złożonych	funkcjonalnie używa spójników w swoich wypowiedziach	twórczo i funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę oraz umiejętności językowe dotyczące znaczenia spójników oraz ich funkcji w zdaniach pojedynczych i złożonych
„Czasami cuda się zdarzają...”. Adam Mickiewicz <i>Powrót taty</i>	- wskazuje analogie między fragmentami tekstu a ich ilustracją - objaśnia czas zdarzeń przywołanych przez jednego z bohaterów - przedstawia bohaterów - wyodrębnia wypowiedzi bohaterów - rozpoznaje typy zdań wypowiedzianych przez bohaterów ballady	- odtwarza główne wydarzenia utworu - dostrzega różnicę między czasem akcji, a czasem przywołanych, wcześniejszych zdarzeń - opisuje zachowanie skonstruowanych postaci - zna pojęcie <i>monolog</i>	- porządkuje wydarzenia według podanego schematu - zna pojęcie <i>retrospekcja</i> - objaśnia przemianę bohatera - nazywa uczucia i emocje eksponowane w wypowiedziach postaci	- charakteryzuje sposób prowadzenia narracji - określa funkcję retrospekcji w omawianym utworze - omawia wartości wyeksponowane w tekście - przestrzega zasad interpunkcji w zapisie cytowanych wypowiedzi	opracowuje scenariusz inscenizacji ballady Adama Mickiewicza – oryginalny pod względem treści i stylu

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
„Emocji bez liku? Słów poszukaj w słowniku”. Wykrzyknik	- zna pojęcie <i>wykrzyknik</i> jako część mowy - rozpoznaje wykrzykniki w tekście	- uzupełnia wypowiedzi odpowiednimi wykrzyknikami - wie, że wykrzyknik nie wchodzi w związki wyrazowe w zdaniu	- używa wykrzykników w wypowiedziach - rozpoznaje funkcje wykrzykników	- określa funkcje wykrzykników - poprawnie zapisuje wykrzykniki	twórczo i funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę o wykrzyknikach i ich funkcji do budowania wypowiedzi o charakterze artystycznym
„Z pewnością lub z niedowierzaniem. Czy to się stanie?” Partykuła	- zna pojęcie <i>partykuła</i> - rozpoznaje partykuły w tekście	uzupełnia wypowiedzi partykułami w określonym celu	- używa partykuł w wypowiedziach - rozpoznaje funkcje partykuł	- określa funkcje partykuł - poprawnie zapisuje partykuły	twórczo i funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę o partykułach i ich funkcji do modyfikowania znaczenia wypowiedzi
„Raj utracony”. Juliusz Słowacki <i>W pamiętniku Zofii Bobrówny</i>	- czyta uważnie tekst, notatkę biograficzną oraz przypisy - określa uczucia osoby mówiącej - porównuje poetycki obraz ojczyzny z dziełami malarskimi - recytuje tekst wiersza	- wskazuje autora, osobę mówiącą oraz adresatkę wiersza - określa uczucia osoby mówiącej za pomocą wyrazów bliskoznacznych - wskazuje zdrobienia i określa ich funkcję - recytuje tekst wiersza, podkreślając głosem ważne słowa	- analizuje wiersz, uwzględniając kontekst biograficzny - rozpoznaje środki stylistyczne tworzące obrazy poetyckie - objaśnia, czym dla poety była ojczyzna - artykułuje prawidłowo głoski podczas recytacji - recytuje tekst, podkreślając odpowiednią modulacją nastrój wiersza	- interpretuje prośbę skierowaną do adresatki wiersza na poziomie przenośnym - używa ze zrozumieniem słów <i>nostalgia</i>, <i>idealizacja</i> w odniesieniu do wypowiedzi lirycznej - określa funkcję przypisywaną przyrodzie w wierszu - głosowo interpretuje tekst, stosując odpowiednie tempo i intonację w zależności od treści	- opracowuje projekt organizacyjny wystawy fotograficznej dotyczącej małej ojczyzny - redaguje bezbłędny językowo wpis do pamiętnika – oryginalny pod względem treści i stylu
„Ostatnia bitwa generała”. Juliusz Słowacki <i>Sowiński w okopach Woli</i>	- czyta uważnie tekst, przypisy i zapoznaje się z kontekstem historycznym utworu - przedstawia bohatera utworu	- opowiada o wydarzeniach ukazanych w utworze - opisuje bohatera utworu	- określa temat utworu - opisuje postawę bohatera utworu - przedstawia i uzasadnia swoje zdanie - wskazuje użyte w utworze środki językowe	- opisuje miejsce akcji - ocenia postawę bohatera utworu - objaśnia znaczenie legendy literackiej - określa funkcję użytych	- wyjaśnia symboliczne znaczenie obrazów poetyckich - porównuje Leonidasa z generałem Sowińskim

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopelniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
				środków językowych	
„Tęsknota za światem utraconym?” Anna Kamieńska <i>Prośba</i>	- czyta tekst poetycki - zapoznaje się z pojęciem <i>hymnu</i> - rozpoznaje modlitewny charakter utworu	- opisuje obrazy poetyckie w utworze - opisuje nastrój wiersza - wymienia cechy hymnu	- określa osobę mówiącą i opisuje jej uczucia - określa, czy tekst jest hymnem i uzasadnia swoje zdanie - zestawia wartości i antywartości	- wskazuje funkcję apostrofy - wyjaśnia znaczenie metafor - przygotowuje chmurę słów inspirowanych wierszem	- interpretuje tekst poetycki, uwzględniając wnioski z analizy utworu - bierze pod uwagę kontekst biograficzny utworu
„Nie wszystko jest identyczne... Nie wszyscy są tacy sami... Nie bójmy się odmienności!”. Pisownia <i>nie</i> z różnymi częściami mowy	- wyszukuje wyrazy z <i>nie</i> w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach - zna zasady pisowni <i>nie</i> z rzeczownikami, czasownikami, przymiotnikami, przysłówkami, liczebnikami i zaimkami, stara się je stosować - korzysta ze słownika ortograficznego	stosuje zasady ortograficzne do poprawnego zapisu <i>nie</i> z różnymi częściami mowy	zapisuje poprawnie większość wyrazów z <i>nie</i> w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach	zapisuje poprawnie wszystkie wyrazy z <i>nie</i> w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach	przedstawia oryginalne sposoby (np. zagadki, gry, infografiki) zapamiętania zapisu poznanych wyrazów z trudnością ortograficzną w zakresie pisowni <i>nie</i> z różnymi częściami mowy
„Z dłonią w dłoni, z sercem przy sercu”. Tadeusz Różewicz, <i>Przepaść</i>	- wyszukuje informacje na temat bohaterki wiersza - podaje skojarzenia z wyrazem <i>przepaść</i> - określa znaczenie gestu podania ręki - zna pojęcie <i>sytuacja liryczna</i> - rozpoznaje wiersz biały	- podaje informacje na temat bohaterki wiersza - dopasowuje pojęcia do dwóch przestrzeni literackich w wierszu - analizuje uczucia przeżywane przez bohaterkę wiersza - wskazuje część wiersza ujawniającą obecność osoby mówiącej - zna cechy wiersza białego	- wyodrębnia w wierszu obrazy ukazujące świat - objaśnia różnice między przestrzeniami w wierszu - przedstawia uczucia przeżywane przez bohaterkę - objaśnia pojęcie <i>sytuacja liryczna</i> w odniesieniu do wiersza Tadeusza Różewicza - analizuje budowę wiersza	- opisuje obrazy poetyckie z wiersza i nadaje im tytuły - objaśnia znaczenia przenośni poetyckich - przedstawia refleksje na temat problemu poruszanego w utworze - określa wartości istotne dla osoby mówiącej - proponuje interpretację głosową utworu	- formułuje refleksje na temat problemu poruszonego w wierszu w formie swobodnego tekstu – oryginalnego pod względem treści i stylu - objaśnia związki między warstwą formalną i znaczeniową tekstu

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopelniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
Rozdział 3. Małe filozofowanie					
„Co było pierwsze, jajko czy kura?... czyli przygoda z filozofią”. Isaac Bashevis Singer, <i>Dzień, w którym się zgubiłem</i> (fragmenty)	- redaguje ogłoszenie na temat bohatera - zapisuje rozmowę na temat usposobienia i zwyczajów bohatera - wie, czym zajmuje się filozofia	- opowiada o zdarzeniach - wie, że bohaterowie mogą być charakteryzowani bezpośrednio lub pośrednio - wskazuje w tekście pytania o charakterze filozoficznym	- porządkuje relacje na temat bohatera - rozpoznaje cechy bohatera na podstawie charakterystyki pośredniej - formułuje pytania o charakterze filozoficznym	- podsumowuje zdarzenia z tekstu za pomocą właściwego przysłowia - opisuje bohatera, wprowadzając elementy charakterystyki bezpośredniej i pośredniej - formułuje pytania dotyczące znaczenia i sensu twierdzeń filozoficznych	- redaguje bezbłędne językowo ogłoszenie – oryginalne pod względem treści i stylu - przedstawia własne stanowisko w związku z omawianym problemem, formułuje przemyślane, twórcze uwagi
„Czy o tym śniło się filozofom?”. Powtórzenie wiadomości o wypowiedzeniach	- tworzy różne typy wypowiedzeń - stosuje wypowiedzenia oznajmujące, rozkazujące, pytające w zależności od celu wypowiedzi - odróżnia zdanie od wypowiedzenia bez osobowej formy czasownika	- wie, że wypowiedzenie wykrzyknikowe służy podkreśleniu ekspresji wypowiedzi - rozpoznaje równoważniki zdań - odróżnia zdanie pojedyncze od zdania złożonego	- wykorzystuje wiedzę o odmianie wyrazów do tworzenia poprawnych wypowiedzeń - wykorzystuje funkcjonalnie równoważniki zdań w swoich wypowiedziach	- celowo wykorzystuje różne typy wypowiedzeń dla osiągnięcia zamierzonych efektów - wykorzystuje wiedzę o budowie wypowiedzeń w interpretacji tekstów poetyckich	świadomie i swobodnie stosuje wiedzę na temat różnych typów wypowiedzeń w swoich wypowiedziach ustnych i pisemnych
„Bogactwo człowieka mierzy się rzeczami, z których on rezygnuje”. Michel Piquemal, <i>Drogocenna perła</i>	- streszcza historię przedstawioną w tekście - wypowiada swoje zdanie na temat wartości bogactwa	- rozpoznaje i nazywa uczucia bohatera - wskazuje przysłowie oddające sens opowieści - rozpoznaje niektóre cechy przypowieści w omawianym utworze	- rozpoznaje symboliczne znaczenie perły - uzasadnia swoje zdanie na temat bogactwa odpowiednio dobranymi argumentami	- wskazuje przesłanie utworu - omawia cechy przypowieści w odniesieniu do tekstu o perle	wyraża własny punkt widzenia na temat wartości materialnych i niematerialnych, trafnie dobierając argumenty na poparcie swojego stanowiska
„Kim był i czym się wślawił? Orzeczenie o tym prawi”.	rozpoznaje w zdaniu orzeczenie	rozpoznaje orzeczenie czasownikowe w zdaniu	rozpoznaje orzeczenia utworzone przez wyrazy typu <i>trzeba, można</i>,	funkcjonalnie i poprawnie używa orzeczenia	twórczo i swobodnie wykorzystuje wiedzę na

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopelniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
Orzeczenia czasownikowe i imienne	- wie, że funkcję orzeczenia w zdaniu pełni najczęściej czasownik w formie osobowej - zna pojęcie <i>orzeczenie czasownikowe</i> - zna pojęcie <i>orzeczenie imienne</i>	- wie, jak zbudowane jest orzeczenie imienne - rozpoznaje orzeczenie imienne w zdaniu	<i>należy, warto</i> z towarzyszącym im bezokolicznikiem nazywa części mowy występujące w funkcji orzecznika	czasownikowego, imiennego oraz orzeczenia z wyrazami typu <i>trzeba, można, należy, warto</i> w zdaniu wykorzystuje wiedzę o różnych typach orzeczeń do tworzenia poprawnych językowo oraz stylistycznie tekstów	temat różnych typów orzeczeń oraz funkcji tych części zdania w wypowiedzeniach
„Do «Czasu Snu», do początku początków”. Jan Parandowski <i>Narodziny świata</i> (fragmenty <i>Mitologii</i>)	- czyta tekst i przypisy - opowiada treść mitu	- wymienia imiona pierwszych bóstw - wyodrębnia etapy powstawania świata - opowiada o powstaniu człowieka	- opowiada o powstaniu świata według mitologii - wyjaśnia znaczenia frazeologizmów pochodzących z mitologii	- opisuje walki bogów i określa ich emocje - używa frazeologizmów mitologicznych w zdaniach odnoszących się do współczesności	- wypowiada się w roli Zeusa - interpretuje mit o czterech wiekach ludzkości
„Na początku było słowo...” Stary Testament <i>Księga Rodzaju</i> (fragment)	- czyta tekst i przypisy - wyszukuje w tekście informacje o poszczególnych etapach stwarzania świata	- nazywa stwarzane kolejno byty - opisuje świat stworzony przez Boga - porównuje mitologiczny i biblijny opis powstawania świata	- opisuje sposób stwarzania świata przez Boga - podaje cechy Boga - wymienia przywileje i obowiązki człowieka - wskazuje różnice między mitologicznym i biblijnym stworzeniem świata	- wyjaśnia symboliczne znaczenie światła i ciemności - objaśnia znaczenie słów: Bóg stworzył człowieka na swój obraz - wskazuje podobieństwa między mitologicznym i biblijnym stworzeniem świata	- wyjaśnia symboliczne znaczenie liczby siedem, korzysta ze słownika symboli - interpretuje znaczenie fresku Michała Anioła <i>Stworzenie Adama</i> i wskazuje jego związek z tekstem biblijnym
„Szczęście do nas przybywa i podmioty odkrywa”. Rodzaje podmiotów	- rozpoznaje w zdaniu podmiot - zna pojęcie <i>podmiot gramatyczny</i> - zna pojęcia <i>podmiot</i>	- zna pojęcie <i>podmiot logiczny</i> - zna pojęcie <i>podmiot domyślny</i> - wie, że w funkcji podmiotu występują rzeczowniki oraz inne części mowy w funkcji	- rozpoznaje sytuacje, w których należy użyć podmiotu logicznego - rozumie funkcję stylistyczną podmiotu domyślnego - rozpoznaje zdania bezpodmiotowe	- rozpoznaje różne typy podmiotów w zdaniach - funkcjonalnie i poprawnie używa różnych typów podmiotów w zdaniach	twórczo i swobodnie wykorzystuje wiedzę na temat różnych typów podmiotów oraz funkcji tych części zdania

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopelniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
	<i>szeregowy i podmiot towarzyszący</i>	rzeczownikowe			w wypowiedzeniach
„W sprawach najważniejszej wagi”. List oficjalny – rady dla piszących. <i>Dekalog św. Franciszka</i>	- czyta <i>Dekalog św. Franciszka</i> i analizuje jego treść - czyta informacje o św. Franciszku - rozpoznaje oficjalną i nieoficjalną sytuację komunikacyjną - zna budowę i wyznaczniki listu oficjalnego - przy niewielkim wsparciu nauczyciela pisze list oficjalny	- uogólnia treść zapisów kolejnych punktów <i>Dekalogu</i> w formie tytułów - wykorzystuje informacje o postaci świętego Franciszka w analizie dzieła malarskiego - wie, w jakich sytuacjach komunikacyjnych używać języka oficjalnego - zapisuje poprawnie datę dzienną - redaguje list oficjalny, korzystając z rad w podręczniku	- określa odbiorcę słów św. Franciszka - wymienia współczesne osoby kierujące się w życiu filozofią franciszkańską - objasnia pojęcia <i>język oficjalny</i> i <i>język nieoficjalny</i> - analizuje budowę regulaminu - redaguje poprawny formalnie, językowo i stylistycznie list oficjalny	- określa intencję wypowiedzi sformułowanej w formie dekalogu - analizuje współczesną rzeczywistość przez pryzmat filozofii franciszkańskiej - rozpoznaje sformułowania charakterystyczne dla języka oficjalnego - formuluje zasady dotyczące zapisu informacji w punktach - redaguje zwięzły, poprawny językowo i stylistycznie list oficjalny	redaguje bezbłędny językowo oraz formalnie list oficjalny – oryginalny pod względem treści i stylu
„Życie ze szczyptą fantazji”. Pisownia zakończeń <i>-i, -ii, -ji</i>	- wyszukuje wyrazy z zakończeniami <i>-i, -ii, -ji</i> w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach - korzysta ze słownika ortograficznego	stosuje zasady ortograficzne do poprawnego zapisu wyrazów z zakończeniami <i>-i, -ii, -ji</i>	zapisuje poprawnie większość wyrazów z zakończeniami <i>-i, -ii, -ji</i> w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach	zapisuje poprawnie wszystkie wyrazy z zakończeniami <i>-i, -ii, -ji</i> w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach	przedstawia oryginalne sposoby (np. zagadki, gry, infografiki) zapamiętania zapisu poznanych wyrazów z trudnością ortograficzną w zakresie pisowni zakończeń <i>-i, -ii, -ji</i>
„W sali muzeum piękne trofeum”. Przydawki	- rozpoznaje w zdaniu przydawki wyrażone przymiotnikami - zna funkcję składniową przydawki	- buduje poprawne związki wyrazowe z przydawkami - wie, jakimi częściami mowy może być wyrażona przydawka	- rozpoznaje w zdaniu przydawki wyrażone różnymi częściami mowy - rozumie zależność szyku przydawki i jej znaczenia	- celowo i funkcjonalnie wykorzystuje przydawki w swoich wypowiedziach - funkcjonalnie używa różnorodnych przydawek w opisie dzieła sztuki	twórczo i swobodnie wykorzystuje wiedzę na temat przydawek oraz funkcji tych części zdania w wypowiedzeniach

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
„O prawdzie kilka słów prawdy”. Jan Twardowski, <i>Prawda</i>	- wypowiada się na temat tekstu, omawia wrażenia czytelnicze - wskazuje powtarzające się fragmenty wiersza - wie, że prawda jest uniwersalną wartością	- wyodrębnia różne prawdy przywołane w wierszu - określa funkcję powtarzających się słów w wierszu - używa frazeologizmów ze słowem <i>prawda</i>	- wskazuje środki stylistyczne użyte do opisu prawdy - objaśnia metaforyczne porównanie - zna pojęcie <i>anafora</i> - rozważa znaczenie wartości prawdy w stosunkach międzyludzkich	- opisuje różne typy prawdy z wiersza za pomocą bliskoznacznych określeń - wskazuje sytuacje życiowe, które można skomentować słowami z wiersza - objaśnia funkcję anafory w odniesieniu do omawianego tekstu - używa ze zrozumieniem słowa <i>dogmat</i>	- przedstawia własne stanowisko w związku z omawianym problemem, formułuje przemyślane, twórcze uwagi - redaguje bezbłędne językowo opowiadanie – oryginalne pod względem treści i stylu
„Z kim walczyli? Przeciw komu? Przyjrzyj się im po kryjomu”. Dopełnienia	- rozpoznaje w zdaniu dopełnienia wyrażone rzeczownikami - zna funkcję składniową dopełnienia	- buduje poprawne związki wyrazowe z dopełnieniami - wie, jakimi częściami mowy mogą być wyrażone dopełnienia	- rozpoznaje w zdaniu dopełnienia wyrażone różnymi częściami mowy - rozumie zależność między stroną czynną i bierną czasownika a funkcją dopełnienia	- rozpoznaje dopełnienia wyrażone czasownikiem w bezokoliczniku - określa formę dopełnienia w zdaniach twierdzących i przeczących - celowo i funkcjonalnie wykorzystuje dopełnienia w swoich wypowiedziach	twórczo i swobodnie wykorzystuje wiedzę na temat dopełnień oraz funkcji tych części zdania w wypowiedzeniach
„Różne miejsca odwiedzamy i atrakcje przedstawiamy”. Rodzaje okoliczników	- rozpoznaje w zdaniu okoliczniki czasu, miejsca i sposobu - zna funkcję składniową okoliczników	- buduje poprawne związki wyrazowe z okolicznikami - wie, jakimi częściami mowy mogą być wyrażone okoliczniki	- rozpoznaje w zdaniu okoliczniki celu i przyczyny - nazywa części mowy, którymi wyrażone są okoliczniki	funkcjonalnie używa okoliczników różnego typu w swoich wypowiedziach	twórczo i swobodnie wykorzystuje wiedzę na temat różnych typów okoliczników oraz funkcji tych części zdania w wypowiedzeniach
„Teatromania receptą na zdania”. Analiza zdania pojedynczego	rozpoznaje funkcje składniowe wyrazów użytych w wypowiedzeniach (<i>podmiot, orzeczenie,</i>	- wskazuje w związkach wyrazowych wyrazy określające - wymienia pytania, na które	- analizuje związki logiczne między wyrazami, wykorzystując odpowiednie schematy - używa ze zrozumieniem pojęć	objaśnia związki wyrazowe i strukturę zdania, wykorzystując odpowiednie schematy i notatki graficzne	twórczo i funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę na temat związków wyrazowych w zdaniu

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopelniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
	<i>przydawka, dopełnienie, okolicznik</i> przedstawia na wykresie zależności logiczne między wyrazami	odpowiadają wyrazy określające	<i>podmiot, orzeczenie, przydawka, okolicznik, dopełnienie</i> podczas analizy składniowej zdania	używa funkcjonalnie nazw wszystkich części zdania podczas jego analizy składniowej	przedstawia oryginalne wskazówki ułatwiające innym uczniom analizę budowy zdania pojedynczego
„Na ekranie – zdanie”. Zdania podrzędnie złożone	- zna pojęcie <i>zdanie podrzędnie złożone</i> - ze zdań pojedynczych tworzy zdania podrzędnie złożone	- objaśnia pojęcie <i>zdania podrzędnie złożone</i> na przykładach - wymienia pytania, na które odpowiadają zdania podrzędne	stosuje zasady interpunkcji dotyczące łączenia zdań składowych w zdaniach podrzędnie złożonych	- poprawnie przekształca zdania pojedyncze na zdania podrzędnie złożone odpowiednio do przyjętego celu - funkcjonalnie tworzy zdania podrzędnie złożone w swoich wypowiedziach	świadomie i swobodnie stosuje wiedzę na temat zdań podrzędnie złożonych w swoich wypowiedziach ustnych i pisemnych
„Melomani są wzywani”. Zdania współrzędnie i podrzędnie złożone	- rozpoznaje zdania współrzędnie złożone - zna najczęściej używane spójniki w zdaniach współrzędnie złożonych - rozpoznaje zdania podrzędnie złożone	- zna cztery typy zdań złożonych: łączne, rozłączne, przeciwstawne i wynikowe - odróżnia treści przekazywane przez zdania współrzędnie złożone różnego typu - objaśnia sposób łączenia zdań składowych w zdaniu złożonym	- przedstawia zależności między zdaniami składowymi w zdaniach współrzędnie złożonych, używając wykresów - przedstawia zależności między zdaniami składowymi w zdaniach podrzędnie złożonych, używając wykresów - stosuje zasady interpunkcji dotyczące łączenia zdań złożonych różnego typu	- poprawnie przekształca zdania złożone na zdania pojedyncze odpowiednio do przyjętego celu - funkcjonalnie tworzy zdania współrzędnie i podrzędnie złożone różnego typu - zapisuje zdania złożone zgodnie z zasadami interpunkcji	świadomie i swobodnie stosuje wiedzę na temat różnych typów zdań złożonych w swoich wypowiedziach ustnych i pisemnych
„Osobę, którą lubił, poślubił...” Zdanie podrzędne przydawkowe	- zna pojęcie <i>zdanie podrzędne przydawkowe</i> - zapisuje zdanie złożone z podrzędnym przydawkowym	- objaśnia pojęcie <i>zdanie podrzędne przydawkowe</i> na przykładach - wymienia pytania, na które odpowiada zdanie podrzędne przydawkowe	- tworzy zdania podrzędne przydawkowe - stosuje zasady interpunkcji dotyczące łączenia zdań składowych w zdaniach złożonych z podrzędnym przydawkowym	- poprawnie przekształca zdania pojedyncze na zdania podrzędnie złożone z podrzędnym przydawkowym - funkcjonalnie tworzy zdania	świadomie i swobodnie stosuje wiedzę na temat zdań podrzędnie złożonych z podrzędnym przydawkowym w swoich wypowiedziach ustnych

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopelniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
				podrzędne przydawkowe w swoich wypowiedziach	i pisemnych
„Co o tym sądzisz? Jakie masz zdanie? Zróbmy wstępne rozpoznanie”. Zdania dopełnieniowe	- zna pojęcie <i>zdanie podrzędne dopełnieniowe</i> - zapisuje zdanie złożone z podrzędnym dopełnieniowym	- objaśnia pojęcie <i>zdanie podrzędne dopełnieniowe</i> na przykładach - wymienia pytania, na które odpowiada zdanie podrzędne dopełnieniowe	- tworzy zdania podrzędne dopełnieniowe - stosuje zasady interpunkcji dotyczące łączenia zdań składowych w zdaniach złożonych z podrzędnym dopełnieniowym	- poprawnie przekształca zdania pojedyncze na zdania podrzędnie złożone z podrzędnym dopełnieniowym - funkcjonalnie tworzy zdania podrzędne dopełnieniowe w swoich wypowiedziach	świadomie i swobodnie stosuje wiedzę na temat zdań podrzędnie złożonych z podrzędnym dopełnieniowym w swoich wypowiedziach ustnych i pisemnych
„W odległym świecie wiedzę znajdziecie”. Zdania podrzędne okolicznikowe	- zna pojęcie <i>zdanie podrzędne okolicznikowe</i> - zna rodzaje zdań okolicznikowych - zapisuje zdanie złożone z podrzędnym okolicznikowym	- rozpoznaje rodzaje zdań podrzędnych okolicznikowych - objaśnia pojęcie <i>zdanie podrzędne okolicznikowe</i> na przykładach - wymienia pytania, na które odpowiadają zdania podrzędne okolicznikowe	- nazywa rodzaje zdań podrzędnych okolicznikowych - tworzy zdania podrzędne okolicznikowe - stosuje zasady interpunkcji dotyczące łączenia zdań składowych w zdaniach złożonych z podrzędnym okolicznikowym	- poprawnie przekształca zdania pojedyncze na zdania podrzędnie złożone z podrzędnym okolicznikowym - funkcjonalnie tworzy różne rodzaje zdań podrzędnych okolicznikowych w swoich wypowiedziach	świadomie i swobodnie stosuje wiedzę na temat zdań podrzędnie złożonych z podrzędnym okolicznikowym w swoich wypowiedziach ustnych i pisemnych
„Przysłowie ci podpowie”. Zdanie podrzędne podmiotowe	- zna pojęcie <i>zdanie podrzędne podmiotowe</i> - zapisuje zdanie złożone z podrzędnym podmiotowym	- objaśnia pojęcie <i>zdanie podrzędne podmiotowe</i> na przykładach - wymienia pytania, na które odpowiada zdanie podrzędne podmiotowe	- tworzy zdania podrzędne podmiotowe - stosuje zasady interpunkcji dotyczące łączenia zdań składowych w zdaniach złożonych z podrzędnym podmiotowym	- poprawnie przekształca zdania pojedyncze na zdania podrzędnie złożone z podrzędnym podmiotowym - funkcjonalnie tworzy zdania podrzędne podmiotowe w swoich wypowiedziach	świadomie i swobodnie stosuje wiedzę na temat zdań podrzędnie złożonych z podrzędnym podmiotowym w swoich wypowiedziach ustnych i pisemnych
„Jest taki, że aż dech zapiera...” Zdanie podrzędne orzecznikowe	- zna pojęcie <i>zdanie podrzędne orzecznikowe</i> - zapisuje zdanie złożone	objaśnia pojęcie <i>zdanie podrzędne orzecznikowe</i> na przykładach	- tworzy zdania podrzędne orzecznikowe - stosuje zasady interpunkcji	poprawnie przekształca zdania pojedyncze na zdania podrzędnie złożone	świadomie i swobodnie stosuje wiedzę na temat zdań podrzędnie złożonych

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
	z podrzędnym orzecznikowym	wymienia pytania, na które odpowiada zdanie podrzędne orzecznikowe	dotyczące łączenia zdań składowych w zdaniach złożonych z podrzędnym orzecznikowym	z podrzędnym orzecznikowym funkcjonalnie tworzy zdania podrzędne orzecznikowe w swoich wypowiedziach	z podrzędnym orzecznikowym w swoich wypowiedziach ustnych i pisemnych
„I łaciate, i kudłate, przęgowane i skrzydlate...”. Zasady użycia znaków interpunkcyjnych	- stosuje funkcjonalnie kropkę, znak zapytania i wykrzyknik na końcu wypowiedzi - zna zasady dotyczące użycia przecinka w zdaniu pojedynczym oraz złożonym i stara się je stosować - dostrzega trudności w zakresie użycia dwukropka, nawiasu i cudzysłowu - korzysta ze słownika ortograficznego	- stosuje poznane zasady użycia przecinka w zdaniu pojedynczym i złożonym - stara się stosować zasady użycia dwukropka, nawiasu i cudzysłowu	- poprawnie stawia przecinki w zdaniach pojedynczych i złożonych - stosuje zasady użycia dwukropka, nawiasu i cudzysłowu	poprawnie używa dwukropka, nawiasu i cudzysłowu	- twórczo wykorzystuje w swoich wypowiedziach ustnych i pisemnych wiedzę na temat funkcji znaków interpunkcyjnych na końcu wypowiedzi - twórczo i funkcjonalnie wykorzystuje w swoich wypowiedziach pisemnych wiedzę na temat różnych funkcji nawiasu, dwukropka i cudzysłowu - twórczo i funkcjonalnie wykorzystuje w swoich wypowiedziach pisemnych wiedzę na temat użycia przecinków w zdaniach pojedynczych i złożonych
Rozdział 4. Piękno uchwycone					
„Pomiędzy nocą a dniem, pomiędzy jawą a snem”. Jerzy Harasymowicz <i>W marcu nad ranem</i>	- przytacza epitety z wiersza - wyszukuje porównania dotyczące zwierząt - zna pojęcie <i>obraz poetycki</i>	- wymienia elementy krajobrazu z wiersza - wskazuje przenośnie mające charakter ożywienia - określa cechy obrazu poetyckiego	- nadaje tytuły kolejnym zwrotkom wiersza - objaśnia znaczenie przenośni - rozumie wpływ środków językowych na charakter obrazu poetyckiego	- wybiera epitety najpełniej oddające istotę opisywanych obiektów - podpisuje ilustracje trafnie dobranymi metaforami - objaśnia pojęcie <i>obraz</i>	- analizuje tekst na poziomie metaforycznym - funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę na temat różnych środków stylistycznych podczas analizy

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopelniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
				<i>poetycki</i> w odniesieniu do omawianego tekstu	i interpretacji wiersza
„Wkroczyć w językowy świat ze słownikiem za pan brat”. Słownik poprawnej polszczyzny	- samodzielnie korzysta z informacji zawartych w słowniku ortograficznym, słowniku języka polskiego oraz wyrazów bliskoznacznych - zna funkcję słownika poprawnej polszczyzny	- korzysta ze słownika wyrazów obcych - zna budowę słownika poprawnej polszczyzny - wyszukuje hasła w słowniku poprawnej polszczyzny	- korzysta ze słownika poprawnej polszczyzny - wykorzystuje treści słownikowe do wykonania ćwiczeń	korzysta z różnych typów słowników – odpowiednio do potrzeb	sprawnie posługuje się słownikiem poprawnej polszczyzny, korzystając swobodnie ze skrótów, odsyła i innych informacji
„Oryginalne obrazy malarza oryginała”. Bożena Fabiani <i>Moje gawędy o sztuce</i> (fragmenty)	- zaznacza na osi czasu okres życia artysty - nazywa swoje reakcje odbiorcze dotyczące dzieł malarskich - rozpoznaje w tekście zgrubienia - wyszukuje w tekście informacje pozwalające naszkicować postać	- przytacza z tekstu fakty dotyczące życia i twórczości malarza - przedstawia swoją opinię na temat prezentowanych dzieł malarskich - wie, jaka jest funkcja zgrubień - funkcjonalnie przekształca tekst	- określa stanowisko autorki wobec dzieł malarza - wyraża swoje zdanie na temat opinii o dziełach malarza zaprezentowanej w tekście - omawia pojęcie <i>zgrubienie</i>, odwołując się do przykładów z tekstu - dostrzega elementy karykaturalne w dziele malarskim	- wskazuje w tekście wyrazy oceniające - używa ze zrozumieniem wyrazów <i>subiektywny</i>, <i>obiektywny</i>, <i>pejoratywny</i> - przytacza z tekstu słowa wyrażające negatywne emocje	- wyraża opinię na temat dzieła sztuki, trafnie dobierając argumenty na poparcie swojego stanowiska - objaśnia na podstawie informacji w przypisach funkcje karykatury i groteski - twórczo i funkcjonalnie wykorzystuje umiejętności językowe oraz wiedzę na temat różnych form ekspresji słownej
„Do ćwiczenia języka dobra jest fonetyka”. Powtórzenie wiadomości o głoskach i literach	- dzieli wyrazy na głoski i litery - wykorzystuje znajomość alfabetu w praktyce - odróżnia spółgłoski od samogłosek	- rozpoznaje wyrazy dźwiękonaśladowcze - podaje przykłady wyrazów o różnej liczbie liter i głosek - rozpoznaje spółgłoski dźwięczne i bezdźwięczne	- prawidłowo oznacza większość głosek miękkich, dźwięcznych i bezdźwięcznych w wyrazach użytych w ćwiczeniach - poprawnie zapisuje wyrazy z podanymi grupami samogłosek	- funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę na temat liter i głosek w swoich wypowiedziach ustnych i pisemnych - wykorzystuje inne formy	swobodnie i twórczo wykorzystuje posiadaną wiedzę na temat głosek i liter w różnych sytuacjach problemowych

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopelniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
		oraz twarde i miękkie	i spółgłosek	wyrazu lub wyrazy pokrewne dla uzasadnienia pisowni głosek dźwięcznych	
„Czarodzieje pędzla i pióra”. Rady dla opisujących obraz. Paul Cézanne <i>Martwa natura z jabłkami i pomarańczami</i>	- ogląda uważnie reprodukcje obrazów zamieszczone w podręczniku - wie, co przedstawia martwa natura - podaje podstawowe informacje na temat obrazu - przy niewielkim wsparciu nauczyciela redaguje opis obrazu	- wskazuje i nazywa najbardziej widoczne elementy obrazów - wyraża opinię na temat dzieła malarskiego - redaguje opis obrazu, korzystając z rad w podręczniku	- wyszukuje elementy kompozycji nawiązujące do kształtu wybranych brył geometrycznych - używa ze zrozumieniem sformułowań dotyczących techniki malarskiej - redaguje opis obrazu, stosując różnorodne środki językowe	- porównuje elementy obrazu ukazane w technice malarskiej i fotograficznej - formułuje wypowiedź w funkcji perswazyjnej, zachęcającą do zakupu dzieła - redaguje rozbudowany, poprawny kompozycyjnie, językowo i stylistycznie opis obrazu	- redaguje bezbłędny językowo opis krajobrazu – oryginalny pod względem treści i stylu - swobodnie i funkcjonalnie posługuje się w swoich wypowiedziach ustnych i pisemnych zróżnicowanym słownictwem o funkcji oceniającej
„Słowem malowane”. Maria Pawlikowska-Jasnorzewska <i>Olejne jabłko</i>	- wskazuje w wierszu epitety oddziałujące na zmysł wzroku - określa sytuację liryczną w wierszu - redaguje zaproszenie na wernisaż	- wyszukuje w utworze wyrazy związane tematycznie z malarstwem - określa emocje osoby mówiącej	- określa funkcję uosobień użytych w wierszu - przyporządkowuje różne środki wyrazu do właściwych dziedzin sztuki	- odczytuje znaczenie przenośnych określeń - porównuje dzieło poetyckie z malarskim, wskazuje podobieństwa i różnice	- analizuje tekst na poziomie metaforycznym - funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę na temat różnych środków stylistycznych podczas analizy i interpretacji wiersza - przedstawia w oryginalny sposób różnice między różnymi tekstami kultury
„Miauczy, świszczy i zgrzyta? Na wesoło o tym, co w domu słychać”. Oznaczanie głosek miękkich, dźwięcznych i bezdźwięcznych	wyszukuje wyrazy ze spółgłoskami miękkimi, dźwięcznymi i bezdźwięcznymi w zestawie ortogramów	stosuje zasady oznaczania spółgłosek miękkich, dźwięcznych i bezdźwięcznych	poprawnie oznacza większość głosek miękkich, dźwięcznych i bezdźwięcznych w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach	poprawnie oznacza wszystkie głoski miękkie, dźwięczne i bezdźwięczne w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach	przedstawia oryginalne sposoby (np. zagadki, gry, infografiki) zapamiętania zapisu poznanych wyrazów z trudnością ortograficzną

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopelniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
	zawartych w ćwiczeniach - zna zasady oznaczania spółgłosek miękkich, dźwięcznych i bezdźwięcznych, stara się je stosować - korzysta ze słownika ortograficznego				w zakresie oznaczania głosek miękkich, dźwięcznych i bezdźwięcznych
„Dźwięki, brzdęki, komfort maleńki”. Głoski ustne i nosowe	- zna pojęcia <i>głoski ustne</i> i <i>głoski nosowe</i> - podaje przykłady głosek ustnych i nosowych	odróżnia głoski ustne od nosowych	poprawnie zapisuje większość wyrazów zawierających głoski ustne i nosowe	funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę na temat głosek ustnych i nosowych w swoich wypowiedziach	swobodnie i twórczo wykorzystuje posiadaną wiedzę na temat głosek ustnych i nosowych w różnych sytuacjach problemowych
„Sensacje i komplikacje”. Pisownia połączeń wyrazowych <i>en, em, on, om</i>	- wyszukuje wyrazy z połączeniami literowymi <i>en, em, on, om</i> w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach - dostrzega trudności ortograficzne w zakresie pisowni połączeń literowych <i>en, em, on, om</i> - korzysta ze słownika ortograficznego	zna zasady dotyczące pisowni połączeń literowych <i>en, em, on, om</i>, stara się je stosować	stosuje zasady pisowni połączeń literowych <i>en, em, on, om</i> w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach	poprawnie zapisuje połączenia literowe <i>en, em, on, om</i> w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach	przedstawia oryginalne sposoby (np. zagadki, gry, infografiki) zapamiętania zapisu poznanych wyrazów z trudnością ortograficzną w zakresie pisowni połączeń literowych <i>en, em, on, om</i>
„Impresja na temat wdzięku”. Tadeusz Kubiak <i>W stroju z mgły</i>	- omawia wrażenia czytelnicze po lekturze wiersza - wskazuje w wierszu nawiązanie do innego	- opisuje sytuację przedstawioną w wierszu - wskazuje obraz, do którego mogą nawiązywać słowa wiersza i uzasadnia swój	- wskazuje środki poetyckie użyte w opisie tancerki - opisuje obraz z punktu widzenia młodego odbiorcy - wyszukuje przerzutnie w tekście	- objaśnia znaczenie metafory - opisuje obraz z punktu widzenia przewodnika muzealnego - przedstawia skojarzenia	- analizuje tekst na poziomie metaforycznym - funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę na temat różnych środków stylistycznych

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopelniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
	utworu poetyckiego - ogląda uważnie reprodukcje obrazów Edwarda Degasa - wie, jakie utwory zalicza się do liryki	wybór - wie, na czym polega przerzutnia - opisuje nastrój utworu	omawia rymy w wierszu, objaśnia, na czym polega ich oryginalność	wywołane środkami poetyckimi określa wpływ przerzutni na rytm utworu	podczas analizy i interpretacji wiersza wypowiada się na temat tekstu, swobodnie odwołując się do kontekstów kulturowych
„Żyją jak pies z kotem czy gruchają jak gołąbki”. Pisownia zakończeniami -ę, -em, -q, -om	- wyszukuje wyrazy z zakończeniami -ę, -em, -q, -om w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach - korzysta ze słownika ortograficznego	stosuje zasady ortograficzne do poprawnego zapisu wyrazów z zakończeniami -ę, -em, -q, -om	zapisuje poprawnie większość wyrazów z zakończeniami -ę, -em, -q, -om w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach	zapisuje poprawnie wszystkie wyrazy z zakończeniami -ę, -em, -q, -om w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach	przedstawia oryginalne sposoby (np. zagadki, gry, infografiki) zapamiętania zapisu poznanych wyrazów z trudnością ortograficzną w zakresie pisowni zakończeń -ę, -em, -q, -om
„Mazur z przytupem miał wzięcie, kilka słów o akcencie”. Akcent wyrazowy i zdaniowy	- dzieli wyraz na sylaby - prawidłowo akcentuje wyrazy ze stałym akcentem	- wie, czym jest akcent wyrazowy - określa funkcję akcentu zdaniowego	- prawidłowo akcentuje większość wyrazów - stosuje w wypowiedzi właściwą intonację zdaniową	- prawidłowo akcentuje wyrazy - funkcjonalnie używa akcentu zdaniowego do wyeksponowania znaczeń wypowiedzi	świadomie i swobodnie stosuje wiedzę na temat akcentu wyrazowego i zdaniowego w swoich wypowiedziach ustnych
„Lubię popatrzeć sobie na czas, co gdzieś już pobiegł...”. Joanna Pollakówna <i>Stare fotografie</i>	- wskazuje zdjęcie stanowiące najlepszą ilustrację tekstu - wymyśla i zapisuje dialog, który mogły prowadzić bohaterki wiersza - zna funkcję pytania retorycznego	- opisuje okoliczności wypowiedzi osoby mówiącej - określa nastrój bohaterek wiersza - ustala, czego dotyczą pytania postawione w utworze	- przycacza przenośnie obrazujące upływ czasu - wyraża opinię na temat fotografii jako dzieła sztuki - odpowiada na pytania z tekstu - ocenia elementy istotne podczas fotografowania artystycznego	- przedstawia refleksje związane z wierszem - dostrzega artystyczną kreację w fotografii - dostrzega retoryczny charakter pytań z tekstu	- analizuje tekst na poziomie metaforycznym - funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę na temat różnych środków stylistycznych podczas analizy i interpretacji wiersza - wyraża opinię na temat fotografii jako dziedziny sztuki, trafnie dobierając

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
					argumenty na poparcie swojego stanowiska
„Jajko z bajkową niespodzianką”. Andrew Fusek Peters, <i>Agenci na deskorolkach. Nie byle co!</i> (fragment)	- ogląda zdjęcie Jajka Konwaliowego i czyta informacje na temat jego twórcy - wyszukuje w tekście wszystkie rzeczowniki nazywające klejnot - relacjonuje zdarzenia dotyczące kradzieży klejnotu - zna cechy powieści sensacyjnej i kryminalnej	- opisuje Jajko Konwaliowe przedstawione na ilustracji - rozumie, że słowa mogą wyrażać emocjonalny stosunek mówiącego do opisywanych rzeczy, czynności itp. - rozpoznaje bohaterów tekstu na podstawie wyrażen omownych - objaśnia, w jaki sposób oszukano przestępcę	- wykorzystuje w opisie przedmiotu informacje z tekstu - określa, które rzeczowniki z tekstu mają pozytywne, a które negatywne znaczenie - wskazuje informacje pochodzące spoza zamieszczonego fragmentu tekstu - wyraża opinię na temat skuteczności działania bohaterów	- uzasadnia, dlaczego jajko Fabergé uznaje się za dzieło sztuki - rozpoznaje nacechowanie dodatnie i ujemne wyrazów, wskazuje znaczenia neutralne - określa motywy działania wybranych bohaterów - dostrzega i omawia elementy humorystyczne w tekście	- redaguje bezbłędny językowo opis przedmiotu – oryginalny pod względem treści i stylu - twórczo i funkcjonalnie stosuje słownictwo nacechowane emocjonalnie
„Rozbite sejfy, skradzione dzieła”. Pisownia przedrostków	- wyszukuje wyrazy zawierające przedrostki w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach - dostrzega trudności ortograficzne w zakresie pisowni przedrostków - korzysta ze słownika ortograficznego	zna zasady dotyczące pisowni przedrostków i stara się je stosować	stosuje zasady pisowni przedrostków w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach	poprawnie zapisuje przedrostki w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach	przedstawia oryginalne sposoby (np. zagadki, gry, infografiki) zapamiętania zapisu poznanych wyrazów z trudnością ortograficzną w zakresie pisowni przedrostków
„Muzyka słowami zagrana”. Adam Mickiewicz <i>Pan Tadeusz – Księga IV</i> (fragmenty)	- czyta tekst i przypisy - wymienia bohaterów - wskazuje słowa pełniące funkcję refrenu - zapoznaje się z pojęciami: <i>instrumentacja głoskowa</i>, <i>wyliczenie</i>	- relacjonuje treść fragmentu - przedstawia Wojskiego - wymienia wyrazy dźwiękonaśladowcze - opisuje instrument Wojskiego	- wyszukuje w tekście potrzebne informacje - charakteryzuje Wojskiego - wskazuje instrumentację głoskową i wyliczenie - wymienia środki językowe służące do opisu gry na rogu	- opisuje sytuację ukazaną we fragmencie - ocenia umiejętności Wojskiego - określa funkcje środków stylistycznych użytych we fragmencie epopei	- wzorcowo prezentuje tekst głosowo, uwzględniając przerzutnie - interpretuje tekst, wykorzystując wnioski z analizy utworu

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopelniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
Rozdział 5. Czas relaksu					
„Pod piracką banderą”. Robert Louis Stevenson, <i>Wyspa skarbów</i> (fragmenty)	- rozpoznaje prawdę i fałsz w wypowiedziach dotyczących treści tekstu - opisuje Wyspę Skarbów - redaguje krótki list w imieniu kapitana statku - wie, co jest tematem powieści przygodowej - określa typ narratora występującego we fragmencie powieści	- nadaje tytuły wydzielonym częściom tekstu - wyjaśnia, jakie wrażenie wywarła Wyspa Skarbów na bohaterach tekstu - wzbogaca treść listu o relację z wydarzeń rozgrywających się u brzegów wyspy - identyfikuje utwór jako powieść przygodową	- sporządza na podstawie tekstu mapę Wyspy Skarbów - wymyśla ofertę atrakcji turystycznych Wyspy Skarbów - prezentuje bohatera w formie zapisów na karcie postaci gry komputerowej - wie, czym charakteryzują się utwory zaliczane do epiki	- podaje różne znaczenia słowa <i>skarb</i> - określa oczekiwania bohaterów związane z wizytą na wyspie - opisuje emocje i uczucia jednego z bohaterów - ocenia akcję utworu i uzasadnia swoje zdanie	- swobodnie i funkcjonalnie posługuje się związkami frazeologicznymi w opisie emocji bohatera utworu - wykonuje oryginalny pod względem treści plakat odnoszący się do problemu piractwa internetowego - opracowuje prezentację na temat motywu poszukiwania skarbów, cechującą się oryginalnością formy i bogactwem treści
„Wielkie bitwy, zwycięscy dowódcy”. Pisownia przyrostków	- wyszukuje wyrazy zawierające przyrostki w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach - dostrzega trudności ortograficzne w zakresie pisowni przyrostków - korzysta ze słownika ortograficznego	zna zasady dotyczące pisowni przyrostków i stara się je stosować	stosuje zasady pisowni przyrostków w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach	poprawnie zapisuje przyrostki w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach	przedstawia oryginalne sposoby (np. zagadki, gry, infografiki) zapamiętania zapisu poznanych wyrazów z trudnością ortograficzną w zakresie pisowni przyrostków
„Ciemna i jasna strona Mocy”. George Lucas, <i>Gwiezdne wojny: część IV – Nowa nadzieja</i> (fragmenty)	- czyta fragment powieści, przypisy oraz informacje na temat serii filmów <i>Gwiezdne wojny</i> - prezentuje główną bohaterkę i opowiada o okolicznościach jej	- zna cechy filmu kultowego - rozpoznaje i nazywa cechy charakteru bohaterki tekstu - dostrzega kontrastowe zestawienie postaci w utworze - wie, co obejmuje scena filmowa	- odtwarza losy Republiki w formie tytułów rozdziałów kroniki - opisuje bohatera reprezentującego siły zła - redaguje notatki prasowe na temat katastrofy statku powietrznego - obmyśla ujęcia do sceny bitwy	- objasnia pojęcie <i>film kultowy</i> w odniesieniu do <i>Gwiezdných wojen</i> - opracowuje tekst informacyjny spełniający funkcję napisów wstępnych do filmu	twórczo i funkcjonalnie wykorzystuje swoją wiedzę o sztuce filmowej w wypowiedziach na temat problematyki tekstu i jego bohaterów

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopelniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
	pojmania • wyjaśnia, kim byli rycerze Jedi • wymienia elementy świata przedstawionego pozwalające zaliczyć utwór do gatunku s.f.		kosmicznej	• określa znaczenie i rolę Czarnego Lorda w przebiegu akcji • wskazuje plan filmowy adekwatny do ukazania fragmentu bitwy	
„Wśród wyrazów gości nie tylko wartości”. Wyrazy bliskoznaczne i przeciwstawne	• rozpoznaje wyrazy bliskoznaczne i przeciwstawne	• dopasowuje do podanych wyrazów oraz związków wyrazowych synonimy i antonimy	• używa wyrazów i określa synonimicznych w różnych sytuacjach komunikacyjnych	• funkcjonalnie stosuje w swoich wypowiedziach synonimy i antonimy	• twórczo i funkcjonalnie wykorzystuje umiejętności językowe oraz wiedzę na temat podobieństw i różnic znaczeniowych wyrazów
„Na srebrnych ekranach”. Marcin Kalita, <i>Aktorzy leczą ludzkie dusze</i> (fragmenty)	• wykorzystuje notatkę ze strony internetowej do uzyskania informacji o serialu • rozpoznaje komizm w wypowiedziach serialowych bohaterów • czyta wywiad z aktorką telewizyjną • wie, czym jest talk-show	• wie, jakie filmy zaliczane są do kina rodzinnego • wie, na czym polega i z czego wynika komizm słowny w wypowiedziach postaci filmowych • określa tematykę wywiadu • prezentuje opinię bohaterki wywiadu na temat aktorstwa	• określa tematykę serialu • objaśnia elementy komizmu słownego w wypowiedziach postaci • dostrzega zróżnicowanie pytań występujących w wywiadzie • wyraża własną opinię na temat aktorstwa	• objaśnia pojęcie <i>kino rodzinne</i> w odniesieniu do serialu <i>Rodzina zastępcza</i> • odtwarza humorystyczne wypowiedzi dialogowe postaci w szerszym kontekście sytuacyjnym • określa cel dziennikarza przeprowadzającego wywiad • formułuje własne pytania do wywiadu z aktorką	• twórczo i funkcjonalnie wykorzystuje swoją wiedzę na temat przekazów audiowizualnych w wypowiedziach na temat problematyki tekstu
„Zrobić minę na widok miny”. Wyrazy wieloznaczne	• rozpoznaje wyrazy wieloznaczne	• podaje różne znaczenia wyrazów wieloznacznych	• używa wyrazów wieloznacznych	• funkcjonalnie stosuje w swoich wypowiedziach wyrazy wieloznaczne	• twórczo i funkcjonalnie wykorzystuje umiejętności językowe oraz wiedzę na temat wyrazów wieloznacznych
„W oparach absurdu	• przedstawia swoje reakcje	• wskazuje główne wydarzenie	• analizuje fragment wypowiedzi	• analizuje znaczenie imion	• opracowuje scenariusz

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopelniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ				
i wyobraźni”. Konstanty Ildefons Gałczyński, <i>Teatryk Zielona Gęś</i> (fragmenty)	odbiorcze związane z lekturą sztuki • podaje imiona postaci • podaje skojarzenia i związki wyrazowe ze słowem <i>osioł</i> • wie, czym jest kabaret	w prezentowanej scenie • wskazuje elementy świadczące o funkcji scenicznej tekstu • rozpoznaje cechy przypisane postaci osła w utworze K.I. Gałczyńskiego • zna podstawowe informacje na temat <i>Teatryku „Zielona Gęś”</i>	bohatera pod kątem poprawności językowej • przedstawia reakcje bohaterów sztuki • wyciąga wnioski na temat ukształtowania postaci osła w utworze K.I. Gałczyńskiego • wskazuje elementy humorystyczne w sztuce	bohaterów sztuki • objaśnia absurdalność wybranej sceny • wskazuje element satyryczny w sztuce • wyjaśnia wpływ środków językowych na przesłanie utworu	inscenizacji sztuki <i>Teatryku „Zielona Gęś”</i> – oryginalny pod względem treści i stylu • objaśnia na podstawie informacji w <i>Słowniczku</i> funkcje satyry w utworze K.I. Gałczyńskiego
„W słowach emocji szuka – trudna to sztuka”. Wyrazy nacechowane emocjonalnie	• rozpoznaje wyrazy wartościujące pozytywnie i negatywnie • zna pojęcia <i>zgrubienie</i> i <i>zdrobnienie</i>	• rozpoznaje zdrobnienia i zgrubienia w tekście • tworzy zdrobnienia i zgrubienia	• zna funkcję zdrobnień, zgrubień oraz innych słów wartościujących emocjonalnie • podaje wyrazy bliskoznaczne nacechowane emocjonalnie	• używa zdrobnień, zgrubień oraz wyrazów nacechowanych emocjonalnie odpowiednio do przyjętego celu wypowiedzi	• twórczo i funkcjonalnie wykorzystuje umiejętności językowe oraz wiedzę na temat różnych form ekspresji słowne
„Kim będziesz i co zrobisz, kiedy kości się potoczą?”. Rady dla dyskutujących. Kazimierz Szymeczko, <i>Czworo i kości</i> (fragmenty)	• wskazuje bohaterów realistycznych • rozpoznaje świat realistyczny i fantastyczny w powieści • opowiada o wydarzeniach • czyta rady dla dyskutujących • bierze udział w dyskusji	• określa charakter i rolę wszystkich postaci w powieści • objaśnia sposób zmiany charakteru świata przedstawionego • rozpoznaje gatunek literacki, do którego nawiązuje fabuła przedstawionej gry • rozpoznaje zwroty charakterystyczne dla różnych elementów dyskusji • formułuje poprawnie zbudowane argumenty w dyskusji	• charakteryzuje bohaterkę w formie karty postaci w grze • wykorzystuje informacje o RPG w analizie świata przedstawionego utworu • wskazuje elementy fabuły nawiązujące do literatury fantasy • wyraża opinię na temat RPG • formułuje właściwe kontrargumenty	• sporządza notatkę encyklopedyczną na temat jednej z postaci • odróżnia wydarzenia zaplanowane w grze od spontanicznych • określa rolę bohaterów w rozwoju akcji • posługuje się ze zrozumieniem słowem <i>dezaprobatą</i> • przestrzega wszystkich zasad kultury dyskusji	• przedstawia własne stanowisko w związku z omawianym problemem, formułuje przemyślane, twórcze uwagi • wyraża opinię na temat wartości gier komputerowych, trafnie dobierając argumenty na poparcie swojego stanowiska

KLASA VII

Material rzeczowy	Liczba godzin	Zagadnienia	Wymagania wobec ucznia		Odniesienia do podstawy programowej
			podstawowe	ponadpodstawowe	
podręcznik <i>Myśli i słowa</i> dla klasy 7	1	budowa i zawartość podręcznika	– zna układ podręcznika – orientuje się w spisie treści – zna znaki graficzne stosowane w podręczniku – korzysta z podręcznika pod kierunkiem nauczyciela	– rozpoznaje części kompozycyjne podręcznika, zna ich zawartość – samodzielnie wyszukuje wskazane materiały – samodzielnie korzysta z podręcznika – formułuje wstępną ocenę podręcznika	I. 2.1 2.3 2.7 IV. 1. 8.
Zmienność losu					
Jan Kochanowski, fraszki <i>Na swoje księgi</i> <i>Na dom w Czarnolesie</i> <i>Na lipę</i> <i>O żywocie ludzkim</i>	4	fraszka tematyka fraszek autotematyzm uosobienie apostrofa liryka bezpośrednia motyw <i>theatrum mundi</i> światopogląd epikureizm	– wie, kogo nazywa się humanistą – rozpoznaje fraszkę wśród gatunków lirycznych – formułuje tematy wybranych fraszek – wskazuje w tekście uosobienie – rozpoznaje w tekście apostrofę – wie, na czym polega autotematyzm – rozpoznaje lirykę bezpośrednią – zna pojęcie <i>theatrum mundi</i> – rozumie pojęcie <i>światopogląd</i> – odtwarza podstawowe cechy światopoglądu zawarte we fraszkach – rozumie pojęcie <i>epikureizm</i>	– wyjaśnia, dlaczego Jan Kochanowski jest uznawany za humanistę – wskazuje cechy fraszki jako gatunku lirycznego – omawia różnorodność tematyki fraszek – wyjaśnia funkcję uosobienia – wyjaśnia funkcję apostrofy – tłumaczy, na czym polega autotematyzm – wyjaśnia, jakie skutki dla tekstu przynosi wykorzystanie liryki bezpośredniej – tłumaczy pojęcie <i>theatrum mundi</i> – wyjaśnia pojęcie <i>światopogląd</i> – omawia światopogląd Kochanowskiego na podstawie fraszek – wyjaśnia pojęcie <i>epikureizm</i>	I. 1.1 1.2 1.7 1.8 1.9 1.10 1.11 1.12 III. 1.4 1.5 1.7 2.4 IV. 1. 6. 7. 8. Znajomość lektur obowiązkowych: Jan Kochanowski, wybór fraszek
Odmienne części mowy – formy osobowe czasownika	2	odmiana przez osoby, liczby i rodzaje czas tryb strona	– rozpoznaje czasownik wśród innych części mowy – tworzy poprawne formy gramatyczne czasownika – rozpoznaje formy czasu i poprawnie je stosuje – zna tryby czasownika – zna strony czasownika	– wyjaśnia, czym wyróżnia się czasownik wśród innych części mowy – świadomie używa form gramatycznych czasownika – stosuje poprawnie formy czasu, trybu i strony – wyjaśnia, kiedy czasowniki	II. 1.1 1.2 1.3 1.4 1.5 1.6 (SP 4–6) II. 4.4 IV. 6. 7.

Material rzeczowy	Liczba godzin	Zagadnienia	Wymagania wobec ucznia		Odniesienia do podstawy programowej
			podstawowe	ponadpodstawowe	
		czasowniki przechodnie i nieprzechodnie aspekt czasowniki dokonane i niedokonane związek z rzeczownikiem pisownia <i>nie</i> pisownia cząstki <i>-by</i> pisownia zakończeń <i>-źć, -ść</i>	- przekształca stronę czynną na bierną i odwrotnie - rozpoznaje czasowniki dokonane i niedokonane - odróżnia czasowniki osobowe - zna reguły ortograficzne dotyczące czasownika, stara się stosować je w praktyce	- są dokonane, a kiedy – niedokonane - wykorzystuje funkcjonalnie w wypowiedzi wiedzę o aspekcie czasownika - stosuje poprawnie trudne formy czasownika - stosuje w praktyce wszystkie reguły ortograficzne dotyczące czasownika	
Jan Sztudyinger <i>Fraszki</i>	1	humor żart językowy tworzenie fraszek	- rozpoznaje poznane utwory jako fraszki - formułuje tematy fraszek - porównuje utwory Sztudyingera z fraszkami Kochanowskiego - na podstawie wybranej fraszki pisze krótkie opowiadanie - próbuję stworzyć własną fraskę	- wyjaśnia, dlaczego poznane utwory to fraszki - omawia tematykę fraszek - omawia podobieństwa i różnice między utworami Sztudyingera a fraszkami Kochanowskiego - na podstawie fraszki tworzy rozbudowane opowiadanie - tworzy własną fraskę	I. 1.1 1.2 1.4 1.5 1.6 1.8 1.9 III. 2.2 IV. 2. 6. 8. Znajomość lektur obowiązkowych: fraszki Jana Sztudyingera i aforyzmy Stanisława Jerzego Leca
Stanisław Jerzy Lec <i>Myśli nieuczesane</i>		aforyzm	- rozpoznaje wypowiedź o charakterze aforyzmu - dostrzega ironię w aforyzmach - wskazuje stałe związki wyrazowe wykorzystane w aforyzmach - dostrzega moralną wymowę aforyzmów	- wyjaśnia, co to jest aforyzm - wyjaśnia funkcję ironii w aforyzmach - wyjaśnia znaczenia stałych związków wyrazowych wykorzystanych w aforyzmach - omawia moralną wymowę aforyzmów	
Andrzej Mleczko, Marek Raczkowski	1	żart rysunkowy rola tekstu w żarcie	- opowiada, co przedstawiają rysunki satyryczne - dostrzega na rysunkach nawiązania kulturowe	wyjaśnia, jakie zjawiska współczesnego świata komentują rysunki satyryczne	I. 2.3 2.6 2.7

Material rzeczowy	Liczba godzin	Zagadnienia	Wymagania wobec ucznia		Odniesienia do podstawy programowej
			podstawowe	ponadpodstawowe	
rysunki satyryczne		rysunkowym	- wskazuje, co może śmieszyć na rysunkach satyrycznych - dostrzega związek rysunków satyrycznych z fraszkami	- wskazuje i interpretuje nawiązania kulturowe - omawia sposoby wywoływania śmiechu przez rysunki satyryczne - wyjaśnia, na czym polega związek rysunków satyrycznych z fraszkami	
Nieosobowe formy czasownika	4	bezokolicznik formy zakończone na <i>-no, -to</i> formy typu <i>mówi się</i> imiesłów przymiotnikowy i jego rodzaje związek imiesłowu przymiotnikowego z rzeczownikiem pisownia <i>nie</i> z imiesłowem przymiotnikowym imiesłów przysłówkowy i jego rodzaje pisownia <i>nie</i> z imiesłowem przysłówkowym	- rozpoznaje różne formy nieosobowe czasownika - rozpoznaje imiesłów przymiotnikowy wśród innych części mowy - tworzy formy imiesłowu przymiotnikowego czynnego i biernego - tworzy poprawne związki imiesłowu przymiotnikowego z rzeczownikiem - zna zasadę pisowni <i>nie</i> z imiesłowem przymiotnikowym - rozpoznaje imiesłów przysłówkowy - tworzy imiesłów współczesny i uprzedni, zna zasadę pisowni <i>nie</i> z imiesłowem przysłówkowym	- stosuje różne formy nieosobowe czasownika - wyjaśnia, czym wyróżnia się imiesłów przymiotnikowy wśród innych części mowy - używa funkcjonalnie form imiesłowu czynnego i biernego - uzgadnia formy imiesłowu przymiotnikowego z określonym rzeczownikiem - stosuje w praktyce regułę pisowni <i>nie</i> z imiesłowem przymiotnikowym - stosuje imiesłów przysłówkowy współczesny i uprzedni - stosuje w praktyce zasadę pisowni <i>nie</i> z imiesłowem przysłówkowym	II. 1.2 1.3 (SP 4–6) II. 1.4 4.4 IV. 6. 7.
Piękno świata, piękno człowieka					

Materiał rzeczowy	Liczba godzin	Zagadnienia	Wymagania wobec ucznia		Odniesienia do podstawy programowej
			podstawowe	ponadpodstawowe	
Jan Kochanowski <i>Czego chcesz od nas, Panie...</i>	1	pieśń hymn adresat apostrofa paralelizm pytanie retoryczne	– czyta tekst ze zrozumieniem – wykorzystuje przypisy – wymienia formy wskazujące adresata – rozpoznaje intencje wypowiedzi poetyckiej – nazywa środki językowe, jakimi opisany został świat jako dzieło Boga – dostrzega relacje między nadawcą a odbiorcą – zna cechy pieśni – wie, czym charakteryzuje się hymn	– odtwarza własnymi słowami zawartość treściową utworu – określa i omawia adresata – formułuje intencje wypowiedzi poetyckiej – wyjaśnia funkcję środków poetyckich, opisujących świat jako dzieło Boga – omawia relacje między nadawcą a odbiorcą – wyjaśnia, dlaczego utwór należy do pieśni jako gatunku lirycznego – wskazuje w utworze cechy hymnu	I. 1.1 1.2 1.7 1.8 1.9 III. 1.5 1.7 IV. 6. 8. Znajomość lektur obowiązkowych: Jan Kochanowski, pieśni
Jan Kochanowski <i>Pieśń III (Księgi wtóre)</i>	1	pieśń liryka pośrednia adresat postawa życiowa wartości życiowe teza rady życiowe	– czyta tekst ze zrozumieniem – wykorzystuje przypisy – rozpoznaje lirykę pośrednią – wskazuje formy ujawniające adresata – omawia postawę życiową ujawnianą w wierszu – wskazuje wersy zawierające tezę – odtwarza rady życiowe formułowane przez osobę mówiącą	– odtwarza własnymi słowami zawartość treściową utworu – wyjaśnia, z czego wynika obiektywizm wypowiedzi – ustala, kto jest adresatem wypowiedzi – omawia wartości postulowane przez osobę mówiącą – formułuje własnymi słowami tezę zawartą w wierszu – ustosunkowuje się do rad życiowych formułowanych przez osobę mówiącą	I. 1.1 1.2 1.7 1.9 1.11 III. 1.4 1.7 IV. 8. Znajomość lektur obowiązkowych: Jan Kochanowski, pieśni
Formy czasownika – powtórzenie wiadomości o wszystkich formach czasownika	1	wszystkie omówione terminy związane z czasownikiem jako częścią mowy	– rozpoznaje czasownik wśród innych części mowy – stosuje wszystkie formy osobowe i nieosobowe czasownika – zna wszystkie reguły ortograficzne dotyczące pisowni form czasownika i stara się je stosować – tworzy poprawne związki wyrazowe z czasownikiem	– wyjaśnia, co wyróżnia czasownik spośród innych części mowy – funkcjonalnie stosuje wszystkie formy osobowe i nieosobowe czasownika – stosuje wszystkie reguły ortograficzne dotyczące pisowni form czasownika – tworzy i stosuje tworzy poprawne związki wyrazowe z czasownikiem	II. 1.1 1.2 1.3 1.4 1.5 1.6 (SP 4–6) II. 1.4 4.4 IV. 6. 7.
Jan Kochanowski <i>Pieśń IX (Księgi wtóre)</i>	1	pieśń światopogląd stoicyzm	– czyta tekst ze zrozumieniem – wykorzystuje przypisy – przypomina cechy pieśni jako gatunku lirycznego	– odtwarza własnymi słowami zawartość treściową utworu – wyjaśnia, dlaczego utwór reprezentuje pieśń jako	I. 1.1 1.2 1.4 1.7 1.8 1.9 1.10 1.11 III. 1.7 IV. 6. 8.

Materiał rzeczowy	Liczba godzin	Zagadnienia	Wymagania wobec ucznia		Odniesienia do podstawy programowej
			podstawowe	ponadpodstawowe	
		osoba mówiąca adresat liryka	– odtwarza argumenty używane przez osobę mówiącą – odtwarza światopogląd osoby mówiącej – zna pojęcie <i>stoicyzm</i>	gatunek liryczny – własnymi słowami formułuje argumenty używane przez osobę mówiącą – omawia światopogląd osoby mówiącej – wyjaśnia, na czym polega i jak się objawia postawa stoicka	Znajomość lektur obowiązkowych: Jan Kochanowski, pieśni
Jan Twardowski <i>Nie tylko my</i>	1	osoba mówiąca liryczny podmiot zbiorowy	– wskazuje zwroty ujawniające osobę mówiącą – rozpoznaje podmiot zbiorowy – wylicza stworzenia przedstawione w wierszu i podaje do nich określenia – rozwija tytuł w formie zdania pojedynczego	– wyjaśnia, kim jest osoba mówiąca i w czym imieniu się wypowiada – wyjaśnia, jak i w jakim celu zostały przedstawione stworzenia w wierszu – rozwija tytuł tak, by oddawał idee tekstu	I. 1.1 1.7 1.8 1.9 1.10 1.11 III. 1.4 1.5 1.6 IV. 1. 2.
Marcin Popkiewicz <i>Rewolucja energetyczna</i>	1	ekologizm akapit wypowiedzenie tematowe akapit analityczny argument rodzaje argumentów przesłanka konkluzja przykład intencje tekstu temat tekstu artykuł do szkolnej gazetki	– czyta tekst ze zrozumieniem – zna budowę akapitów – odtwarza argumenty autora – odróżnia przykład od argumentu – odtwarza tok wyводу autora – dostrzega intencje tekstu – zna pojęcie <i>ekologizm</i> – formułuje argument – pisze artykuł do szkolnej gazetki	– wydobywa z tekstu najważniejsze tezy – własnymi słowami formułuje argumenty autora – wyjaśnia funkcję przykładu – ustosunkowuje się do wyводу autora – określa intencje tekstu – wyjaśnia, co to jest ekologizm – formułuje ciąg argumentów, nadaje im przemyślaną kolejność – pisze artykuł do szkolnej gazetki, zachowując wszystkie wymogi tej formy wypowiedzi	I. 2.1 2.2 2.4 III. 1.2 1.3 1.4 1.5 1.6 1.7
Tomasz Bagiński <i>Katedra</i> (film animowany)	2	film animowany punkt widzenia kamery opis budowl recenzja filmu	– opowiada o swoich wrażeniach wywołanych filmem – wylicza i tytułuje sceny, które szczególnie pamięta – wymyśla krótką historię związaną z bohaterem – gromadzi słownictwo przedstawiające wygląd katedry – odróżnia film animowany od filmu fabularnego	– ocenia obejrzany film – analizuje układ scen tworzących całość filmu – przedstawia historię wyjaśniającą, kim jest i jaki jest bohater filmu – gromadzi i porządkuje słownictwo opisujące katedrę	I. 1.7 2.3 2.6 2.7 III. 1.2 1.3 2.1 IV. 2. 6. 8.

Material rzeczowy	Liczba godzin	Zagadnienia	Wymagania wobec ucznia		Odniesienia do podstawy programowej
			podstawowe	ponadpodstawowe	
			i filmu dokumentalnego – tworzy prosty opis budowli – rozpoznaje różne punkty widzenia kamery – wskazuje elementy dynamiczne – opowiada zakończenie filmu – pisze recenzję filmu	– wyjaśnia, co odróżnia film animowany od filmu fabularnego i filmu dokumentalnego – zna różne techniki animacji – opisuje budowlę, stosując urozmaicone słownictwo – wyjaśnia znaczenia wyeksponowane w filmie różnymi punktami widzenia kamery – omawia wykorzystane w filmie sposoby dynamizowania – interpretuje zakończenie – pisze wyczerpującą recenzję filmu, zachowując wszystkie wymogi tej formy wypowiedzi	
Składnia. Zdania złożone. Zdanie złożone współrzędnie	1	zdania składowe zdanie złożone związek współrzędności rodzaje zdań złożonych współrzędnie: zdania łączne, rozłączne, przeciwstawne, wynikowe	– wie, na czym polega związek współrzędności – rozpoznaje różne rodzaje zdań złożonych współrzędnie	– rozpoznaje związek współrzędności między wypowiedziami składowymi – stosuje w wypowiedziach wszystkie rodzaje zdań złożonych współrzędnie	II. 1.12 (SP 4–6) II. 1.5
Mrok i światło					
Jan Kochanowski <i>Treny: I, V, VII, VIII, XIX</i> (fragment)	5	tren porównanie kontrast epitet podmiot liryczny a autor bohater liryczny eufemizm styl artystyczny sytuacja liryczna	– rozpoznaje tren jako gatunek liryczny – wskazuje bohaterów lirycznych – określa sytuację liryczną – wskazuje środki poetyckie – wskazuje paradoks – wie, czym cechuje się styl artystyczny	– wyjaśnia, dlaczego poznane utwory reprezentują tren jako gatunek liryczny – przedstawia i omawia bohaterów lirycznych – dookreśla sytuację liryczną – wyjaśnia funkcję środków poetyckich – wyjaśnia, z czego wynika paradoks w tekście – uzasadnia, że <i>Treny</i> napisano stylem artystycznym	I. 1.1 1.2 1.4 1.7 1.8 1.9 1.10 1.11 1.12 2.2 II. 2.7 III. 1.7 2.4 IV. 7. Znajomość lektur obowiązkowych: Jan Kochanowski, treny

Materiał rzeczowy	Liczba godzin	Zagadnienia	Wymagania wobec ucznia		Odniesienia do podstawy programowej
			podstawowe	ponadpodstawowe	
		biografia autora w interpretacji tekstu			
Składnia. Zdania złożone podrzędnie	1	zdanie złożone zdania składowe zdanie podrzędne zdanie nadrzędne zdanie określające zdanie określające stosunek podrzędności	– rozpoznaje wśród wypowiedzi zdania złożone podrzędnie – rozróżnia wypowiedzenie nadrzędne i podrzędne w zdaniu złożonym podrzędnie – rozpoznaje stosunek podrzędności	– stosuje celowo w swoich wypowiedziach zdania złożone podrzędnie – wyjaśnia, kiedy wypowiedzenie składowe jest podrzędne a kiedy nadrzędne – wyjaśnia, na czym polega stosunek podrzędności	II. 1.12 (SP 4–6) II. 1.5
Leopold Staff <i>Przedśpiew</i>	1	humanizm postawa stoicka kontrast parafraza regularna budowa wiersza	– rozpoznaje osobę mówiącą – wskazuje parafrazę – zna pojęcie <i>postawa humanistyczna</i> – zna pojęcie <i>stoicyzm</i>, łączy je z filozofią – omawia budowę utworu – formułuje wnioski analityczne i interpretacyjne	– charakteryzuje osobę mówiącą i omawia jej światopogląd – wyjaśnia funkcję parafrazy – wyjaśnia, w czym ujawnia się postawa humanistyczna w utworze – wyjaśnia, czym wyraża się stoicyzm w utworze – omawia rolę regularnej budowy wiersza i jej związek z przesłaniem zawartym w utworze – analizuje i interpretuje utwór	I. 1.1 1.4 1.7 1.8 1.9 1.10 1.11 III. 1.7
Joachim Patinir <i>Przeprawa przez Styks</i> (reprodukcja obrazu)	1	temat obrazu pejzaż kompozycja symetryczna	– zna wyobrażenia antycznych Greków na temat świata zmarłych – zna różne typy obrazów ze względu na temat – wie, co to jest pejzaż w malarstwie – rozpoznaje na obrazie kompozycję symetryczną	– opowiada o mitologicznych wierzeniach dotyczących świata zmarłych – wylicza typy obrazów ze względu na temat – wyjaśnia, czym wyróżnia się pejzaż – wyjaśnia, czym cechuje się i jakie znaczenia może sugerować kompozycja symetryczna	I. 1.7 2.3 2.6 IV. 2.
Dla ojczyzny					

Material rzeczowy	Liczba godzin	Zagadnienia	Wymagania wobec ucznia		Odniesienia do podstawy programowej
			podstawowe	ponadpodstawowe	
Piotr Skarga <i>Kazania sejmowe</i>	2	retoryka środki retoryczne alegoria przemówienie	– czyta tekst ze zrozumieniem – wskazuje i nazywa środki językowe, za pomocą których autor przekonuje do swoich racji – omawia postawy wobec ojczyzny, o których jest mowa w tekście – wskazuje i omawia fragmenty zestawiające jednostkę i zbiorowość – wymienia przejawy współczesnego patriotyzmu – tworzy krótkie przemówienie – stara się stosować środki retoryczne	– odtwarza treść kazania – wskazuje i nazywa środki retoryczne – określa rolę środków retorycznych w tekście – omawia problem postaw obywateli wobec ojczyzny – wypowiada się na temat relacji między jednostką a zbiorowością w kontekście dobra ojczyzny – wypowiada się na temat współczesnych postaw patriotycznych – tworzy przemówienie – stosuje funkcjonalnie środki retoryczne	I. 2.1 2.2 2.4 III. 1.1 1.2 1.3 1.4 1.5 1.6 2.1 IV. 6. 8.
Składnia. Zdanie złożone z podrzędnym podmiotowym	1	zdanie nadrzędne zdanie podrzędne podmiotowe zdanie składowe określane zdanie składowe określające	– rozpoznaje zdanie złożone z podrzędnym podmiotowym – wskazuje zdanie składowe nadrzędne i podrzędne	– wyjaśnia, kiedy zdanie jest złożone z podrzędnym podmiotowym – wskazuje zależności zdań składowych	II. 1.12 (SP 4–6) II. 1.5 IV. 7.
Marian Hemar <i>Modlitwa</i>	1	podmiot zbiorowy intencje wypowiedzi odbiorca sytuacja liryczna postawy patriotyczne wartości	– rozpoznaje w tekście aluzje – rozpoznaje intencje wypowiedzi poetyckiej – wyjaśnia, o jakiej wolności mówi podmiot liryczny – wymienia powinności obywateli wobec ojczyzny – rozpoznaje podmiot zbiorowy	– wyjaśnia znaczenia związane z aluzjami literackimi i historycznymi – omawia intencje zawarte w wypowiedzi – omawia problem wolności przedstawiony w utworze – wypowiada się na temat swojego stosunku do ojczyzny – wyjaśnia, dlaczego w utworze wypowiada się podmiot zbiorowy	I. 1.1 1.8 1.9 1.10 1.11 III. 2.3 2.4 Znajomość lektur obowiązkowych: wybrane wiersze Mariana Hemara
Ewa Winnicka <i>Angole</i>	2	emigracja styl życia tożsamość narodowa asymilacja	– wydobywa podstawowe informacje z tekstu – opowiada o życiu w opisanych szkołach – opowiada o relacjach bohaterów z rówieśnikami – wyjaśnia pojęcie <i>emigracja</i>	– porządkuje informacje z tekstu – ocenia sposób życia w opisanych szkołach – charakteryzuje i ocenia relacje bohaterów z rówieśnikami	I. 1.9 2.1 2.4 2.5 III. 1.1 1.2 1.3 1.4 1.5 1.6 1.7 2.1

Material rzeczowy	Liczba godzin	Zagadnienia	Wymagania wobec ucznia		Odniesienia do podstawy programowej
			podstawowe	ponadpodstawowe	
		rozprawka (typ I)	– przedstawia w wypowiedzi argumenty – pisze prostą rozprawkę	– przedstawia przyczyny i rodzaje emigracji – przedstawia w swojej wypowiedzi rozbudowane argumenty – przedstawia wywód myślowy w rozprawce	
Składnia. Zdanie złożone z podrzędnym orzecznikowym	1	orzeczenie imienne orzecznik zdanie nadrzędne zdanie podrzędne orzecznikowe zdanie składowe określane zdanie składowe określające	– rozpoznaje w zdaniu orzeczenie imienne – rozpoznaje zdanie złożone z podrzędnym orzecznikowym – wskazuje zdanie składowe nadrzędne i podrzędne	– wyjaśnia, jak jest zbudowane orzeczenie imienne – wyjaśnia, kiedy zdanie jest złożone z podrzędnym orzecznikowym – wskazuje zależności zdań składowych	II.1.12 (SP 4–6) III. 1.5
Wspólna droga					
Ignacy Krasicki <i>Żona modna</i>	2	satyra monolog dialog streszczenie utworu literackiego	– rozpoznaje dialog i monolog jako formy wypowiedzi – opowiada o bohaterach – opowiada o relacjach między małżonkami – wie i wyjaśnia, dlaczego utwór jest satyrą – pisze proste streszczenie utworu literackiego	– określa, czego dotyczy dialog, a czego monolog zawarty w utworze – charakteryzuje bohaterów – ocenia relacje między małżonkami – wyjaśnia, co i w jaki sposób zostało ośmieszone – pisze streszczenie utworu literackiego, zachowując wszystkie wymogi tej formy wypowiedzi	I. 1.1 1.2 1.5 1.6 1.9 1.10 1.11 III. 1.2 1.3 2.2 IV. 8. Znajomość lektur obowiązkowych: Ignacy Krasicki, <i>Żona modna</i>
Mark Twain <i>Pamiętniki Adama i Ewy</i>	1	pamiętnik nazywanie uczuć nawiązania do Księgi	– odtwarza etapy poznawania się pierwszych ludzi – wskazuje nawiązania do Biblii – zna pojęcie <i>parafraza</i>	– omawia uczucia i stany emocjonalne towarzyszące pierwszym ludziom – omawia rolę nawiązań biblijnych	I. 1.1 1.2 1.7 1.8 1.9 1.10 1.11 2.2 III. 2.1 (SP 4–6)

Materiał rzeczowy	Liczba godzin	Zagadnienia	Wymagania wobec ucznia		Odniesienia do podstawy programowej
			podstawowe	ponadpodstawowe	
		Rodzaju parafraza charakterystyka	– gromadzi materiał do charakterystyki – dokonuje charakterystyki bohaterów	– wyjaśnia, na czym polega i czemu służy parafraza w tekście – gromadzi i porządkuje materiał do charakterystyki – dokonuje charakterystyki porównawczej bohaterów	III. 1.2 1.3
Jan van Eyck <i>Portret małżonków Arnolfinich</i> (reprodukcja obrazu)	1	symbol światłocien plany obrazu symetria kompozycji	– czyta ze zrozumieniem informacje o obrazie – opowiada, co przedstawia obraz – układa historię związaną z bohaterami obrazu – wstępnie omawia kompozycję obrazu – wymienia źródła światła – wie, na czym polega światłocień	– odtwarza własnymi słowami informacje o obrazie – ustala, co jest przedstawione na poszczególnych planach obrazu – układa dialog między bohaterami obrazu – wyjaśnia, z czego wynika symetria w kompozycji obrazu – omawia funkcję światła – wyjaśnia, jaką funkcję na obrazie pełni światłocień	I. 2.3 2.6
Składnia. Zdanie złożone z podrzędnym przydawkowym	1	zdanie nadrzędne zdanie podrzędne przydawkowe zdanie składowe określane zdanie składowe określające	– rozpoznaje w wypowiedzeniu przydawkę – rozpoznaje zdanie złożone z podrzędnym przydawkowym; – wskazuje zdanie składowe nadrzędne i podrzędne	– wyjaśnia, czym cechuje się przydawka jako część zdania – wyjaśnia, kiedy zdanie jest złożone z podrzędnym przydawkowym – wskazuje zależności zdań składowych	II. 1.12 (SP 4–6) II. 1.5 IV. 7.
Życiowe wybory					

Material rzeczowy	Liczba godzin	Zagadnienia	Wymagania wobec ucznia		Odniesienia do podstawy programowej
			podstawowe	ponadpodstawowe	
Adam Mickiewicz <i>Świtezianka</i>	2	ballada synkretyzm rodzajowy elementy świata przedstawionego problem winy i kary nastój realizm i fantastyka opis krajobrazu	- wymienia cechy ballady - porządkuje wydarzenia - wymienia elementy świata przedstawionego - pisze krótkie streszczenie utworu - dzieli elementy na realistyczne i fantastyczne - przedstawia i charakteryzuje bohaterów - wypowiada się na temat winy i kary w utworze - wie, na czym polega synkretyzm rodzajowy - określa nastrój utworu - opisuje krajobraz przedstawiony na obrazie	- wyjaśnia, czym cechuje się ballada jako gatunek literacki - opowiada własnymi słowami przebieg wydarzeń - omawia elementy świata przedstawionego - pisze streszczenie, zachowując wszystkie wymogi tej formy wypowiedzi - omawia konwencję przedstawiania świata w balladzie - ocenia postępowanie bohaterów - przedstawia swoją opinię na temat kary dla bohatera - uzasadnia swój punkt widzenia - uzasadnia, że tekst ma charakter synkretyczny - wskazuje środki budowania nastroju - opisuje krajobraz przedstawiony na obrazie - uzasadnia, czy krajobraz byłby odpowiednią scenerią dla utworu Mickiewicza	I. 1.1 1.2 1.7 1.8 1.9 1.10 1.11 2.6 III. 1.2 1.3 IV. 6. 8. Znajomość lektur obowiązkowych: Adam Mickiewicz, <i>Świtezianka</i>
Ewangelia według Świętego Łukasza <i>Ostrzeżenie przed chciwością</i> Michel Piquemal <i>Drogocenna perła</i>	1	elementy świata przedstawionego przypowieść znaczenia symboliczne postawa życiowa	- rozpoznaje w tekstach cechy przypowieści - opowiada swoimi słowami treść obydwu utworów - omawia postawy życiowe bohaterów - wskazuje elementy o znaczeniu symbolicznym	- uzasadnia, dlaczego tekst można nazwać przypowieścią - wyjaśnia, jakie przesłanie wynika z treści utworów - porównuje i ocenia postawy życiowe bohaterów - wyjaśnia przenośne znaczenia utworów	I. 1.1 1.4 1.7 1.8 1.9 1.10 1.11

Material rzeczowy	Liczba godzin	Zagadnienia	Wymagania wobec ucznia		Odniesienia do podstawy programowej
			podstawowe	ponadpodstawowe	
Składnia. Zdanie złożone z podrzędnym dopełnieniowym	1	zдание nadrzędne zдание podrzędne dopełnieniowe zдание składowe określone zдание składowe określające	– rozpoznaje dopełnienie w wypowiedzeniu – rozpoznaje zdanie złożone z podrzędnym dopełnieniowym – wskazuje zdanie składowe nadrzędne i podrzędne	– wyjaśnia, czym cechuje się dopełnienie jako część zdania – wyjaśnia, kiedy zdanie jest złożone z podrzędnym dopełnieniowym – wskazuje zależności zdań składowych	II.1.12 (SP 4–6) II. 1.5
Karol Konwerski, Mateusz Skutnik <i>Pan Blaki</i> (fragment komiksu)	1	komiks prawda kłamstwo paradoks warstwa plastyczna komiksu	– rozpoznaje komiks wśród innych tekstów kultury – odtwarza sytuację przedstawioną we fragmencie komiksu – formułuje temat fragmentu komiksu – odtwarza argumenty bohatera komiksu – wskazuje elementy humorystyczne – rozpoznaje w utworze paradoks – omawia warstwę plastyczną komiksu	– wskazuje charakterystyczne cechy komiksu jako tekstu kultury – opowiada swoimi słowami sytuację przedstawioną we fragmencie komiksu – omawia problematykę fragmentu komiksu – przedstawia własne argumenty związane z tematem poruszonym w komiksie – omawia funkcję elementów humorystycznych – wyjaśnia, na czym polega i z czego wynika paradoks w utworze – ocenia warstwę plastyczną komiksu	I. 2.2 2.3 2.6 2.7 IV. 8.
Moralna odpowiedzialność					
Adam Mickiewicz <i>Dziady</i> , część II	4	motto dramat tekst główny tekst poboczny obrzęd elementy realistyczne i fantastyczne prawdy moralne sentencje moralne	– rozpoznaje tekst jako dramat – odtwarza przebieg obrzędu – opowiada o bohaterach – opowiada o winie wywołanych postaci i karze, jaką musiały ponieść – ma świadomość związku tekstu z kulturą ludową – wskazuje związek motu z tekstem dramatu	– wyjaśnia, dlaczego utwór jest dramatem – analizuje wstęp do dramatu – opowiada o dziadach jako obrzędzie ludowym – ocenia postępowanie postaci – omawia moralne przesłania utworu – omawia nawiązania tekstu do kultury ludowej – wyjaśnia pojęcie irracjonalizm – wskazuje elementy utworu związane z irracjonalizmem	I. 1.1 1.2 1.3 1.7 1.8 1.9 1.10 1.11 2.2 III. 1.2 1.3 2.2 2.4 IV. 6. 7. Znajomość lektur obowiązkowych: Adam Mickiewicz, II część <i>Dziadów</i>

Materiał rzeczowy	Liczba godzin	Zagadnienia	Wymagania wobec ucznia		Odniesienia do podstawy programowej
			podstawowe	ponadpodstawowe	
		irracjonalizm ludowość opis przeżyć wewnętrznych			
Składnia. Zdanie złożone z podrzędnym okolicznikowym	1	zdanie nadrzędne zdanie podrzędne okolicznikowe zdanie składowe określane zdanie składowe określające	– rozpoznaje w zdaniu okolicznik – rozpoznaje zdanie złożone z podrzędnym okolicznikowym – wskazuje zdanie składowe nadrzędne i podrzędne	– wyjaśnia, czym cechuje się okolicznik jako część zdania – wyjaśnia, kiedy zdanie jest złożone z podrzędnym okolicznikowym – wskazuje zależności zdań składowych	II. 1.12 (SP 4–6) II. 1.5 IV. 6.
Jan Twardowski <i>Śpieszmy się</i>	1	osoba mówiąca przesłanie utworu metafora porównanie życiowe rady	– odczytuje głośno i poprawnie tekst wiersza – przedstawia informacje o osobie mówiącej – wskazuje porównania w tekście – rozpoznaje motyw przemijania – wskazuje metafory w utworze – odczytuje przesłanie utworu	– głośowo interpretuje wiersz – omawia światopogląd osoby mówiącej – omawia funkcję porównań w tekście – omawia motyw przemijania – formułuje znaczenia wynikające z metafor – na podstawie tekstu formułuje życiowe rady	I. 1.1 1.4 1.7 1.8 1.9 1.10 1.11 1.12
Konrad Swinarski Inscenizacja <i>Dziadów</i> Adama Mickiewicza (spektakl teatralny)	2	teatr telewizji spektakl teatralny inscenizacja rozwiązania inscenizacyjne tworzywa teatru sztuka wielotworzywowa recenzja spektaklu teatralnego	– uważnie ogląda spektakl – wymienia tworzywa teatru – wstępnie porównuje spektakl z literackim tekstem dramatu – wskazuje interesujące rozwiązania inscenizacyjne – wstępnie omawia grę aktorską – określa nastrój spektaklu – pisze recenzję przedstawienia teatralnego	– w czasie oglądania spektaklu zwraca uwagę na jego istotne fragmenty – wyjaśnia, co to znaczy, że teatr jest sztuką wielotworzywową – wskazuje różnice między inscenizacją a tekstem literackim dramatu – omawia rozwiązania inscenizacyjne – ocenia grę aktorską – wskazuje środki budowania nastroju – pisze recenzję przedstawienia teatralnego, zachowując wszystkie wymogi tej formy wypowiedzi	I. 2.2 2.3 2.6 III. 1.2 1.3 2.1 IV. 8. Znajomość lektur obowiązkowych: Adam Mickiewicz, II część <i>Dziadów</i>

Materiał rzeczowy	Liczba godzin	Zagadnienia	Wymagania wobec ucznia		Odniesienia do podstawy programowej
			podstawowe	ponadpodstawowe	
W obronie wolności					
Adam Mickiewicz <i>Śmierć pułkownika</i>	1	motyw rycerza heroizacja gloryfikacja legenda poetycka kontekst historyczny	– opowiada o bohaterce utworu – dostrzega heroizację w prezentowaniu postaci – dostrzega kontekst historyczny – wie, czym jest legenda poetycka – wyjaśnia, czym zaskakuje zakończenie utworu	– rozpoznaje motyw rycerza – wskazuje sposoby heroizowania bohaterki – omawia związek utworu z kontekstem historycznym – omawia sposoby tworzenia legendy poetyckiej – wyjaśnia, na czym polega puenta – omawia funkcję puenty w utworze	I. 1.1 1.2 1.8 1.9 1.10 1.11 2.2 IV. 6. Znajomość lektur obowiązkowych: Adam Mickiewicz, <i>Śmierć pułkownika</i>
Składnia. Imiesłowowy równoważnik zdania	1	imiesłów równoważnik zdania zdanie złożone z imiesłowowym równoważnikiem zdania	– rozpoznaje w wypowiedzi imiesłów przysłówkowy – rozpoznaje równoważnik zdania – rozpoznaje zdanie złożone z imiesłowowym równoważnikiem zdania	– wyjaśnia, czym cechuje się imiesłów przysłówkowy – wyjaśnia różnice między zdaniem a równoważnikiem zdania – stosuje w swoich wypowiedziach zdanie złożone z imiesłowowym równoważnikiem zdania	II. 1.4
Adam Mickiewicz <i>Reduta Ordona</i>	2	legenda literacka streszczenie wydarzeń narrator kontrast dynamika intencja wypowiedzi symbolika	– zapisuje w punktach przebieg bitwy – wskazuje i nazywa środki językowe, za pomocą których przedstawiono walczące strony – wskazuje w utworze nawiązania do historii Polski – ustala, jak został ukazany car – wskazuje fragmenty o charakterze dynamicznym – wskazuje elementy symboliczne – wie, na czym polega legenda literacka	– opowiada przebieg bitwy – omawia funkcję użytych środków językowych – wyjaśnia, w jakim celu zostały wykorzystane nawiązania do historii Polski – rozpoznaje ironię w sposobie przedstawiania cara – określa cel zastosowania ironii – omawia sposoby dynamizacji wypowiedzi – omawia znaczenia symboliczne – wyjaśnia, w jakim celu poeta kreuje literacką legendę	I. 1.1 1.4 1.6 1.7 1.8 1.9 1.10 1.11 1.12 2.2 III. 2.2 2.4 Znajomość lektur obowiązkowych: Adam Mickiewicz, <i>Reduta Ordona</i>
Melchior Wańkowicz <i>Ziele na kraterze</i> (fragmenty)	1	literatura faktu wartości postawa życiowa	– omawia kompozycję fragmentu – porządkuje informacje o powstaniu – opowiada o wybranej postaci – wyjaśnia, w czym wyraża się bohaterstwo postaci, – dostrzega metaforykę tytułu	– ocenia zamysł kompozycyjny fragmentu – opowiada o realiach powstania – wyjaśnia, co łączy bohaterów fragmentu – omawia wartości ważne dla bohaterów – wyjaśnia znaczenia zawarte w tytułowej metaforze	I. 1.7 1.9 1.10 1.11 2.2 2.4 2.6 Znajomość lektur obowiązkowych: Melchior Wańkowicz, <i>Ziele na kraterze</i> (fragmenty)

Materiał rzeczowy	Liczba godzin	Zagadnienia	Wymagania wobec ucznia		Odniesienia do podstawy programowej
			podstawowe	ponadpodstawowe	
Pomnik Grunwaldzki, Pomnik Obrońców Wybrzeża, Pomnik Poległych Stoczniowców 1970 (zdjęcia pomników)	1	plaszczyna i linia rzeźby a przekazywanie znaczeń kompozycja rzeźby porównanie rzeźb	– opowiada o swoich wrażeniach wywołanych obejrzanymi reprodukcjami – wymienia elementy pomników na reprodukcjach – zestawia obejrzone pomniki z odpowiednimi tekstami literackimi	– przedstawia cele stawiania pomników – opowiada o pomnikach, które zna – porównuje obejrzone pomniki – wyjaśnia, jakie związki łączą obejrzone pomniki z poznanymi tekstami literackimi	I. 2.3 2.6 IV. 8.
Składnia. Zdania wielokrotnie złożone	1	zdanie wielokrotnie złożone zdanie nadrzędne zdania składowe	– rozpoznaje zdania wielokrotnie złożone – dzieli zdanie na wypowiedzenia składowe – wyodrębnia wypowiedzenia nadrzędne i podrzędne	– wyjaśnia, po czym rozpoznać zdania wielokrotnie złożone – obrazuje na wykresie relacje między zdaniami składowymi	II. 1.5 IV. 7.
Meandry uczuć					
Juliusz Słowacki <i>Balladyna</i>	5	tragizm tragedia konflikt tragiczny wybór wartości realizm fantastyka charakterystyka postaci	– wie, że utwór jest dramatem – porządkuje wydarzenia w wybranym wątku – charakteryzuje bohaterów – wskazuje elementy realistyczne i fantastyczne – wskazuje baśniowe i legendarne nawiązania – nazywa wartości ważne dla bohaterów – przypomina, na czym polega tragizm	– wyjaśnia, dlaczego utwór jest dramatem – wymienia wątki utworu – wskazuje powiązania między wątkami – dokonuje charakterystyki porównawczej bohaterów – omawia konwencję pokazywania świata w dramacie – omawia rolę baśniowych i legendarnych nawiązań – wypowiada się na temat sposobów osiągania wartości przez bohaterów – omawia źródła tragizmu w utworze	I. 1.1 1.2 1.3 1.4 1.7 1.8 1.9 1.10 1.11 2.2 III. 2.3 IV. 6. 8. Znajomość lektur obowiązkowych: Juliusz Słowacki, <i>Balladyna</i>
Ewa Nowak <i>Drzazga</i>	1	relacje międzyludzkie konflikt metaforyka tytułu życiowe rady	– omawia relacje między bohaterkami – opowiada o przebiegu konfliktu między siostrami – wyjaśnia tytułową metaforę – podaje sposoby rozwiązywania konfliktu między bohaterkami	– ocenia relacje między bohaterkami – omawia źródła i przebieg konfliktu między siostrami – łączy tytułową metaforę z własnymi doświadczeniami życiowymi – formułuje rady, których można by udzielić bohaterkom	I. 1.1 1.7 1.9 2.2 2.7

Material rzeczowy	Liczba godzin	Zagadnienia	Wymagania wobec ucznia		Odniesienia do podstawy programowej
			podstawowe	ponadpodstawowe	
Andrzej Pągowski plakat do <i>Balladyny</i> Juliusza Słowackiego	1	plakat elementy graficzne plakatu symbolika kompozycja związek ze spektaklem	– rozpoznaje plakat wśród innych tekstów kultury – wymienia i omawia znaki plastyczne plakatu – wymienia postaci i wydarzenia dramatu, z którymi kojarzy się plakat – wyraża swoją opinię na temat plakatu – pisze zaproszenie na spektakl	– wskazuje specyficzne cechy plakatu jako tekstu kultury – omawia symboliczne sensy związane ze znakami plastycznymi plakatu – omawia związek plakatu z problematyką utworu Słowackiego – ocenia plakat – pisze zaproszenie na spektakl, zachowując wszystkie wymogi tej formy wypowiedzi	I. 2.3 2.6 IV. 6. 8.
Składnia – zebranie i powtórzenie wiadomości	1	wszystkie terminy ze składni, które pojawiły się w rozdziale	– rozpoznaje wszystkie części zdania – rozpoznaje różne typy wypowiedzi – odróżnia zdania złożone współrzędnie i podrzędnie – analizuje relacje między wypowiedziami składowymi – sporządza wykresy zdań	– wyjaśnia, czym charakteryzują się wszystkie części zdania – stosuje różne typy wypowiedzi – zna różne rodzaje zdań złożonych współrzędnie i podrzędnie – omawia relacje między wypowiedziami składowymi – sporządza wykresy zdań wielokrotnie złożonych	II. 1.4 1.5 IV. 7.
Pokonać bariery					
Aleksander Fredro <i>Zemsta</i>	5	dramat akt scena komedia komizm rodzaje komizmu komedia charakterów elementy świata przedstawionego akcja dramatu wątki dramatu charakterystyka porównawcza	– rozpoznaje utwór jako dramat – wymienia elementy świata przedstawionego – porządkuje wydarzenia w wybranym wątku – charakteryzuje bohaterów – przypomina części akcji dramatu i przyporządkowuje im odpowiednie wydarzenia z <i>Zemsty</i> – wskazuje elementy komiczne – wie, na czym polega komedia charakterów – proponuje rozwiązania inscenizacyjne wybranych scen utworu – pięknie odczytuje wybrany monolog dramatu	– wyjaśnia, dlaczego utwór jest dramatem – omawia elementy świata przedstawionego – omawia wszystkie wątki utworu – dokonuje charakterystyki porównawczej Cześnika i Rejenta – omawia rozwój akcji dramatu – wskazuje przykłady komizmu postaci, sytuacji, języka – wyjaśnia, dlaczego <i>Zemsta</i> jest komedią charakterów – dopisuje do wybranej sceny didaskalia – interpretuje głosowo wybrany monolog dramatu	I. 1.1 1.2 1.3 1.5 1.6 1.8 1.9 1.10 1.11 2.2 2.7 III. 2.1 (SP 4–6) III. 1.2 1.3 2.2 2.4 IV. 6. 8. Znajomość lektur obowiązkowych: Aleksander Fredro, <i>Zemsta</i>

Materiał rzeczowy	Liczba godzin	Zagadnienia	Wymagania wobec ucznia		Odniesienia do podstawy programowej
			podstawowe	ponadpodstawowe	
Beata Ostrowicka <i>Zła dziewczyna</i> (fragmenty)	1	moralne dylematy relacje rodzinne konflikt wartości	– porządkuje i odtwarza informacje z tekstu – charakteryzuje bohaterkę – opowiada o rodzinnym konflikcie – ocenia zachowanie ojca	– opowiada o życiu bohaterki – ocenia relacje bohaterki z członkami rodziny – wyjaśnia przyczyny i opowiada przebieg konfliktu w rodzinie bohaterki – formułuje rady dla bohaterki	I. 1.1 1.7 1.9 2.2 2.7
Banksy obrazy na murze między Izraelem a Palestyną (fotografie)	1	sztuka uliczna intencja środki wyrazu	– rozpoznaje wytwory sztuki ulicznej – wypowiada się na temat obejrzanych dzieł – nadaje obrazom tytuły – dostrzega metaforyczny charakter obejrzanych dzieł – podaje związki frazeologiczne i wyjaśnia ich znaczenia	– omawia cechy sztuki ulicznej – podaje przykłady sztuki ulicznej – ocenia obejrzane dzieła – wyjaśnia, co łączy obrazy – wyjaśnia metaforyczne znaczenia obejrzanych dzieł – omawia symbolikę muru	I. 2.3 2.6 IV. 1. 8.
Słowotwórstwo. Wyraz podstawowy i pochodny	1	wyraz podstawowy wyraz pochodny	– rozpoznaje wyrazy podstawowe i pochodne – tworzy proste wyrazy pochodne	– wyjaśnia, kiedy wyraz jest podstawowy, a kiedy – pochodny – tworzy wyrazy pochodne od rzeczowników, czasowników i przymiotników	II. 1.2
Jaką siłę ma słowo?					
Cyprian Kamil Norwid <i>Ogólniki</i>	1	rola poezji rola języka autotematyzm nowatorstwo formy	– rozpoznaje motywy symboliczne – dostrzega różne postawy wobec rzeczywistości – wymienia podstawowe zadania poezji – dostrzega nowatorstwo formy wiersza Norwida	– omawia motywy symboliczne – omawia różne postawy wobec rzeczywistości, – omawia rolę poety i poezji – omawia formę utworu	I. 1.1 1.7 1.8 1.9 1.10 1.11 III. 2.2 IV. 2. 6. Znajomość lektur obowiązkowych: wybrane wiersze Cypriana Kamila Norwida

Material rzeczowy	Liczba godzin	Zagadnienia	Wymagania wobec ucznia		Odniesienia do podstawy programowej
			podstawowe	ponadpodstawowe	
Cyprian Kamil Norwid <i>Moja piosnka II</i>	1	symbol obrazy poetyckie neologizm odbiorca	- wyodrębnia obrazy poetyckie - wymienia elementy symboliczne - rozpoznaje osobę mówiącą - nazywa wartości - rozpoznaje motyw arkadyjski - wskazuje neologizmy - rozdziela ich rodzaje	- omawia zawartość treściową obrazów poetyckich - wyjaśnia znaczenia elementów symbolicznych - charakteryzuje osobę mówiącą - omawia wartości ważne dla osoby mówiącej - omawia sposób kreowania świata w utworze - dostrzega idealizację - wyjaśnia funkcję neologizmów	I. 1.1 1.4 1.7 1.8 1.9 1.10 1.11 II. 2.3 III. 2.4 Znajomość lektur obowiązkowych: wybrane wiersze Cypriana Kamila Norwida
Henryk Sienkiewicz <i>Latarnik</i>	3	epika nowela tragizm punkt kulminacyjny retrospekcja recenzja książki	- zna cechy utworów epickich - wie, że <i>Latarnik</i> jest nowelą - opowiada o losach bohatera - nazywa cechy charakteru bohatera - nazywa uczucia bohatera - pisze recenzję utworu literackiego	- omawia cechy utworów epickich - wyjaśnia, dlaczego utwór jest nowelą - komentuje i ocenia losy bohatera - charakteryzuje bohatera - omawia stany emocjonalne bohatera - pisze recenzję książki, zachowując wszystkie wymogi tej formy wypowiedzi	I. 1.1 1.2 1.7 1.8 1.9 1.10 1.11 2.2 III. 1.2 1.3 1.5 1.7 2.1 IV. 6. 8. Znajomość lektur obowiązkowych: Henryk Sienkiewicz, <i>Latarnik</i>
Słotwórstwo. Budowa słotwórcza wyrazu, wyrazy niepodzielne słotwórczo	1	temat słotwórczy formant wyraz niepodzielny słotwórczo analiza słotwórcza wyrazu	- wskazuje wyrazy podstawowe i pochodne - dzieli słotwórczo wyrazy pochodne - wie, że w temacie słotwórczym mogą występować oboczności - wie, na czym polega analiza słotwórcza wyrazu	- tworzy pary wyrazów: podstawowy i pochodny - wyjaśnia, czym jest temat słotwórczy, a czym formant w wyrazie pochodnym - dokonyuje analizy oboczności w temacie słotwórczym - wymienia kolejne etapy analizy słotwórczej wyrazu	II. 1.2 IV. 6.
Marcin Wandałowski <i>Nasz język – łączy czy dzieli</i> (rozmowa z Jerzym Bralczykiem)	1	komunikacja językowa porozumiewanie się zmiany w języku współczesnym	- wie, czym cechuje się wywiad jako wypowiedź publicystyczna - formuluje temat wywiadu - wie, na czym polega komunikacja językowa - wydobywa z tekstu informacje dotyczące zmian we współczesnym języku	- wyjaśnia, dlaczego tekst reprezentuje wywiad jako wypowiedź publicystyczną - odtwarza główne myśli wypowiedzi rozmówcy - omawia akt komunikacji językowej - uzupełnia własnymi spostrzeżeniami informacje z tekstu na temat zmian w języku współczesnym	I. 2.1 2.2 2.4 2.5 II. 2.7 IV. 6.

Material rzeczowy	Liczba godzin	Zagadnienia	Wymagania wobec ucznia		Odniesienia do podstawy programowej
			podstawowe	ponadpodstawowe	
Rycerski świat					
Henryk Sienkiewicz <i>Krzyżacy</i>	6	etos rycerski wątki utworu obyczaje rycerskie charakterystyka bohaterów bohater statyczny i dynamiczny fikcja a historia powieść historyczna archaizm archaizacja rycerskie wartości rycerska obrzędowość motyw rycerza opis postaci list	– wie, że utwór należy do powieści historycznych – wskazuje przykłady elementów historycznych i fikcyjnych – wymienia wątki utworu – charakteryzuje wybranego bohatera – wskazuje bohaterów dynamicznych – wymienia obyczaje rycerskie – wie, co to jest archaizm – wskazuje w tekście różne rodzaje archaizmów – zestawia opis bitwy z dziełem malarskim – proponuje obsadę aktorską do przygotowywanej ekranizacji – pisze krótkie streszczenie wybranego wątku	– wyjaśnia, dlaczego utwór należy do powieści historycznych – określa relację między elementami historycznymi i fikcyjnymi – omawia układ wątków utworu – dokonuje charakterystyki porównawczej wybranych bohaterów – wyjaśnia, kto i dlaczego jest bohaterem dynamicznym – opowiada o obyczajach rycerskich – wyjaśnia rolę archaizmów w języku utworu – porównuje środki języka literackiego i malarskiego w opisie bitwy – uzasadnia obsadę aktorską do przygotowywanej ekranizacji – pisze streszczenie wątku zgodnie z wszystkimi wymogami tej formy wypowiedzi	I. 1.1 1.2 1.9 1.10 1.11 2.2 II. 2.1 III. 2.1 (SP 4–6) III. 1.2 1.3 1.5 2.2 IV. 6. 8. Znajomość lektur uzupełniających: Henryk Sienkiewicz, <i>Krzyżacy</i>
Słotwórstwo. Rodzaje i funkcje formantów	1	formant przedrostek przyrostek wrostek formowanie znaczenia wyrazu	– wie, co to jest formant – zna różne rodzaje formantów	– wyjaśnia rolę formantu – tworzy wyrazy przez użycie różnych rodzajów formantu	II.1.2
Jarosław Grzędowicz <i>Pan Lodowego Ogrodu</i>	1	obyczaje rycerskie honor rycerski literatura fantasy fantastyka	– odtwarza informacje na temat krainy przedstawionej we fragmencie – wyjaśnia na czym polega misja, którą wykonuje główny bohater	– porządkuje informacje na temat krainy przedstawionej we fragmencie – odtwarza i ocenia argumenty, które zadecydowały o wyborze Vuka do wypełnienia misji	I. 1.1 1.7 1.8 1.9 1.10 1.11

Materiał rzeczowy	Liczba godzin	Zagadnienia	Wymagania wobec ucznia		Odniesienia do podstawy programowej
			podstawowe	ponadpodstawowe	
		nawiązania do tradycyjnych wątków literackich i kulturowych	– opisuje przeżycia bohatera podczas spotkania z mieszkańcami obcej planety – dostrzega nawiązania do czasów średniowiecza – wie, na czym polega fantastyka literacka – rozróżnia fantastykę naukową i fantasy	– opisuje przeżycia bohatera podczas spotkania z mieszkańcami obcej planety – uzasadnia swoje ustalenia odwołaniami do tekstu – omawia rolę nawiązań do epoki średniowiecza – wyjaśnia, na czym polega fantastyka literacka – podaje przykłady literatury należącej do fantastyki naukowej i do fantasy	
Rodolphe Jacquette, Bernard Capó <i>Krzyżacy I. W cieniu czarnych kniei</i> (fragment komiksu)	1	komiks jako forma wypowiedzi związek obrazu i tekstu obrazowe a słowne przekazywanie znaczeń	– zestawia fragment komiksu z odpowiednim fragmentem powieści – rozróżnia różne rodzaje dymków komiksowych – wskazuje fragmenty zdynamizowane – prezentuje swoje wrażenia po obejrzeniu fragmentu komiksu	– porównuje fragment komiksu z odpowiednim fragmentem powieści, wskazując podobieństwa i różnice – łączy różne rodzaje dymków z rodzajem tekstu w komiksie – wyjaśnia, jak zostały osiągnięte efekty dynamizmu – ocenia fragment komiksu	I. 2.3 2.6 2.7 IV. 2. 4. 6. 8.
Słowotwórstwo. Wyrazy złożone – złożenia, zestawienia, zrosty	1	połączenie dwóch tematów słowotwórczych złożenie zestawienie zrost	– wie, czym cechują się wyrazy złożone – tworzy wyrazy złożone – zna zasady pisowni wyrazów złożonych	– rozróżnia złożenia, zestawienia i zrosty – stosuje zasady pisowni wyrazów złożonych	II. 1.3
Mieć czy być?					
Karol Dickens <i>Opowieść wigilijna</i>	2	streszczanie fabuły utworu ocena postępowania bohaterów dostrzeganie różnic w postawach bohaterów	– charakteryzuje głównego bohatera – ustala czas wydarzeń – dzieli wydarzenia na realistyczne i fantastyczne – nazywa emocje bohatera – wyjaśnia, czym były wywołane emocje bohatera – zapisuje w punktach rady dla bohatera	– charakteryzuje głównego bohatera, przywołując odpowiednie fragmenty tekstu – wyjaśnia znaczenie, jakie w utworze ma czas rozgrywających się wydarzeń – określa rolę fantastyki w utworze – wyjaśnia, z czego wynikała i na czym polegała zmiana	I. 1.1 1.2 1.7 1.8 1.9 1.10 1.11 2.2 III. 1.1 IV. 6. 8. Znajomość lektur obowiązkowych: Karol Dickens, <i>Opowieść</i>

Materiał rzeczowy	Liczba godzin	Zagadnienia	Wymagania wobec ucznia		Odniesienia do podstawy programowej
			podstawowe	ponadpodstawowe	
				w myśleniu i postępowaniu bohatera – wypowiada się na temat motywów ludzkiego postępowania	<i>wigilija</i>
Erich Fromm <i>Mieć czy być?</i>	1	czytanie ze zrozumieniem tekstu naukowego wydobywanie głównej myśli tekstu odtwarzanie przesłanek myślowych uogólnianie wniosków	– dostrzega problematykę tekstu – rozpoznaje tekst jako filozoficzny – krótko omawia dwie postawy życiowe przedstawione w tekście – odtwarza poglądy autora na temat sposobu życia człowieka – zna cechy stylu naukowego – wyodrębnia zawartość treściową akapitów – omawia przywołane w tekście przykłady – pisze list zawierający swoje życiowe przekonania	– formułuje problematykę tekstu – wyjaśnia, dlaczego tekst ma charakter filozoficzny – omawia i ocenia dwie postawy życiowe przedstawione w tekście – przedstawia swoje poglądy na temat poruszanych w utworze – na podstawie tekstu omawia cechy stylu naukowego – analizuje budowę akapitów – omawia funkcję przykładów przywołanych w tekście – pisze list prezentujący własne poglądy	I. 2.1 2.2 2.4 II. 2.7 III. 1.5 (SP 4–6) III. 1.1 1.5 1.7 IV. 8.
Fundacja Arka plakat promujący bezzinteresowne działanie	1	plakat grafika nazywanie elementów graficznych plakatu tworzenie związków wyrazowych układanie hasła reklamowego środki perswazyjne	– odróżnia plakat od obrazu – wskazuje elementy znaczące na plakacie – analizuje hasła znajdujące się na plakacie – wypowiada się na temat swoich możliwości pracy jako wolontariusz	– wskazuje główne środki wyrazu plakatu – omawia przenośne znaczenie znaków graficznych – proponuje własne hasło plakatowe – ocenia własne możliwości pracy jako wolontariusz	I. 2.3 2.6 III. 1.8
Słotwórstwo. Rodzina wyrazów	1	rodzina wyrazów rdzeń oboczności w rdzeniu	– wie, kiedy wyrazy tworzą rodzinę – tworzy proste rodziny wyrazów – wyjaśnia, co to jest rdzeń – dostrzega oboczności w rdzeniu	– wyjaśnia, co to są wyrazy pokrewne – tworzy rozbudowane rodziny wyrazów – odróżnia rdzeń od tematu słotwórczego – zaznacza oboczności w rdzeniu	II. 1.2 4.1 IV. 6.

Materiał rzeczowy	Liczba godzin	Zagadnienia	Wymagania wobec ucznia		Odniesienia do podstawy programowej
			podstawowe	ponadpodstawowe	
Magia świata					
Bolesław Leśmian <i>Dziewczyna</i>	1	ballada fantastyka symbol postawa narratora neologizmy i ich funkcja	– wie, że utwór jest balladą – wskazuje elementy realistyczne i fantastyczne – rozpoznaje narratora w utworze – wskazuje neologizmy	– wyjaśnia, dlaczego utwór jest balladą – określa relacje między elementami realistycznymi i fantastycznymi – omawia postawę narratora – omawia funkcję neologizmów	I. 1.1 1.2 1.4 1.7 1.8 1.9 1.10 1.11 II. 2.3 Znajomość lektur obowiązkowych: wybrane wiersze Bolesława Leśmiana
Bolesław Leśmian <i>Wczesnym rankiem Tęcza</i>	1	liryka bezpośrednia poetycki pejzaż postawa wobec natury obrazy poetyckie ożywienie	– rozpoznaje utwór jako należący do liryki bezpośredniej – wymienia składniki poetyckiego krajobrazu – omawia postawę wobec natury przedstawioną w wierszu – wyodrębnia obrazy poetyckie – rozpoznaje ożywienie	– wyjaśnia, dlaczego utwór należy do liryki bezpośredniej – opisuje krajobraz zaprezentowany w wierszu – ocenia postawy pokazane w utworze – omawia zawartość obrazów poetyckich – omawia funkcję ożywienia	I. 1.1 1.4 1.8 1.9 1.10 1.11 III. 2.4 Znajomość lektur obowiązkowych: wybrane wiersze Bolesława Leśmiana
Słownictwo. Zebranie i powtórzenie wiadomości ze słownictwa. Realne i słownictwo znaczenie wyrazu	1	wszystkie terminy z lekcji o słownictwie	– rozpoznaje wyrazy podstawowe i pochodne – rozpoznaje temat słownictwa i formant – zna różne rodzaje formantów – tworzy proste rodziny wyrazów – rozpoznaje rdzeń – rozpoznaje wyrazy złożone	– wskazuje zależności między wyrazami podstawowymi i pochodnymi – omawia budowę słownictwa wyrazów pochodnych – nazywa różne rodzaje formantów – tworzy przy ich pomocy wyrazy pochodne – tworzy rozbudowane rodziny wyrazów – wyodrębnia rdzeń – tworzy złożenia, zestawienia i zrosty	II. 1.2 1.3 4.1
Aleksander Minorski <i>Ikar nad Dunajca</i>	1	motyw ikaryjski opowieść biograficzna porządkowanie elementów świata przedstawionego	– przypomina postać Ikara z mitu – wie, że tekst jest opowieścią biograficzną – porządkuje elementy świata przedstawionego – nazywa emocje i przeżycia	– wyjaśnia, na czym polega motyw ikaryjski w kulturze – wyjaśnia, czym cechuje się opowieść biograficzna – omawia elementy świata przedstawionego – wskazuje i omawia źródła emocji i przeżyć	I. 1.1 1.7 1.8 1.9 1.10 1.11 2.2 III. 2.1 (SP 4–6) III. 1.2 1.3

Materiał rzeczowy	Liczba godzin	Zagadnienia	Wymagania wobec ucznia		Odniesienia do podstawy programowej
			podstawowe	ponadpodstawowe	
		nazywanie uczuć i emocji opis przeżyć	– tworzy opis przeżyć	– tworzy opis przeżyć, zachowując wszystkie wymogi tej formy wypowiedzi	
Zróżnicowanie języka. Słownictwo ogólnonarodowe	1	język ogólnonarodowy, słownictwo ogólne, odmiana mówiona i pisana języka	– wie, że istnieje słownictwo ogólne i słownictwo o ograniczonym zasięgu – potrafi wyjaśnić, kiedy język nazywamy ogólnonarodowym	– zastępuje słownictwo o ograniczonym zasięgu słownictwem ogólnym – odróżnia język ogólnonarodowy od języków regionalnych, środowiskowych	II. 2.1 IV. 6.
Michał Głowiński, Aleksandra Okopień-Sławińska, Janusz Sławiński <i>Świat przedstawiony utworu literackiego wobec rzeczywistości</i> (fragment)	1	konwencja literacka konwencja realistyczna konwencja fantastyczna groteska absurd elementy świata przedstawionego	– dostrzega problematykę tekstu – wyodrębnia zawartość treściową akapitów – odróżnia realizm od fantastyki – wie, na czym polega groteska – wie, na czym polega absurd – wymienia elementy świata przedstawionego w utworach literackich	– formułuje problematykę tekstu – analizuje budowę akapitów – wyjaśnia, na czym polega realistyczne, a na czym fantastyczne obrazowanie świata – wyjaśnia, czym jest groteska – wyjaśnia funkcję absurdu – charakteryzuje elementy świata przedstawionego w utworach literackich	I. 2.1 2.2 2.4 II. 2.7
Zróżnicowanie języka Słownictwo o ograniczonym zasięgu	1	słownictwo o ograniczonym zasięgu, archaizmy, terminy naukowe, odmiany środowiskowe języka	- rozpoznaje słownictwo o ograniczonym zasięgu - wskazuje archaizmy - wskazuje terminy naukowe - wie, co to jest socjolekt	- rozpoznaje słownictwo o ograniczonym zasięgu, klasyfikuje je - wskazuje rodzaje archaizmów - przyporządkowuje terminy naukowe odpowiedniej dyscyplinie wiedzy - wyjaśnia, co to jest socjolekt	II. 2.1 2.5
Sztuka optymizmu					
Kazimierz Wierzyński <i>Zielono mam w głowie</i> <i>Na łące</i>	1	optymizm przerzutnia liryka bezpośrednia znaczenia metaforyczne	– odczytuje główną myśl wiersza – rozpoznaje przerwę – rozpoznaje lirykę bezpośrednią – wskazuje fragmenty o znaczeniu metaforycznym	– formułuje przesłanie wiersza – określa funkcję przerzutni – charakteryzuje osobę mówiącą – wyjaśnia znaczenia metaforyczne	I. 1.1 1.4 1.7 1.8 1.9 1.10 1.11 IV. 6. 8. Znajomość lektur

Materiał rzeczowy	Liczba godzin	Zagadnienia	Wymagania wobec ucznia		Odniesienia do podstawy programowej
			podstawowe	ponadpodstawowe	
		postawa życiowa	– wie, o jakiej postawie życiowej jest mowa w wierszu	– wypowiada się na temat postawy życiowej, o której jest mowa w wierszu	obowiązkowych: wybrane wiersze Kazimierza Wierzyńskiego
Małgorzata Baranowska <i>Szczęście codzienne</i> (fragment <i>Tylko się rozejrzeć</i>)	1	źródła szczęścia polemika uzasadnianie poglądów	– czyta tekst ze zrozumieniem – wskazuje fragmenty prezentujące poglądy autora – odtwarza informacje na temat źródeł szczęścia – odtwarza własnymi słowami przywołane w tekście przykłady – odtwarza tok myślenia autorki – analizuje zawartość treściową akapitów	– formułuje problematykę tekstu – ustosunkowuje się do poglądów autora – wypowiada się na temat źródeł szczęścia – omawia funkcję przykładów przywołanych w tekście – ustosunkowuje się do wyводу autorki – analizuje budowę akapitów	I. 1.7 2.1 2.2 2.4 III. 1.1 1.5 1.6 1.7 IV. 8.
Zróżnicowanie języka. Sposoby wzbogacania słownictwa	1	sposoby wzbogacania słownictwa, innowacje językowe, nadawanie nowych znaczeń, neologizmy	– zna różne sposoby wzbogacenia słownictwa – wymienia powody powstawania neologizmów – rozpoznaje neologizmy – zna kilka wyrazów, którym nadane zostały nowe znaczenia	– stosuje w swoich wypowiedziach bogate, różnorodne słownictwa – podaje przykłady sytuacji, w których posługujemy się neologizmami – wyjaśnia znaczenia neologizmów – podaje przykłady wyrazów, którym nadane zostały nowe znaczenia	II. 2.3
Richard Carlson <i>Nie zadreżczaj się drobiazgami, nastolatku</i> (fragment <i>Ciesz się, że jesteś nastolatkiem</i>)	1	afirmacja postawa życiowa odczytywanie intencji tekstu styl potoczny życiowe rady	– czyta tekst ze zrozumieniem – rozpoznaje intencje tekstu – wskazuje fragmenty omawiające postawę życiową – rozpoznaje styl potoczny – odtwarza życiowe rady zawarte w tekście	– omawia treści zawarte w tekście – formułuje intencje tekstu – omawia fragmenty omawiające postawę życiową – omawia skutki zastosowania stylu potocznego – formułuje życiowe rady uzupełniające przesłanie tekstu	I. 1.7 2.1 2.2 2.4 II. 2.7 III. 1.1 1.5 1.6 1.7 IV. 8.

Materiał rzeczowy	Liczba godzin	Zagadnienia	Wymagania wobec ucznia		Odniesienia do podstawy programowej
			podstawowe	ponadpodstawowe	
Zróżnicowanie języka. Homonimy	1	homonimy, rozpoznawanie znaczeń homonimów homofony	– wie, co to są homonimy – podaje kilka przykładów homonimów – wyjaśnia znaczenia homonimów – odróżnia homonimy od homofonów	– wyjaśnia zjawisko homonimii, – podaje różnorodne przykłady homonimów – łączy znaczenia homonimów z kontekstem wypowiedzi – podaje przykłady homofonów	II. 2.4
Malowane słowem					
Jan Lechoń <i>Czerwone wino</i> <i>Do malarza</i>	1	symbolika pór roku opis krajobrazu osoba mówiąca poetyckie refleksje o życiu	– wyjaśnia symbolikę wybranej pory roku – wskazuje osobę mówiącą w wierszu – wyjaśnia, czego dotyczą refleksje zawarte w utworze	– wyjaśnia symbolikę pór roku – charakteryzuje osobę mówiącą w wierszu – ustosunkowuje się do refleksji zawartych w utworze	I. 1.1 1.4 1.7 1.8 1.9 1.10 1.11 Znajomość lektur obowiązkowych: wybrane wiersze Jana Lechońa
Zróżnicowanie języka. Skrótownce i skróty	1	skrótownce i skróty, skrótowniec, głoskowiec, literowiec, sylabowiec, skrótowniec mieszany, pisownia skrótów	– wyjaśnia, co to są skrótownce i skróty – podaje znaczenia prostych skrótownców – zapisuje poprawnie skrótownce i skróty	– rozpoznaje różne rodzaje skrótownców – podaje znaczenia skrótownców – stosuje poprawne formy skrótownców i skrótów	II. 2.1
Jan Kasprzowicz Krzak <i>dzikiej róży w Ciemnych Smreczynach</i>	1	epitet złożony opis impresyjny obraz poetycki symbol sonet	– tytułuje obrazy poetyckie – wymienia elementy symboliczne – wskazuje epitety złożone – wie, że opis ma charakter impresyjny – wie, że utwór reprezentuje sonet jako gatunek literacki	– omawia zawartość obrazów poetyckich – wyjaśnia symboliczne znaczenia poszczególnych elementów – określa funkcję epitetów złożonych – wyjaśnia, z czego wynika i na czym polega impresyjność opisu poetyckiego – wyjaśnia, dlaczego utwór jest sonetem	I. 1.1 1.2 1.4 1.7 1.8 1.9 1.10 1.11
Zróżnicowanie języka.	1	styl wypowiedzi, styl funkcjonalny, styl	– wie, co składa się na styl wypowiedzi;	– wyjaśnia, co to jest styl wypowiedzi, co się na niego	II. 2.7

Materiał rzeczowy	Liczba godzin	Zagadnienia	Wymagania wobec ucznia		Odniesienia do podstawy programowej
			podstawowe	ponadpodstawowe	
Style funkcjonalne		potoczny, urzędowy, naukowy, artystyczny, publicystyczny, cechy dobrego stylu	– rozpoznaje różne style języka; – wymienia cechy dobrego stylu	– składa; – stosuje różne style funkcjonalne w swoich wypowiedziach; – dba o poprawność stylu swoich wypowiedzi	IV. 6. 8.
Czesław Miłosz <i>Mały traktat o kolorach</i>	1	traktat symbolika barw epitety złożone i ich funkcja	– zna definicję traktatu – wymienia barwy o symbolicznym znaczeniu – wymienia epitety złożone – rozpoznaje intencję tekstu	– wyjaśnia znaczenie tytułu – omawia symboliczne znaczenie barw – omawia funkcję epitetów złożonych – omawia intencję tekstu	I. 1.2 1.4 2.1 2.2 2.4
Zróżnicowanie języka. Zebranie i powtórzenie wiadomości	1	powtórzenie wiadomości: słownictwo ogólne, słownictwo o ograniczonym zasięgu, homonimy, skrótownice, style funkcjonalne	– wie, że istnieje słownictwo ogólne i słownictwo o ograniczonym zasięgu – potrafi wyjaśnić, kiedy język nazywamy ogólnonarodowym – rozpoznaje słownictwo o ograniczonym zasięgu – wskazuje archaizmy – wskazuje terminy naukowe – wie, co to jest socjolekt – zna różne sposoby wzbogacania słownictwa – wymienia powody powstawania neologizmów – rozpoznaje neologizmy – zna kilka wyrazów, którym nadane zostały nowe znaczenia – wyjaśnia, co to są skrótownice – podaje znaczenia prostych skrótownic – zapisuje poprawnie skrótownice i skróty – wie, co składa się na styl wypowiedzi; – rozpoznaje różne style języka; – wymienia cechy dobrego stylu	– zastępuje słownictwo o ograniczonym zasięgu słownictwem ogólnym – odróżnia język ogólnonarodowy od języków regionalnych, środowiskowych – rozpoznaje słownictwo o ograniczonym zasięgu, klasyfikuje je – wskazuje rodzaje archaizmów – przyporządkowuje terminy naukowe odpowiedniej dyscyplinie wiedzy – wyjaśnia, co to jest socjolekt – stosuje w swoich wypowiedziach bogate, różnorodne słownictwo – podaje przykłady sytuacji, w których posługujemy się neologizmami – wyjaśnia znaczenia neologizmów – podaje przykłady wyrazów, którym nadane zostały nowe znaczenia – rozpoznaje różne rodzaje skrótownic – podaje znaczenia skrótownic – stosuje poprawne formy skrótownic – wyjaśnia, co to jest styl wypowiedzi, co się na niego składa; – stosuje różne style funkcjonalne w swoich wypowiedziach – dba o poprawność stylu wypowiedzi	II. 2.1 2.3 2.4 2.5 2.7 IV. 6. 7.

Materiał rzeczowy	Liczba godzin	Zagadnienia	Wymagania wobec ucznia		Odniesienia do podstawy programowej
			podstawowe	ponadpodstawowe	
Wymiary człowieczeństwa					
Jerzy Liebert <i>Uczę się ciebie, człowieku</i>	1	postawa życiowa metafora osoba mówiąca odbiorca sytuacja liryczna	– rozpoznaje osobę mówiącą – wskazuje metafory – określa sytuację liryczną – określa postawę życiową przedstawioną w wierszu	– wypowiada się na temat osoby mówiącej – wyjaśnia znaczenia metafor – omawia sytuację liryczną – wyjaśnia, jakiej postawy życiowej uczy wiersz	I. 1.1 1.4 1.7 1.8 1.9 1.10 1.11 Znajomość lektur obowiązkowych: wybrane wiersze Jerzego Lieberta
Leszek Kołakowski <i>O wrogu i przyjacielu</i>	1	wydobywanie tezy z tekstu nazywanie cech przyjaźni formułowanie argumentów	– czyta tekst ze zrozumieniem – wskazuje fragmenty o charakterze tezy i argumentów – z odpowiednich źródeł podaje cytaty dotyczące przyjaźni – bierze udział w dyskusji	– określa problematykę tekstu – na podstawie tekstu formułuje tezę i argumenty – podaje i omawia cytaty dotyczące przyjaźni – prezentuje swoje stanowisko w dyskusji	I. 2.1 2.2 2.4 III. 1.1 1.5 1.6 1.7
Komunikacja językowa. Akt komunikacji	1	akt komunikacji, składniki aktu komunikacji: nadawca odbiorca komunikat kod kontekst	– wymienia składniki aktu komunikacji	– omawia relacje między poszczególnymi składnikami aktu komunikacji	II. 3.1 3.2 3.3 (SP 4–6)
Max Ehrmann <i>Dezyderata</i>	1	życiowe rady wartości nastój utworu dedykacja	– rozpoznaje formy trybu rozkazującego w tekście – cytuje fragmenty zawierające życiowe rady – rozpoznaje wartości, o których mowa w tekście – porównuje tekst z jego muzyczną wersją – pisze tekst dedykacji	– wyjaśnia funkcję form trybu rozkazującego użytego w tekście – przekazuje zawarte w tekście życiowe rady własnymi słowami – nazywa i porządkuje wartości, o których mowa w tekście – ocenia muzyczną wersję utworu	I. 1.1 1.4 1.7 1.8 1.9 1.10 1.11 2.7 III. 2.1 (SP 4–6) IV. 6. 8.

Materiał rzeczowy	Liczba godzin	Zagadnienia	Wymagania wobec ucznia		Odniesienia do podstawy programowej
			podstawowe	ponadpodstawowe	
				– tworzy tekst ciekawej dedykacji	
Komunikacja językowa. Intencje i cel wypowiedzi	1	intencja wypowiedzi, cel wypowiedzi	– rozpoznaje przykładowe intencje nadawcy w komunikacie – rozpoznaje i formułuje podstawowe cele komunikatu	– rozpoznaje różnorodne intencje w komunikacie – rozpoznaje cele cudzej wypowiedzi – dobiera środki do wyrażania celów we własnej wypowiedzi	II. 3.1 3.2
Zmagania z losem					
Ernest Hemingway <i>Stary człowiek i morze</i>	3	opowiadanie monolog refleksje aktywna postawa wobec życia rozprawka (typ II)	– porządkuje wydarzenia utworu – nazywa cechy bohatera – nazywa emocje i przeżycia bohatera – opowiada o relacjach bohatera z chłopcem – wypowiada się na temat postawy życiowej bohatera – dostrzega przesłanie utworu – pisze rozprawkę	– odtwarza etapy wyprawy bohatera charakteryzuje bohatera – ocenia postawę bohatera – omawia relacje bohatera z chłopcem – ocenia postawę życiową bohatera – formułuje przesłanie utworu – pisze rozprawkę, zachowując wszystkie wymogi tej formy wypowiedzi	I. 1.1 1.2 1.4 1.7 1.9 1.10 1.11 2.1 2.2 III. 1.1 1.2 1.3 1.4 1.5 1.6 1.7 2.1 2.3 IV. 6. Znajomość lektur uzupełniających: Ernest Hemingway, <i>Stary człowiek i morze</i>
Jasiek Mela <i>Poza horyzonty</i>	1	dziennik prezentacja postaci uzasadnianie opinii	– czyta tekst ze zrozumieniem – zbiera informacje na temat bohatera – wypowiada się na temat przeżyć bohatera – wie, że tekst należy do literatury faktu	– omawia informacje zawarte w tekście – charakteryzuje bohatera – ocenia bohatera – wyjaśnia, dlaczego tekst należy do literatury faktu	I. 1.3 (SP 4–6) I. 2.1 2.2 2.4 III. 1.7 IV. 8.
Andrew Wyeth <i>Świat Krystyny</i> (reprodukcja obrazu)	1	kompozycja obrazu opis bohaterki obrazu symbolika motywu drogi	– wymienia elementy świata przedstawionego na obrazie – opisuje dziewczynę ukazaną na obrazie – wstępnie omawia kompozycję obrazu – wskazuje elementy o znaczeniach symbolicznych	– omawia warstwę przedstawieniową obrazu – wymyśla historię związaną z postacią przedstawioną na obrazie – omawia i ocenia kompozycję obrazu – wyjaśnia symboliczne znaczenia elementów obrazu	I. 2.3 2.6

Material rzeczowy	Liczba godzin	Zagadnienia	Wymagania wobec ucznia		Odniesienia do podstawy programowej
			podstawowe	ponadpodstawowe	
Komunikacja językowa. Grzeczność językowa	1	grzeczność językowa kultura języka etykieta i netykieta	– wie, na czym polega grzeczność językowa – stara się stosować zasady grzeczności językowej	– wyjaśnia, na czym polega grzeczność językowa – świadomie stosuje zasady grzeczności językowej	II. 3.1
Siła rozumu					
Agata Christie <i>Dwanaście prac Herkulesa</i>	3	powieść detektywistyczna dedukcja indukcja charakterystyka bohatera motywy działania mitologiczne nawiązania	– zna mit o dwunastu pracach Heraklesa – wydobywa informacje z tekstu – cytuje odpowiednie fragmenty – wstępnie charakteryzuje bohatera – odtwarza tok myślenia detektywa – opowiada o wybranym śledztwie detektywa – klasyfikuje utwory jako opowiadania kryminalne	– omawia nawiązania do mitu o pracach Heraklesa – selekcjonuje informacje z tekstu – omawia przywołane cytaty – charakteryzuje bohaterów – omawia i ocenia tok myślenia detektywa – formułuje tematykę opowiadań – wyjaśnia, na jakiej podstawie klasyfikuje utwory jako opowiadania kryminalne	I. 1.1 1.2 1.8 1.9 1.10 1.11 2.1 2.3 III. 1.2 1.3 IV. 1. 2. 6. 8. Znajomość lektur uzupełniających: Agatha Christie, wybrana powieść kryminalna
Komunikacja językowa. Sposoby przytaczania cudzej wypowiedzi	1	cytat mowa zależna mowa niezależna	– rozpoznaje cytaty w wypowiedzi – stosuje podstawowe zasady cytowania cudzej wypowiedzi – rozróżnia mowę zależną i niezależną – przekształca mowę zależną w niezależną i odwrotnie	– stosuje cytaty w wypowiedzi – poprawnie stosuje zasady cytowania cudzej wypowiedzi – wyjaśnia, czym różni się mowa zależna i niezależna – dokonuje twórczych przekształceń mowy zależnej w niezależną i odwrotnie	II. 3.3 (SP 4–6) II. 1.6 4.2
Czesław Miłosz <i>Zakłęcie</i>	1	metafora filozofia znaczenia przenośne utworu teza osoba mówiąca	– odczytuje dosłowne znaczenia utworu – rozpoznaje tezę w utworze – rozpoznaje argumenty w tekście – rozpoznaje osobę mówiącą – wie, czym zajmuje się filozofia – wskazuje w tekście metafory	– odczytuje przenośne znaczenia utworu – komentuje tezę utworu – omawia argumenty występujące w tekście – charakteryzuje osobę mówiącą – wymienia podstawowe działy filozofii – wyjaśnia znaczenia wynikające z metafor	I. 1.1 1.4 1.7 1.8 1.9 1.10 1.11
Auguste Rodin <i>Mysliciel</i> (rzeźba)	1	rzeźba rzeźba figuratywna	– wie, czym cechuje się rzeźba jako dziedzina sztuki – omawia wygląd wyrzeźbionej postaci	– odróżnia sztukę figuratywną od abstrakcyjnej – wyjaśnia znaczenia wynikające ze sposobu	I. 2.3 2.6 III. 1.2 1.3

Material rzeczowy	Liczba godzin	Zagadnienia	Wymagania wobec ucznia		Odniesienia do podstawy programowej
			podstawowe	ponadpodstawowe	
		faktura rzeźby przesłanie dzieła plastycznego symbol monolog wewnętrzny	– przedstawia swoje odczucia wywoływane przez dzieło – układa monolog wewnętrzny wyrzeźbionej postaci	przedstawienia postaci przez rzeźbę – ocenia dzieło – układa rozwinięty monolog wewnętrzny wyrzeźbionej postaci	
Komunikacja językowa. Zebranie i powtórzenie wiadomości z zakresu komunikacji językowej	1	akt komunikacji, intencja wypowiedzi, cel wypowiedzi, grzeczność językowa kultura języka etykieta i netykieta, cytat mowa zależna mowa niezależna	– wymienia składniki aktu komunikacji – rozpoznaje przykładowe intencje nadawcy w komunikacie – rozpoznaje i formułuje podstawowe cele komunikatu – wie, na czym polega grzeczność językowa – stara się stosować zasady grzeczności językowej – rozpoznaje cytaty w wypowiedzi – stosuje podstawowe zasady cytowania cudzej wypowiedzi – rozróżnia mowę zależną i niezależną – przekształca mowę zależną w niezależną i odwrotnie	– omawia relacje między poszczególnymi składnikami aktu komunikacji – rozpoznaje różnorodne intencje w komunikacie – rozpoznaje cele cudzej wypowiedzi – dobiera środki do wyrażania celów we własnej wypowiedzi – wyjaśnia, na czym polega grzeczność językowa – świadomie stosuje zasady grzeczności językowej – stosuje cytaty w wypowiedzi – poprawnie stosuje zasady cytowania cudzej wypowiedzi – wyjaśnia, czym różni się mowa zależna i niezależna – dokonuje twórczych przekształceń mowy zależnej w niezależną i odwrotnie	II. 3.1 3.2 3.3 3.7 (SP 4–6) II. 1.6 3.1 3.2 4.2 III. 1.1 IV. 1. 6.

KLASA VIII

Materiał rzeczowy	Liczba godzin	Zagadnienia	Wymagania wobec ucznia		Odniesienia do podstawy programowej
			podstawowe	ponadpodstawowe	
ŻYCIOWE WĘDRÓWKI					
Adam Mickiewicz <i>Stepy akemańskie</i>	1	obrazy poetyckie środki językowe dynamizujące wypowiedź środki językowe oddające wrażenia słuchowe i wzrokowe metafora ja liryczne motyw wędrówki nazywanie uczuć obrazowanie przestrzeni sonet	– wyodrębnia obrazy poetyckie – wskazuje i nazywa podstawowe środki językowe – cytuje fragmenty przekazujące wrażenia zmysłowe – wstępnie charakteryzuje bohatera lirycznego – dostrzega motyw wędrówki – omawia przestarzeń zobrazowaną w utworze – wyróżnia sonet spośród innych gatunków lirycznych	– omawia zawartość obrazów poetyckich – określa funkcję zastosowanych w wierszu środków językowych – omawia wrażenia zmysłowe przedstawione w tekście – omawia postać bohatera lirycznego – omawia znaczenia związane z motywem wędrówki – omawia symbolikę przestrzeni – omawia cechy sonetu jako gatunku lirycznego	I. 1.1 1.2 1.4 1.7 1.8 1.9 1.10 1.11 1.12
Edward Stachura <i>Wędrówką życie jest człowieka...</i>	1	motyw wędrówki poetycka teza pytania retoryczne formułowanie pytań do tekstu bohater liryczny postawa życiowa	– dostrzega w tekście motyw wędrówki; – zbiera informacje o osobie mówiącej – cytuje pytania retoryczne – formułuje kilka pytań do tekstu – cytuje wers o charakterze tezy	– omawia symboliczne znaczenia związane z motywem wędrówki – omawia życiową postawę osoby mówiącej – omawia funkcję pytań retorycznych – formułuje pytania do tekstu – ustosunkowuje się do tezy zawartej w utworze	I. 1.1 1.2 1.4 1.7 1.8 1.9 1.10 1.11 III. 2.3
Jarosław Marek Rymkiewicz <i>Ogród w Milanówku, pieśń nocnego wędrowca</i>	1	motyw ogrodu, jego kulturowe znaczenia bohaterowie liryczni świat natury adresat poetyckiej wypowiedzi obrazowanie przestrzeni relacje między Bogiem, człowiekiem, naturą	– dostrzega motyw ogrodu w tekście – wydobywa informacje o bohaterach utworu – zbiera informacje o osobie mówiącej – wskazuje i nazywa środki językowe opisujące przestrzeń – wstępnie określa relacje między Bogiem, człowiekiem i naturą	– omawia symboliczne znaczenia motywu ogrodu – porządkuje informacje o bohaterach utworu – omawia podmiot liryczny – omawia sposób obrazowania przestrzeni – omawia relacje między Bogiem, człowiekiem i naturą	I. 1.1 1.2 1.4 1.7 1.8 1.9 1.10 1.11

Materiał rzeczowy	Liczba godzin	Zagadnienia	Wymagania wobec ucznia		Odniesienia do podstawy programowej
			podstawowe	ponadpodstawowe	
Fonetyka – głoska i litera	1	głoska litera sposoby zapisywania głosek podział wyrazu na litery i głoski funkcje litery <i>i</i>	– wie, co to jest głoska i litera – zna sposoby zapisywania głosek – dzieli wyrazy na litery i głoski – zna funkcje litery <i>i</i> w wyrazach	– wyjaśnia, czym jest głoska, a czym litera – wymienia różnorodne sposoby zapisywania głosek – dzieli trudne wyrazy na litery i głoski – omawia funkcje litery <i>i</i> w wyrazach	II. 1.1 4.1 4.3
Caspar David Friedrich <i>Wędrowiec nad morzem mgły</i> (reprodukcja obrazu)	1	obrazowanie przestrzeni bohater obrazu motyw wędrówki kompozycja obrazu perspektywa monolog wewnętrzny opis obrazu	– nazywa elementy przedstawione na obrazie – wydobywa znaczenia dosłowne dzieła – rozpoznaje motyw wędrówki – nazywa rodzaje przestrzeni pokazane na obrazie – omawia postać przedstawioną na obrazie – wyjaśnia, na czym polega perspektywa – układa monolog wewnętrzny – opisuje obraz	– omawia elementy przedstawione na obrazie – wydobywa znaczenia przenośne dzieła – omawia znaczenia związane z motywem wędrówki – omawia przestrzeń pokazaną na obrazie, wydobywa znaczenia z nią związane – omawia znaczenia związane z postacią przedstawioną na obrazie – omawia perspektywę obrazu i jej rolę w kreowaniu znaczeń – tworzy rozbudowany monolog wewnętrzny związany ze znaczeniami obrazu – tworzy rozbudowany opis obrazu	I. 2.3 2.6 III. 1.2 1.3
Wirtualny spacer – literackie gry planszowe	1	motyw wędrówki bohater literacki zasady gry	– we wskazanym programie internetowym opracowuje grę planszową	– samodzielnie w wybranym programie internetowym opracowuje grę planszową, dodaje do niej zagadki literackie	IV. 1.1 1.2 1.4 1.5 1.6
MAŁE OJCZYŹNY					
Adam Mickiewicz <i>Pan Tadeusz</i>	9	elementy świata przedstawionego fabuła wątek bohater indywidualny i zbiorowy charakterystyka bohatera bohater dynamiczny epopeja geneza utworu tradycja opis sytuacji	– porządkuje elementy świata przedstawionego, wymienia wątki utworu – odtwarza kilka wydarzeń z fabuły utworu – rozróżnia bohatera indywidualnego i zbiorowego – charakteryzuje wybranego bohatera – wie, kiedy bohatera nazywamy dynamicznym – odróżnia epopeję od innych gatunków epickich – zna podstawowe fakty związane z genezą utworu	– omawia elementy świata przedstawionego – omawia wątki utworu – wskazuje i omawia najważniejsze wydarzenia fabuły – wyjaśnia, kto jest bohaterem indywidualnym, a kto zbiorowym w utworze – dokonuje charakterystyki porównawczej wybranych bohaterów – wyjaśnia, kto i dlaczego jest bohaterem dynamicznym – wyjaśnia, czym cechuje się epopeja jako gatunek literacki – omawia genezę utworu	I. 1.1 1.2 1.4 1.5 1.6 1.7 1.8 1.9 1.10 1.11 III. 1.2 1.3

Materiał rzeczowy	Liczba godzin	Zagadnienia	Wymagania wobec ucznia		Odniesienia do podstawy programowej
			podstawowe	ponadpodstawowe	
Olga Tokarczuk <i>Czas Prawieku</i>	1	mityzacja przestrzeni elementy natury, ich relacje opis miejsca mała ojczyzna	– wydobywa informacje z tekstu dotyczące prezentowanego miejsca – wie, na czym polega mityzacja – wyjaśnia, jakie elementy natury zostały przedstawione – wyjaśnia, co oznacza termin <i>mała ojczyzna</i>	– porządkuje i odtwarza informacje dotyczące prezentowanego miejsca – wyjaśnia, jakie znaczenia związane są z mityzacją przestrzeni – omawia relacje między przedstawionymi elementami natury – wyjaśnia, co to znaczy, że Prawiek jest <i>małą ojczyzną</i>	I. 1.1 1.4 1.7 1.8 1.9 1.10 1.11
Fonetyka – podział głosek	1	samogłoska spółgłoska narządy artykulacyjne głoski dźwięczne i bezdźwięczne głoski ustne i nosowe głoski twarde i miękkie określanie cech głosek	– rozróżnia samogłoski i spółgłoski – zna podstawowe narządy artykulacyjne – określa podstawowe cechy głosek	– wyjaśnia, czym różnią się samogłoski od spółgłosek – omawia rolę poszczególnych narządów w artykulacji głosek – określa cechy głosek	II. 1 1.4 1.3
Adam Pańczuk <i>Karczeby</i> (fotoreportaż)	1	fotoreportaż etymologia kompozycja fotografii opowiadanie	– wyróżnia fotoreportaż spośród innych tekstów kultury – czyta ze zrozumieniem informacje dotyczące tytułu fotoreportażu – zna pojęcie <i>etymologia</i> – przedstawia swoje odczucia związane z obejrzanymi fotografiami – wskazuje elementy o znaczeniu symbolicznym – pisze opowiadanie	– wyjaśnia, czym cechuje się fotoreportaż – odtwarza własnymi słowami informacje dotyczące tytułu fotoreportażu – wyjaśnia pojęcie <i>etymologia</i> – ocenia obejrzone fotografie – wyjaśnia symboliczne znaczenia elementów fotografii – pisze opowiadanie, stosuje ciekawe rozwiązania fabularne	I. 2.3 2.6 III. 1.2 1.3
<i>Mała ojczyzna</i>	1	publicystyka artykuł mała ojczyzna streszczenie argument akapit synonimiczny	– odtwarza najważniejsze informacje zawarte w artykule – odróżnia publicystykę od literatury pięknej – streszcza artykuł – odtwarza argumenty zawarte w tekście – omawia zawartość treściową kolejnych akapitów	– omawia najważniejsze informacje zawarte w artykule – wyjaśnia, czym różni się publicystyka od literatury pięknej – pisze streszczenie, zachowując wszystkie wymogi tej formy wypowiedzi – ustosunkowuje się do argumentów zawartych w tekście – określa związek między poszczególnymi akapitami – wskazuje akapit synonimiczny	I. 2.1 2.2 2.4 2.5 III. 2.2
Wirtualny spacer – fotoreportaż	1	fotografia fotoreportaż kompozycja zdjęcia układ zdjęć	– przygotowuje fotoreportaż o swoim regionie	– przygotowuje fotoreportaż o swoim regionie, dba o artystyczną formę fotografii	IV. 1.1 1.2 1.3 1.4 1.6

Materiał rzeczowy	Liczba godzin	Zagadnienia	Wymagania wobec ucznia		Odniesienia do podstawy programowej
			podstawowe	ponadpodstawowe	
WIDZIEĆ SERCEM					
Henryk Sienkiewicz <i>Quo vadis</i>	6	elementy świata przedstawianego wątek fabuła punkt kulminacyjny powieść historyczna fikcja a rzeczywistość bohater statyczny i dynamiczny podziękowanie	– wymienia najważniejsze elementy świata przedstawionego – wyodrębnia wątki w utworze – wskazuje wydarzenie, które stanowi punkt kulminacyjny – wie, że utwór jest powieścią historyczną – wymienia elementy fikcyjne i rzeczywiste – wskazuje bohatera statycznego i dynamicznego – pisze podziękowanie	– porządkuje elementy świata przedstawionego – omawia układ wątków – opowiada przebieg wydarzenia będącego punktem kulminacyjnym – wyjaśnia, dlaczego utwór jest powieścią historyczną – określa rolę elementów rzeczywistych w fabule – na przykładach z tekstu wyjaśnia różnicę między bohaterem statycznym a dynamicznym – pisze podziękowanie, zachowując wszystkie wymogi tej formy wypowiedzi	I. 1.1 1.2 1.6 1.7 1.8 1.9 1.10 1.11 III. 1.2 1.3 2.2
Fonetyka – upodobnienia głosek	1	upodobnienia głosek upodobnienie postępowe upodobnienie wsteczne ubezdźwięcznienie na końcu wyrazu uproszczenie grupy spółgłoskowej upodobnienia wewnątrzwyrazowe i międzywyrazowe	– wie, na czym polegają upodobnienia głosek – zna różne rodzaje upodobnień – zaznacza i nazywa upodobnienia	– tłumaczy mechanizm powstawania upodobnień głosek – omawia różne rodzaje upodobnień – zaznacza i nazywa wszystkie rodzaje upodobnień.	II. 1.1 4.1 4.3
Jan Parandowski <i>Eros i Psyche</i>	1	odtworzenie wydarzeń przedstawionych w tekście wątek wypowiedź argumentacyjna gromadzenie związków frazeologicznych	– czyta mit ze zrozumieniem – wypisuje wydarzenia mitu w postaci wątku – rozpoznaje w tekście frazeologizmy – przedstawia swoje wyobrażenie Erosa – wymienia utwory literackie związane tematycznie z mitem <i>Eros i Psyche</i>	– opowiada płynnie treść mitu – wie, co to jest wątek, wyodrębnia wątek w tekście – wyjaśnia funkcję frazeologizmów w tekście – przedstawia swoje wyobrażenie Erosa, uzasadnia je – wymienia utwory literackie związane tematycznie z mitem <i>Eros i Psyche</i> , przedstawia ich problematykę	I. 1.1 1.4 1.7 1.8 1.9 1.10 1.11

Materiał rzeczowy	Liczba godzin	Zagadnienia	Wymagania wobec ucznia		Odniesienia do podstawy programowej
			podstawowe	ponadpodstawowe	
Wisława Szymborska <i>Miłość szczęśliwa</i>	1	podmiot liryczny temat utworu funkcje środków stylistycznych wyjaśnianie znaczenia metafor	– formułuje temat utworu – wie, kto to jest osoba mówiąca w utworze lirycznym, odróżnia ją od autora – cytuje wersy, w których osoba mówiąca ujawnia swoje opinie – cytuje pytania postawione w tekście	– określa temat utworu w powiązaniu z innymi znanymi tekstami poświęconymi miłości – określa osobę mówiącą w tekście – odczytuje intencje osoby mówiącej – określa funkcję pytań postawionych w tekście	I. 1.1 1.4 1.6 1.7 1.8 1.9 1.10 1.11 1.12
Fonetyka – sylaba	1	sylaba sylaba otwarta sylaba zamknięta podział wyrazu na sylaby	– wie, co to jest sylaba – rozpoznaje sylaby otwarte i zamknięte – dzieli wyrazy na sylaby	– wyjaśnia, czym jest sylaba – wyjaśnia, kiedy sylaba jest otwarta, kiedy zamknięta – dzieli trudne wyrazy na sylaby	III. 1.1 4.3
Antonio Canova <i>Eros i Psyche</i> (rzeźba)	1	elementy rzeźby kompozycja rzeźby sposoby uzyskania dynamiki	– dostrzega związek rzeźby z mitem – wie, że dzieło ma dynamiczny charakter – w prosty sposób opisuje sposób przedstawienia postaci – nazywa swoje odczucia związane z oglądaną rzeźbą	– wyjaśnia, na czym polega związek rzeźby z mitem – wyjaśnia, co jest źródłem dynamizmu rzeźby – w szczegółowy sposób opisuje sposób przedstawienia postaci – nazywa uczucia wyrażane przez ukazane postacie	I. 2.3 2.6 2.7
Wirtualny spacer – motyw miłości w antologii	1	motyw miłości, antologia	– tworzy prostą antologię, dzieł o tematyce miłosnej	– tworzy zróżnicowaną antologię, dzieł o tematyce miłosnej	IV. 1. 2. 4. 6. 7
OCALIĆ TOŻSAMOŚĆ					

Material rzeczowy	Liczba godzin	Zagadnienia	Wymagania wobec ucznia		Odniesienia do podstawy programowej
			podstawowe	ponadpodstawowe	
Stefan Żeromski <i>Szyfowe prace</i>	6	elementy świata przedstawionego wątek fabuła punkt kulminacyjny rusyfikacja związki frazeologiczne konformizm oportunizm patriotyzm rola literatury	– porządkuje elementy świata przedstawionego – opowiada, jak przebiegała nauka w klerykowskim gimnazjum – zna pojęcie rusyfikacji – wymienia sposoby przeciwstawiania się rusyfikacji – zbiera i porządkuje informacje o Bernardzie Zygierze – wskazuje motywy postępowania postaci – opowiada o reakcjach uczniów i nauczyciela na recytację <i>Reduty Ordona</i>	– omawia elementy świata przedstawionego – ocenia, jak przebiegała nauka w klerykowskim gimnazjum – wyjaśnia, na czym polegała rusyfikacja – omawia sposoby przeciwstawiania się rusyfikacji – przedstawia i charakteryzuje Bernarda Zygiera – omawia i ocenia motywy postępowania postaci – wyjaśnia, jaką rolę odegrała recytacja <i>Reduty Ordona</i> w budzeniu świadomości narodowej	I. 1.1 1.2 1.6 1.7 1.9 1.10 1.11
Fonetyka – akcent wyrazowy	1	akcent wyrazowy poprawne akcentowanie wyrazów rozpoznawanie wyrazów bez akcentu wewnątrzwyrazowe i międzywyrazowe	– wie, na czym polega akcent wyrazowy – stara się poprawnie akcentować wyrazy – wymienia przykłady wyrazów bezakcentowych	– wyjaśnia, na czym polega akcent wyrazowy – poprawnie akcentuje wszystkie wyrazy – zna wyrazy bezakcentowe	II. 1.7
Maria Dąbrowska <i>Marcin Kozera</i>	1	świat przedstawiony narrator emigracja tożsamość narodowa patriotyzm	– porządkuje elementy świata przedstawionego – dostrzega obecność narratora – przedstawia i charakteryzuje tytułowego bohatera – szereguje wydarzenia pokazujące dojrzewanie bohatera – dostrzega sensy ukryte opowieści o Marcinie Kozerze – rozumie pojęcie tożsamości narodowej	– opowiada o elementach świata przedstawionego – określa narratora – omawia zmiany w świadomości tytułowego bohatera – opowiada, jak bohater zyskał poczucie przynależności narodowej – odczytuje intencje tekstu – wypowiada się na temat poczucia tożsamości narodowej	I. 1.1 1.2 1.7 1.9 1.10 1.11 III. 1.2 1.3 1.4 1.5 1.6 2.1
Jan Paweł II <i>Pamięć i tożsamość</i>	1	definiowanie pojęć językowe sposoby wyrażania oceny światopogląd patriotyzm akapit	– odtwarza wywód autora, własnymi słowami – odtwarza poglądy autora na temat patriotyzmu – wyodrębnia w tekście akapity, wie, na czym polega rytm akapitowy, określa zawartość treściową poszczególnych akapitów	– wyjaśnia, jak autor tłumaczy pochodzenie i znaczenie słowa <i>ojczyzna</i> – na podstawie tekstu i własnych przemyśleń wypowiada się na temat patriotyzmu – omawia zawartość treściową akapitów, określa związek między akapitami, rozpoznaje różne rodzaje akapitów,	I. 2.1 2.2 2.4 III. 1.1 1.2 1.5 1.6 1.7

Materiał rzeczowy	Liczba godzin	Zagadnienia	Wymagania wobec ucznia		Odniesienia do podstawy programowej
			podstawowe	ponadpodstawowe	
		akapit łącznikowy rytm akapitowy		wyjaśnia, na czym polega rytm akapitowy	
Fonetyka – zebranie i powtórzenie wiadomości	1	wszystkie omówione pojęcia i kształcone umiejętności w związku z fonetyką	– wie, co to jest głoska i litera – zna sposoby zapisywania głosek – dzieli wyrazy na litery i głoski – zna funkcje litery <i>i</i> w wyrazach – rozróżnia samogłoski i spółgłoski – zna podstawowe narządy artykulacyjne – określa podstawowe cechy głosek – wie, co to jest sylaba – rozpoznaje sylaby otwarte i zamknięte – dzieli wyrazy na sylaby – wie, na czym polega akcent wyrazowy; stara się poprawnie akcentować wyrazy – wymienia przykłady wyrazów bezakcentowych – wie, na czym polegają upodobnienia głosek – zna różne rodzaje upodobnień – zaznacza i nazywa upodobnienia	– wyjaśnia, czym jest głoska, a czym litera – wymienia różnorodne sposoby zapisywania głosek – dzieli trudne wyrazy na litery i głoski – omawia funkcje litery <i>i</i> w wyrazach – wyjaśnia, czym różnią się samogłoski od spółgłosek – omawia rolę poszczególnych narządów w artykulacji głosek – określa cechy głosek; wyjaśnia, czym jest sylaba – wyjaśnia, kiedy sylaba jest otwarta, kiedy zamknięta – dzieli trudne wyrazy na sylaby – wyjaśnia, na czym polega akcent wyrazowy – poprawnie akcentuje wszystkie wyrazy – zna wyrazy bezakcentowe – tłumaczy mechanizm powstawania upodobnień głosek – omawia różne rodzaje upodobnień – zaznacza i nazywa wszystkie rodzaje upodobnień	II. 1.1 1.7 4.1 4.3
Wirtualny spacer – tworzenie GIF-ów	1	animacja obrazów postawy patriotyczne	– wybiera obrazy do animacji – tworzy proste GIF-y	– uzasadnia wybór obrazów do animacji – tworzy ciekawe GIF-y	IV. 1.1 1.2 1.4 1.6 1.8
NA REGIONALNĄ NUTĘ					
Kazimierz Przerwa-Tetmajer <i>O Zwyrtale muzykancie</i>	2	dialekt gwara dialektyzmy filozofia życia	– tłumaczy wybrane fragmenty tekstu na język literacki – podaje przykłady dialektyzmów – wie, co to jest gwara i dialekt – opowiada o bohaterze	– tłumaczy tekst na język literacki – podaje różne przykłady dialektyzmów, dzieli je – wyjaśnia, co to jest gwara i dialekt – omawia filozofię życia bohatera	I. 1.1 1.5 1.7 1.8 1.9 1.10 1.11 II. 2.5 III. 1.2
Władysław Reymont <i>Chłopi</i>	1	stylizacja gwarowa narrator środki językowe dynamizujące wypowiedź	– omawia narrację fragmentu – wie, na czym polega stylizacja gwarowa – wskazuje środki językowe dynamizujące wypowiedź	– charakteryzuje narratora – omawia znaczenie stylizacji gwarowej we fragmencie – omawia sposoby dynamizowania wypowiedzi	I. 1.1 1.5 1.7 1.8 1.9 1.10.11

Materiał rzeczowy	Liczba godzin	Zagadnienia	Wymagania wobec ucznia		Odniesienia do podstawy programowej
			podstawowe	ponadpodstawowe	
Stanisław Witkiewicz Willa Koliba (architektura)	1	architektura styl architektoniczny styl zakopiański – cechy	– wymienia charakterystyczne elementy budowli – zna pojęcie stylu architektonicznego – wymienia cechy stylu zakopiańskiego	– omawia charakterystyczne cechy budowli – wyjaśnia, co składa się na styl architektoniczny – omawia styl zakopiański	I. 2.2 2.3 2.6
Wirtualny spacer – projekt fanpage’u	1	fanpage kultura regionalna	– zbiera podstawowe informacje o kulturze regionu – tworzy fanpage	– zbiera ważne informacje o kulturze regionu – tworzy i prowadzi fanpage	IV. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 8
STRACONE POKOLENIE					
Krzysztof Kamil Baczyński <i>Z głową na karabinie</i>	1	pokolenie wojenne, pokolenie Kolumbów symbol podmiot liryczny bohater liryczny kontrast peryfraza tragizm pokolenia	– wie, jakie pokolenia nazywamy pokoleniem Kolumbów – rozpoznaje elementy symboliczne – rozpoznaje podmiot liryczny – wskazuje bohatera lirycznego – rozpoznaje kontrast – wskazuje peryfrazę – ma świadomość tragizmu pokolenia wojennego	– wyjaśnia znaczenie nazwy <i>pokolenie Kolumbów</i> – wyjaśnia znaczenia elementów symbolicznych – charakteryzuje podmiot liryczny – omawia bohatera lirycznego – wyjaśnia funkcję kontrastu – wyjaśnia funkcję peryfrazy – wypowiada się na temat tragizmu pokolenia wojennego	I. 1.1 1.4 1.7 1.8 1.9 1.10 1.11 1.12
Krzysztof Kamil Baczyński, <i>Elegia</i> <i>o...[chłopcu polskim]</i>	1	elegia osoba mówiąca bohater liryczny kontrast metafora	– wie, czym cechuje się elegia – rozpoznaje osobę mówiącą – wskazuje bohatera lirycznego – rozpoznaje kontrast w wierszu – rozpoznaje metafory w utworze	– wyjaśnia, czym cechuje się elegia jako gatunek liryczny – charakteryzuje osobę mówiącą – omawia bohatera lirycznego utworu – wyjaśnia funkcję kontrastu – wyjaśnia metafory	I. 1.1 1.2 1.4 1.7 1.8 1.9 1.10 1.11 1.12
Zbigniew Herbert <i>Nike, która się waha</i>	1	motywy mitologiczne reinterpretacja bohater liryczny tragizm wiersz wolny	– rozpoznaje motywy mitologiczne w wierszu – wie, na czym polega reinterpretacja – przedstawia bohatera lirycznego – wie, że bohater jest postacią tragiczną – wie, czym cechuje się wiersz wolny	– wyjaśnia znaczenia motywów mitologicznych występujących w wierszu – wyjaśnia, na czym polega reinterpretacja w wierszu – charakteryzuje bohatera lirycznego – wyjaśnia, z czego wynika i na czym polega tragizm bohatera – omawia budowę utworu	I. 1.1 1.4 1.7 1.8 1.9 1.10 1.11 1.12
Andrzej Wróblewski <i>Matka z zabitym dzieckiem</i> <i>Syn i zabita matka</i>	1	podobieństwa tematyczne i estetyczne kolorystyka obrazów kompozycja obrazów	– dostrzega podobieństwa tematyczne i estetyczne obu obrazów – omawia kolorystykę obrazów – omawia kompozycję obrazów	– omawia podobieństwa tematyczne i estetyczne obu obrazów – wyjaśnia symboliczne znaczenia kolorystyki obrazów – wskazuje znaczenia wynikające z kompozycji obrazów	I. 2.3 2.6

Materiał rzeczowy	Liczba godzin	Zagadnienia	Wymagania wobec ucznia		Odniesienia do podstawy programowej
			podstawowe	ponadpodstawowe	
		bohaterowie obrazów styl malarstwa	– wypowiada się na temat bohaterów obrazów – wie, co składa się na styl malarstwa	– zestawia bohaterów obrazowe – omawia styl malarstwa autora obrazów	
Zróznicowanie języka – treść i zakres znaczeniowy wyrazu	1	treść wyrazu zakres znaczeniowy wyrazu określanie treści i zakresu znaczeniowego wyrazów	– wie, czym różni się treść od zakresu znaczeniowego wyrazu – podaje treść i zakres znaczeniowy wyrazów – podaje kilka wyrazów o tym samym zakresie znaczeniowym	– wyjaśnia, czym różni się treść od zakresu znaczeniowego wyrazu – omawia relacje między treścią a zakresem znaczeniowym wyrazu – tworzy ciągi wyrazów o tym samym zakresie znaczeniowym	II. 2.6
Wirtualny spacer - profil osobowy bohatera	1	profil osobowy przygotowanie profilu osobowego	– przygotowuje prosty profil osobowy	– przygotowuje rozbudowany profil osobowy	IV. 1. 2. 4. 5. 6. 8
W OGNIU WALKI					
Arkady Fiedler <i>Dywizjon 303</i>	1	literatura faktu gromadzenie i porządkowanie informacji charakterystyka bohaterów środki językowe dynamizujące wypowiedź opowiadanie przebiegu wydarzeń	– zna najważniejsze elementy świata przedstawionego – wydobywa najważniejsze informacje – wie, kiedy utwór należy do literatury faktu – krótko charakteryzuje bohaterów – zna środki językowe dynamizujące wypowiedź – opowiada przebieg wydarzeń	– omawia najważniejsze elementy świata przedstawionego – wydobywa i porządkuje informacje – wyjaśnia, dlaczego utwór należy do literatury faktu – charakteryzuje bohaterów – stosuje środki językowe dynamizujące wypowiedź – w rozwinięty sposób opowiada przebieg wydarzeń	I. 2.1 2.2 2.4 2.5
Melchior Wańkowicz <i>Szkice spod Monte Cassino</i>	1	reportaż elementy prezentowanej rzeczywistości nazywanie emocji dyskusja	– omawia wybrane elementy przedstawionej rzeczywistości – nazywa emocje bohaterów – wie, czym jest reportaż jako forma wypowiedzi – bierze udział w dyskusji	– omawia elementy przedstawionej rzeczywistości – omawia źródła emocji bohaterów – omawia cechy reportażu jako formy wypowiedzi – bierze czynny udział w dyskusji	I. 2.1 2.2 2.4 2.5 III. 1.1 1.6 1.7
Jacek Dukaj <i>Xavras Wyżrym</i>	1	zbieranie i porządkowanie informacji o składnikach świata przedstawionego wizja konfliktu motywy działania patriotyzm	– zbiera podstawowe informacje o elementach świata przedstawionego – opowiada o konflikcie – opowiada o motywach działania bohaterów – wyjaśnia, czym wyraża się patriotyzm bohaterów	– przedstawia informacje o świecie przedstawionym – prezentuje przyczyny i przebieg konfliktu – ocenia motywy działania bohaterów – wypowiada się na temat postaw patriotycznych	I. 1.1 1.4 1.7 1.8 1.9 1.10 1.11

Materiał rzeczowy	Liczba godzin	Zagadnienia	Wymagania wobec ucznia		Odniesienia do podstawy programowej
			podstawowe	ponadpodstawowe	
Janusz Ordon, Rafał Urbański <i>Wieża</i> (komiks)	1	komiks warstwa obrazowa komiksu warstwa językowa komiksu nazywanie emocji relacjonowanie wydarzeń	– zna komiks jako tekst kultury – omawia warstwę obrazową komiksu – omawia warstwę językową komiksu – nazywa emocje bohaterów – relacjonuje przebieg najważniejszych wydarzeń	– wyjaśnia, czym cechuje się komiks jako tekst kultury – ocenia warstwę obrazową komiksu – ocenia warstwę językową komiksu – wskazuje źródła emocji bohaterów – relacjonuje przebieg wydarzeń	I. 2.3 2.6
Zróżnicowanie języka - nazwy osobowe	1	imię, nazwisko nazwy osobowe	– wyróżnia spośród nazw własnych nazwy osobowe – zna zasady pisowni nazw osobowych	– wie, jak powstawały nazwy osobowe – poprawnie zapisuje nazwy osobowe	II. 2.2
Wirtualny spacer – nagrania wspomnień osób pamiętających czasy wojenne	1	wojna emocje pamięć wspomnienia	– zbiera informacje na wskazany temat – przeprowadza rozmowę z wybraną osobą – nagrywa krótki film	– zbiera bogate informacje na ustalony przez siebie temat – przeprowadza ciekawą rozmowę z wybraną osobą – nagrywa ciekawy film	IV. 1. 2. 4. 5. 6. 8
SPRAWDZIAN PRZYJAŹNI					
Aleksander Kamiński <i>Kamienie na szaniec</i>	3	literatura faktu zbieranie i porządkowanie informacji opowiadanie o okupacyjnej rzeczywistości pokolenie tragizm pokolenia charakterystyka bohaterów opis sytuacji przedstawianie argumentów	– wie, czym cechuje się literatura faktu – zbiera najważniejsze informacje związane ze światem przedstawionym – zna realia okupacyjnej rzeczywistości – wie, jaką grupę ludzi nazywamy pokoleniem – ma świadomość tragizmu pokolenia wojennego – charakteryzuje bohaterów – tworzy opis sytuacji – bierze udział w dyskusji – przedstawia argumenty	– wyjaśnia, czym cechuje się literatura faktu – przedstawia najważniejsze informacje związane ze światem przedstawionym – opowiada o realiach okupacyjnej rzeczywistości – opowiada o pokoleniu wojennym – wyjaśnia, z czego wynika i na czym polega tragizm pokolenia wojennego – dokonuje pełnej charakterystyki postaci – tworzy dynamiczny opis sytuacji – bierze aktywny udział w dyskusji – przedstawia argumenty różnego rodzaju	I. 1.9 1.10 1.11 2.2 2.4 2.6 III. 1.1 1.4 1.5 1.6 1.7
Monika Kowaleczko- Szumowska <i>Galop '44</i>	3	porządkowanie elementów świata przedstawionego opowiadanie o wydarzeniach charakterystyka postaci recenzja z książki rozprawka	– rozpoznaje elementy świata przedstawionego – opowiada o najważniejszych wydarzeniach – charakteryzuje bohaterów – pisze recenzję z książki – pisze rozprawkę	– porządkuje i omawia elementy świata przedstawionego – w ciekawy sposób opowiada o wydarzeniach – dokonuje pełnej charakterystyki postaci – pisze recenzję przy zachowaniu wymogów tej formy wypowiedzi – pisze rozprawkę przy zachowaniu wszystkich wymogów tej formy wypowiedzi	I. 1.1 1.2 1.4 1.7 1.8 1.9 1.10 1.11 2.2 III. 1.2 1.3 1.4 1.5 1.6 2.1 2.2

Material rzeczowy	Liczba godzin	Zagadnienia	Wymagania wobec ucznia		Odniesienia do podstawy programowej
			podstawowe	ponadpodstawowe	
Jan Komasa <i>Miasto 44</i> (film fabulamy)	1	porządkowanie wiadomości o elementach świata przedstawionego środki języka filmowego ocena gry aktorskiej efekty specjalne	– rozpoznaje elementy świata przedstawionego – rozpoznaje użyte środki języka filmowego – ocenia grę aktorską – wymienia przykłady efektów specjalnych	– omawia elementy świata przedstawionego – omawia funkcję środków języka filmowego – ocenia grę aktorską – omawia znaczenie efektów specjalnych	I. 2.3 2.6 2.7
Zróżnicowanie języka – odmiana imion i nazwisk	1	modele odmiany poprawne odmienianie imion i nazwisk	– poprawnie odmienia większość nazw osobowych	– poprawnie odmienia wszystkie nazwy osobowe	II. 2.2
Wirtualny spacer – wystawa związana z pokoleniem Kolumbów	1	gromadzenie i porządkowanie materiałów na wystawę przygotowanie ekspozycji	– wybiera odpowiednie materiały na wystawę – przygotowuje ekspozycję	– gromadzi, selekcjonuje i porządkuje materiały na wystawę – przygotowuje ciekawą ekspozycję	IV. 1. 2. 4. 5. 6. 8
UWIKLANI W HISTORIĘ					
Miron Białoszewski <i>Pamiętnik z powstania warszawskiego</i>	1	pamiętnik relacje międzyludzkie środki językowe oddające dynamizm i emocje	– wie, czym cechuje się pamiętnik jako forma wypowiedzi – odtwarza powstańczą codzienność – rozpoznaje i nazywa środki językowe oddające dynamizm i emocje – wie, czym cechuje się język mówiony	– wyjaśnia, czym cechuje się pamiętnik jako forma wypowiedzi – opowiada o powstańczej codzienności – nazywa i stosuje funkcjonalnie środki językowe oddające dynamizm i emocje – omawia cechy języka mówionego	I. 1.1 1.2 1.4 1.7 1.8 1.9 1.10 1.11 2.2
Czesław Miłosz <i>Piosenka o porcelanie</i>	1	symbol zdrobnienia apostrofa osoba mówiąca	– wskazuje elementy o znaczeniach symbolicznych – wskazuje zdrobnienia, ustala, czego dotyczą – wskazuje apostrofę – rozpoznaje osobę mówiącą – łączy tekst z rzeczywistością wojenną	– wyjaśnia znaczenia elementów symbolicznych – omawia funkcję zdrobnień – omawia rolę apostrofy – charakteryzuje osobę mówiącą – omawia znaczenia wiersza z perspektywy rzeczywistości wojennej	I. 1.1 1.2 1.4 1.7 1.8 1.9 1.10 1.11
Ekspozyty z Muzeum Powstania Warszawskiego	1	muzeum ekspонат ekspozycja sporządzanie notatki	– opowiada o ekspонатach – sporządza notatkę – wypowiada się na temat ekspozycji	– opisuje ekspozyty – sporządza notatkę przy zachowaniu wszystkich wymogów tej formy wypowiedzi – omawia ekspozycję, ocenia jej rolę w kształtowaniu świadomości narodowej	I. 2.2 2.3

Material rzeczowy	Liczba godzin	Zagadnienia	Wymagania wobec ucznia		Odniesienia do podstawy programowej
			podstawowe	ponadpodstawowe	
Zróżnicowanie języka – nazwy miejscowe	1	nazwy miejscowe pisownia nazw miejscowych	– wyróżnia spośród nazw własnych nazwy miejscowe – zna zasady pisowni nazw miejscowych	– podaje przykłady różnych nazw miejscowych – prawidłowo odmienia nazwy miejscowe	II. 2.2
Wirtualny spacer – relacja z powstania	1	gromadzenie i porządkowanie materiałów relacja	– zbiera odpowiednie materiały – przedstawia krótką relację	– porządkuje i selekcjonuje materiały – sporządza ciekawą relację	IV. 1. 2. 4. 5. 6. 7. 8
WOJENNA GROZA					
Karolina Lanckorońska <i>Wspomnienia wojenne</i>	1	literatura faktu wydobywanie informacji z tekstu obóz koncentracyjny reifikacja moralność	– odróżnia literaturę faktu od literatury pięknej – gromadzi informacje z tekstu – odtwarza informacje o realiach obozowych – zna pojęcie <i>reifikacja</i> – odtwarza poglądy autorki na temat moralności	– wyjaśnia, czym wyróżnia się literatura faktu – porządkuje informacje wydobyte z tekstu – opowiada o realiach obozowych – omawia funkcję reifikacji – ustosunkowuje się do poglądów autorki na temat moralności	I. 1.7, 1.9 1.10 1.11 2.1 2.2 2.4
Bogdan Bartnikowski <i>Dzieciństwo w pasiakach</i>	1	motyw dzieciństwa realia obozu koncentracyjnego wydobywanie informacji z tekstu narracja pierwszoosobowa lapidarność stylu	– dostrzega w tekście motyw dzieciństwa – wydobywa informacje z tekstu – odtwarza realia obozowe – nazywa rodzaj narracji – wskazuje element symboliczny – dostrzega lapidarność stylu	– zestawia motyw dzieciństwa pokazanego w tekście z innymi utworami – porządkuje informacje z tekstu – opowiada o realiach obozowych – wskazuje funkcję narracji pierwszoosobowej – wyjaśnia znaczenia związane z symbolem bochenka chleba – wyjaśnia, jak styl utworu wpływa na jego emocjonalną wymowę	I. 1.7 1.8 1.9 1.10 1.11 2.1 2.2 2.4 2.6
Zbigniew Libera <i>Obóz koncentracyjny Lego</i> (instalacja plastyczna)	1	instalacja plastyczna prowokacja artystyczna kultura masowa	– rozpoznaje instalację plastyczną wśród innych tekstów kultury – omawia wygląd instalacji plastycznej Libery – wie, na czym polega i czemu służy prowokacja artystyczna – wie, czym cechuje się kultura masowa	– wyjaśnia, czym jest instalacja plastyczna – opisuje instalację plastyczną Libery – ocenia instalację jako prowokację artystyczną – omawia cechy kultury masowej	I. 2.3 2.6 2.7 III. 1.7
Zróżnicowanie języka – odmiana nazw miejscowych	1	odmianianie nazw miejscowych przez przypadki	– poprawnie odmienia większość nazw miejscowych	– poprawnie odmienia wszystkie nazwy miejscowe	II. 2.2

Material rzeczowy	Liczba godzin	Zagadnienia	Wymagania wobec ucznia		Odniesienia do podstawy programowej
			podstawowe	ponadpodstawowe	
Wirtualny spacer – fotograficzna prezentacja miejsc pamięci	1	miejsca pamięci fotografia wyszukiwanie i porządkowanie informacji prezentacja miejsc pamięci	– zna miejsca pamięci w swoim regionie – wykonuje fotografie miejsc pamięci – wyszukuje informacje związane z miejscami pamięci w swoim regionie – przygotowuje prezentację miejsc pamięci w swoim regionie	– wymienia miejsca pamięci w swoim regionie – wykonuje artystyczne fotografie miejsc pamięci – selekcjonuje i porządkuje informacje związane z miejscami pamięci w swoim regionie – przygotowuje atrakcyjną prezentację miejsc pamięci w swoim regionie	IV. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8
CZAS POGARDY					
Ida Fink <i>Wariat</i>	1	narracja pierwszoosobowa subiektywizm nazywanie emocji intencje wypowiedzi konflikt wewnętrzny tragizm wyboru	– rozpoznaje narrację pierwszoosobową – nazywa emocje bohatera – rozpoznaje intencje wypowiedzi bohatera – dostrzega wewnętrzny konflikt bohatera – ma świadomość tragizmu wyboru, przed którym stanął bohater	– omawia efekty zastosowania w opowiadaniu narracji pierwszoosobowej – omawia emocje bohatera i ich źródła – formułuje intencje wypowiedzi bohatera – wyjaśnia, na czym polega wewnętrzny konflikt bohatera – wyjaśnia, z czego wynika tragizm wyboru, przed którym stanął bohater	I. 1.1 1.2 1.7 1.8 1.9 1.10. 1.11 III. 1.6 1.7
Hanna Krall <i>Żal</i>	1	literatura faktu Holocaust pamięć o ludziach opowiadanie o bohaterach	– wie, że utwór należy do literatury faktu – łączy utwór z problematyką Holocaustu – wskazuje sposoby utrwalania pamięci o ludziach – opowiada o wybranym bohaterze utworu	– wyjaśnia, dlaczego utwór należy do literatury faktu – omawia tekst w kontekście problematyki Holocaustu – omawia sposoby utrwalania pamięci o ludziach – opowiada o bohaterach utworu	I. 2.1 2.2 2.5 2.6
Izrael Aljuche „Lutek” Orenbach <i>Listy z getta tomaszowskiego</i>	1	list subiektywizm wypowiedzi adresat zbieranie i porządkowanie informacji opowiadanie o życiu w getcie nazywanie stanów emocjonalnych	– rozpoznaje tekst jako listy – rozpoznaje subiektywizm wypowiedzi – wskazuje zwroty do adresata – zbiera informacje o elementach świata przedstawionego – odtwarza podstawowe informacje o rzeczywistości w getcie – nazywa emocje nadawcy	– wyjaśnia, dlaczego tekst reprezentuje list jako gatunek wypowiedzi – wyjaśnia, z czego wynika subiektywizm wypowiedzi – na podstawie zwrotów do adresata określa relacje między nadawcą i odbiorcą – omawia elementy świata przedstawionego – opowiada o życiu w getcie – wskazuje źródła emocji nadawcy	I. 1.7 1.9 1.10 1.11 2.1 2.2 2.4 III. 2.7

Materiał rzeczowy	Liczba godzin	Zagadnienia	Wymagania wobec ucznia		Odniesienia do podstawy programowej
			podstawowe	ponadpodstawowe	
		styl potoczny	– rozpoznaje styl potoczny wypowiedzi	– omawia funkcję stylu potocznego zastosowanego w wypowiedzi	
Peter Eisenman Pomnik Pomordowanych Żydów Europy w Berlinie Andrzej Sołyga, Marcin Roszczyk, Zdzisław Pidek Mauzoleum w Bełżcu	1	pomnik mauzoleum pamięć Holocaust opis pomnika i mauzoleum symbolika elementów architektonicznych	– wie, czym różni się pomnik i mauzoleum – wypowiada się na temat konieczności zachowania w pamięci przeszłości – opisuje pomnik i mauzoleum – wskazuje elementy symboliczne	– wyjaśnia różnice między pomnikiem a mauzoleum – rozważa problematykę zachowania pamięci o ofiarach wojny – w rozwinięty sposób opisuje pomnik i mauzoleum – wyjaśnia znaczenia elementów symbolicznych	I. 2.3 2.6
Zróżnicowanie języka – nazwy mieszkańców	1	tworzenie nazw mieszkańców pisownia nazw mieszkańców	– wie, jak tworzy się nazwy mieszkańców – zna zasady pisowni nazw mieszkańców	– poprawnie tworzy nazwy mieszkańców – poprawnie zapisuje nazwy mieszkańców	II. 2.2
Wirtualny spacer – sylwetki Ireny Sendlerowej i Janusza Korczaka	1	zbieranie i porządkowanie informacji prezentacja zebranych informacji	– zbiera odpowiednie informacje – prezentuje zebrane informacje	– zbiera, selekcjonuje i porządkuje informacje – prezentuje w ciekawej formie zebrane informacje	IV. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8
TRUDY POROZUMIENIA					
Stanisław Barańczak <i>Garden party</i>	1	stereotyp ironia relacje międzyludzkie sytuacja liryczna zaproszenie	– rozpoznaje sytuację liryczną – wie, o czym mówi wiersz – krótko opowiada o przedstawionych relacjach między bohaterami – rozpoznaje ironię – pisze zaproszenie	– opowiada o sytuacji lirycznej – określa problematykę utworu – ocenia relacje między bohaterami – omawia funkcję ironii – pisze zaproszenie przy zachowaniu wszystkich wymogów tej formy wypowiedzi	I. 1.1 1.2 1.4 1.6 1.7 1.8 1.9 1.10 1.11 III. 1.2 1.3
Melchior Wańkowicz <i>Tędy i owędy</i>	1	gawęda wspomnienia komunikacja językowa poliglotyzm stereotyp	– opowiada o swoich wrażeniach po przeczytaniu tekstu – wie, że tekst należy do literatury faktu – wie, że tekst jest wspomnieniową gawędą – tytułuje poszczególne części tekstu – wyjaśnia, na czym polega komunikacja językowa – wie, czym jest stereotyp	– przedstawia swoją ocenę tekstu – wyjaśnia, dlaczego tekst należy do literatury faktu – wyjaśnia, dlaczego tekst można nazwać wspomnieniową gawędą – odtwarza zawartość treściową poszczególnych części – wymienia i omawia składniki komunikacji językowej – wyjaśnia, o jakich stereotypach jest mowa w tekście	I. 2.1 2.2 2.4

Materiał rzeczowy	Liczba godzin	Zagadnienia	Wymagania wobec ucznia		Odniesienia do podstawy programowej
			podstawowe	ponadpodstawowe	
Anna Wierzbicka <i>Przez pryzmat języka</i>	1	komunikacja językowa język warstwy języka akapit związek między akapitami teza	– czyta tekst ze zrozumieniem – wie, na czym polega akt komunikacji językowej – wymienia poszczególne warstwy języka – wyodrębnia akapity – cytuje zdanie zawierające tezę	– odtwarza własnymi słowami treść tekstu – omawia akt komunikacji językowej – omawia poszczególne warstwy języka – określa relacje między akapitami – ustosunkowuje się do tezy zawartej w tekście	I. 2.1 2.2 2.4 III. 1.5
Zróżnicowanie języka – kolokwializmy	1	kolokwializm stylizacja językowa	– wie, jakie wyrazy i związki wyrazowe są kolokwializmami – wie, kiedy można używać kolokwializmów	– podaje przykłady kolokwializmów – wyjaśnia, kiedy używanie kolokwializmów jest błędem	II. 2.1 2.7
Wirtualny spacer – e- plakat	1	interpretacja e-plakatów tworzenie haseł	– przedstawia swoje wrażenia po zapoznaniu się z e-plakatem – tworzy hasła plakatowe	– omawia znaczenia wynikające z e-plakatów – tworzy hasła plakatowe związane z problematyką tekstów z rozdziału	IV. 1 .2. 5. 8
W ŚWIECIE LUDZI I ZWIERZĄT					
Sławomir Mrożek <i>Artysta</i>	1	postawa życiowa paradoks przesłanie tekstu ogłoszenie	– odtwarza swoimi słowami treść utworu – omawia postawę życiową bohatera – wie, co to jest paradoks – wie, że pod postaciami zwierząt ukrywają się ludzie – pisze ogłoszenie	– odczytuje przenośne znaczenia utworu – ocenia postawę życiową bohatera – wyjaśnia, na czym polega paradoks w utworze – wyjaśnia przesłanie utworu – pisze ogłoszenie przy zachowaniu wszystkich wymogów tej formy wypowiedzi	I. 1.1 1.2 1.6 1.7 1.9 III. 1.2 1.3 2.2
Jonathan Swift <i>Przygody Guliwera</i>	1	fikcja fantastyczna narracja pierwszoosobowa ocena postaw nazywanie wartości utopia	– porządkuje elementy świata przedstawionego – wskazuje elementy fantastyczne – rozpoznaje narrację pierwszoosobową – charakteryzuje bohatera–narratora – nazywa wartości, o jakich mowa w utworze – wie, co to jest utopia	– odtwarza własnymi słowami treść fragmentu – omawia rolę elementów fantastycznych – omawia funkcję narracji pierwszoosobowej – omawia relację między bohaterami – ustala, jakie zachowania bohaterów odzwierciedlają uznawane przez nich wartości – wyjaśnia, czemu służy kreowanie świata jako utopii	I. 1.1 1.2 1.4 1.6 1.8 1.9 1.11
Katarzyna Kozyra <i>Piramida zwierząt</i> (instalacja plastyczna)	1	instalacja plastyczna dosłowne i przenośne znaczenie słów opis zwierząt formułowanie pytań	– rozpoznaje instalacje plastyczne wśród innych tekstów kultury – wymienia składniki instalacji – wyjaśnia dosłowne znaczenie wyrazów – formułuje proste pytania związane z instalacją plastyczną	– wyjaśnia, czym cechuje się instalacja plastyczna jako tekst kultury – omawia składniki instalacji – wskazuje przenośne znaczenia wyrazów – formułuje pytania dotyczące znaczeń instalacji plastycznej	I. 2.3 2.6 III. 2.3

Materiał rzeczowy	Liczba godzin	Zagadnienia	Wymagania wobec ucznia		Odniesienia do podstawy programowej
			podstawowe	ponadpodstawowe	
Zróżnicowanie języka – wyrazy rodzime i zapożyczone	1	wyrazy rodzime wyrazy zapożyczone bogacenie słownictwa pisownia wyrazów zapożyczonych	– podaje kilka przykładów wyrazów rodzimych i zapożyczonych – zna zasady pisowni wyrazów zapożyczonych	– rozróżnia wyrazy rodzime i zapożyczone – poprawnie zapisuje wyrazy zapożyczone	II. 2.1
Wirtualny spacer – animacje internetowe	1	animacja internetowa humor dowcip	– korzysta ze wskazanego programu komputerowego – tworzy prostą animację	– twórczo korzysta ze wskazanego programu komputerowego – tworzy ciekawą animację	IV. 2. 4. 6. 8
W POSZUKIWANIU WARTOŚCI					
Antoine de Saint-Exupéry <i>Mały Księż</i>	5	przypowieść sentencja motyw wędrówki nazywanie wartości ocena postaw relacje międzyludzkie rozprawka debata	– odtwarza główne elementy świata przedstawionego utworu – opowiada o wyglądzie planety Małego Księcia – wymienia etapy wędrówki bohatera – wymienia elementy o symbolicznym znaczeniu – dostrzega związek z przypowieścią jako gatunkiem – cytuje fragmenty o charakterze aforyzmów – uczestniczy w debacie	– porządkuje elementy świata przedstawionego utworu – barwnie opowiada o wyglądzie planety Małego Księcia – wyjaśnia, na czym polega metaforyczny charakter wędrówki Małego Księcia – wyjaśnia znaczenia zawarte w elementach symbolicznych – wyjaśnia, na czym polega przypowieściowy charakter utworu – wyjaśnia przesłania zawarte w aforyzmach – czynnie uczestniczy w debacie	I. 1.1 1.2 1.4 1.5 1.6 1.7 1.8 1.9 1.11 III. 1.1 1.2 1.3 1.4 1.5 1.6 2.1
Ursula le Guin <i>Czarnoksiężnik z Archipelagu</i>	2	powieść fantasy elementy świata przedstawionego charakterystyka bohatera symbolika walka dobra ze złem	– wydobywa informacje z tekstu – wymienia elementy świata przedstawionego – odtwarza dzieje bohatera – krótko charakteryzuje bohatera – wskazuje elementy fantastyczne – rozpoznaje motyw walki dobra ze złem – zalicza utwór do gatunku fantasy	– porządkuje informacje wydobyte z tekstu – omawia elementy świata przedstawionego – opowiada o dziejach bohatera, komentuje ich przebieg – dokonuje charakterystyki i oceny postaci – omawia rolę elementów fantastycznych w utworze – wyjaśnia znaczenia związane z motywem walki dobra ze złem – wyjaśnia, dlaczego utwór zaliczany jest do gatunku fantasy	I. 1.1 1.2 1.4 1.7 1.9
Andrzej Budnik <i>Wywiad bez cenzury: Łukasz Supergan</i>	1	wywiad publicystyka motyw podróży temat wywiadu sens podróżowania przeprowadzenie wywiadu	– rozpoznaje wywiad wśród innych tekstów publicystycznych – formułuje temat wywiadu – odtwarza poglądy rozmówcy na temat sensu podróżowania – układa pytania do wywiadu	– wyjaśnia, czym cechuje się wywiad jako gatunek publicystyczny – wyjaśnia, jakie problemy zostały poruszone w wywiadzie – wyjaśnia znaczenia fragmentów metaforycznych – ustala cel wywiadu – układa do niego pytania, zestawia je według przyjętej	I. 1.7 2.1 2.2 2.4 2.5

Materiał rzeczowy	Liczba godzin	Zagadnienia	Wymagania wobec ucznia		Odniesienia do podstawy programowej
			podstawowe	ponadpodstawowe	
			– przeprowadza wywiad	zasady – przeprowadza ciekawy wywiad	
Zróżnicowanie języka – regionalne odmiany języka	1	regionalne odmiany polszczyzny gwara dialekt dialektyzm rodzaje dialektyzmów	– wie, że obok języka ogólnopolskiego istnieją regionalne odmiany języka; – wie co to jest dialekt i gwara – zna podstawowe rodzaje dialektyzmów – czyta płynnie tekst pisany gwarą	– podaje przykłady regionalnych odmian języka – wyjaśnia, co to jest dialekt i gwara – rozpoznaje rodzaje dialektyzmów – czyta ze zrozumieniem tekst pisany gwarą	II. 2.5
Wirtualny spacer – wywiady audio lub video	1	wywiad pytania do wywiadu temat wywiadu prezentacja rozmówcy	– ustala temat wywiadu – formułuje pytania do wywiadu – przedstawia rozmówcę – przeprowadza wywiad audio lub video – prezentuje wywiad – opowiada o sposobach i okolicznościach przygotowania wywiadu	– prezentuje temat wywiadu – formułuje zróżnicowane pytania do wywiadu – w ciekawy sposób prezentuje rozmówcę – przeprowadza wywiad audio lub video – prezentuje wywiad – opowiada o wrażeniach, przeżyciach i obserwacjach podczas wywiadu	IV. 1.1 1.2 1.3 1.4 1.6
WYROKI LOSU					
Éric-Emmanuel Schmitt <i>Oskar i pani Róża</i>	3	list charakterystyka bohatera motyw śmierci formułowanie pytań	– zbiera informacje na temat bohatera – charakteryzuje bohatera – przytacza wypowiedzi bohatera o dorosłych – rozpoznaje styl potoczny, wskazuje przykłady – pisze list	– zbiera i porządkuje informacje na temat bohatera – charakteryzuje bohatera na podstawie jego wypowiedzi – przedstawia sposób patrzenia bohatera na dorosłych – wyjaśnia, czym cechuje się styl potoczny – przedstawia w formie listu swoją opinię o utworze	I. 1.1 1.2 1.7 1.8 1.9 III. 1.1 1.2 1.3 2.3
Barbara Kosmowska <i>Pozłacana rybka</i>	4	elementy świata przedstawionego wolontariat życiorys CV podanie list motywacyjny	– odtwarza elementy świata przedstawionego – opowiada o relacjach rodzinnych bohaterki – charakteryzuje bohaterkę – wie, na czym polega wolontariat – pisze życiorys, CV, podanie, list motywacyjny	– opowiada o elementach świata przedstawionego – ocenia relacje rodzinne bohaterki – charakteryzuje i ocenia bohaterkę – wyjaśnia, na czym polega wolontariat – pisze życiorys, CV, podanie, list motywacyjny przy zachowaniu wszystkich wymogów tych form wypowiedzi	I. 1.1 1.2 1.7 1.8 1.9 III. 1.2 2.1

Materiał rzeczowy	Liczba godzin	Zagadnienia	Wymagania wobec ucznia		Odniesienia do podstawy programowej
			podstawowe	ponadpodstawowe	
Maciej Pieprzyca <i>Chce się żyć</i> (film fabulamy)	1	off scena filmowa charakterystyka bohaterów postawa życiowa relacje międzyludzkie punkt widzenia kamery recenzja z filmu	– opowiada o scenach, które zwróciły jego uwagę – opowiada, jak wyglądało życie bohatera – wie, na czym polega głos z offu – wskazuje sceny filmowane z perspektywy zabijcy – przedstawia swoje wrażenia wywołane grą aktorską – pisze recenzję z filmu	– wyjaśnia, jak film wpłynął na jego myślenie o świecie – ocenia postępowanie innych w stosunku do bohatera – wyjaśnia funkcję głosu z offu – omawia funkcję punktu widzenia kamery – ocenia grę aktorską – pisze recenzję z filmu przy zachowaniu wszystkich wymogów tej formy wypowiedzi	I. 2.3 2.6
Zróżnicowanie języka – zebranie i powtórzenie wiadomości	1	wszystkie omówione wiadomości i wykształcone umiejętności związane z zagadnieniami zróżnicowania języka	– wie, czym różni się treść od zakresu znaczeniowego wyrazu – podaje treść i zakres znaczeniowy wyrazów – podaje kilka wyrazów o tym samym zakresie znaczeniowym – wyróżnia spośród nazw własnych nazwy osobowe – zna zasady pisowni nazw osobowych – poprawnie odmienia większość nazw osobowych – wyróżnia spośród nazw własnych nazwy miejscowe, zna zasady pisowni nazw miejscowych – poprawnie odmienia większość nazw miejscowych – wie, jak tworzy się nazwy mieszkańców, zna zasady pisowni nazw mieszkańców – wie, jakie wyrazy i związki wyrazowe są kolokwializmami, wie, kiedy można używać kolokwializmów – podaje kilka przykładów wyrazów rodzimych i zapożyczonych, zna zasady pisowni wyrazów zapożyczonych – wie, że obok języka ogólnopolskiego istnieją regionalne odmiany języka – wie co to jest dialekt i gwara – zna podstawowe rodzaje dialektyzmów – czyta płynnie tekst pisany gwarą	– wyjaśnia, czym różni się treść od zakresu znaczeniowego wyrazu – omawia relacje między treścią a zakresem znaczeniowym wyrazu – tworzy ciągi wyrazów o tym samym zakresie znaczeniowym – wie, jak powstawały nazwy osobowe, poprawnie zapisuje nazwy osobowe – poprawnie odmienia wszystkie nazwy osobowe – podaje przykłady różnych nazw miejscowych, poprawnie odmienia nazwy miejscowe – prawidłowo odmienia wszystkie nazwy miejscowe – poprawnie tworzy nazwy mieszkańców – poprawnie zapisuje nazwy mieszkańców – podaje przykłady kolokwializmów – wyjaśnia, kiedy używanie kolokwializmów jest błędem – rozróżnia wyrazy rodzime i zapożyczone, poprawnie zapisuje wyrazy zapożyczone – podaje przykłady regionalnych odmian języka – wyjaśnia, co to jest dialekt i gwara – rozpoznaje rodzaje dialektyzmów – czyta ze zrozumieniem tekst pisany gwarą	II. 2.1 2.2 2.3 2.5 2.6
Wirtualny spacer – foldery i plakaty kampanii informacyjnej	1	kampania społeczna folder ulotka	– wie, na czym polegają kampanie społeczne – opowiada o znanych mu kampaniach społecznych – zbiera materiały do folderu lub ulotki, tworzy folder lub ulotkę	– omawia cele kampanii społecznych – podaje różnorodne przykłady kampanii społecznych – zbiera, porządkuje i hierarchizuje materiały do folderu lub ulotki, tworzy ciekawy folder lub funkcjonalną ulotkę	IV. 1. 2. 4. 6. 8

Materiał rzeczowy	Liczba godzin	Zagadnienia	Wymagania wobec ucznia		Odniesienia do podstawy programowej
			podstawowe	ponadpodstawowe	
LITERACKIE PRZESŁANIE					
Nancy H. Kleinbaum <i>Stowarzyszenie umarłych poetów</i>	3	elementy świata przedstawionego charakterystyka bohaterów nonkonformizm filozofia życia	– porządkuje elementy świata przedstawionego – wymienia i grupuje bohaterów – charakteryzuje profesora Keatinga – przedstawia uczniów akademii – wypowiada się na temat postawy życiowej bohaterów	– opowiada własnymi słowami o elementach świata przedstawionego – omawia relacje między bohaterami – charakteryzuje i ocenia profesora Keatinga – wyjaśnia, czego profesor Keating nauczył swoich uczniów – omawia postawy życiowe bohaterów, porównuje je	I. 1.1 1.2 1.7 1.9 1.11 III. 1. 1.1 1.2 1.3 1.4 1.5 1.6 2.1
Małgorzata Musierowicz <i>Kwiat kalafiora</i>	1	charakterystyka bohatera nazywanie wartości formułowanie znaczenia wyrazów	– formułuje temat rozmowy bohaterów – wymienia cechy charakteru profesora Dmuchawca – bierze udział w dyskusji – przedstawia swoje stanowisko	– formułuje problem tekstu – ocenia profesora Dmuchawca jako nauczyciela – bierze czynny udział w dyskusji – nawiązuje do wypowiedzi innych uczestników	I. 1.1 1.2 1.7 1.9
Małgorzata Musierowicz <i>Brulion Bebe B.</i>	1	autorytet filozofia życia nazywanie wartości wywiad	– formułuje temat rozmowy bohaterów – nazywa wartości – wie, co to jest autorytet – przeprowadza wywiad z wybranym nauczycielem	– odtwarza przebieg rozmowy bohaterów – ustosunkowuje się do poglądów bohaterów na temat wartości – wyjaśnia, kto może być autorytetem – przeprowadza interesujący wywiad z wybranym nauczycielem	I. 1.1 1.2 1.7 1.9 III. 1.2 1.3 1.7
Jostein Gaarder <i>Świat Zofii</i>	1	filozof filozofia ironia sokratyczna zaproszenie mowa obrończa	– czyta tekst ze zrozumieniem – przypomina, jakie zna działy filozofii – cytuje fragment wyjaśniający, na czym polega ironia sokratyczna – pisze zaproszenie – przygotowuje mowę obrończą	– wydobywa informacje z tekstu – wymienia podstawowe działy filozofii, wyjaśnia, czym się zajmują – wyjaśnia własnymi słowami, na czym polega ironia sokratyczna – pisze zaproszenie przy zachowaniu wszystkich wymogów tej formy wypowiedzi – wygłasza mowę obrończą	I. 2.1 2.2 2.4 III. 1.1 1.2 1.3 1.4 1.5 1.6
Sławomir Mrozek <i>Autorytet</i>	1	autorytet konformizm argument rodzaje akapitów akapit syntetyczny felieton publicystyka	– czyta tekst ze zrozumieniem – dzieli tekst na akapity – odtwarza argumenty autora – wie, co to jest akapit syntetyczny – wie, że tekst należy do publicystyki – wie, że tekst reprezentuje felieton jako gatunek publicystyczny	– formułuje temat i problem tekstu – określa relacje treściowe między akapitami – ustosunkowuje się do argumentów autora – wskazuje w tekście akapit syntetyczny – wyjaśnia, dlaczego tekst należy do publicystyki – wyjaśnia, dlaczego tekst reprezentuje felieton jako gatunek publicystyczny	I. 2.1 2.2 2.4 2.5

Materiał rzeczowy	Liczba godzin	Zagadnienia	Wymagania wobec ucznia		Odniesienia do podstawy programowej
			podstawowe	ponadpodstawowe	
			– odczytuje intencje zawarte w tekście	– ustosunkowuje się do intencji zawartych w tekście	
Komunikacja i kultura języka – poprawne używanie słownictwa	1	związki wyrazowe szablony językowe	– wie, co to są związki wyrazowe – rozpoznaje szablony językowe	– wyjaśnia mechanizm tworzenia związków wyrazowych – krytycznie ocenia stosowanie szablonów językowych	II. 2.1 2.3
Wirtualny spacer – filmiki nagrane przez uczniów	1	problem zagrożenie, skutki	– nagrywa prosty filmik edukacyjny ostrzegający rówieśników przed zagrożeniami	– nagrywa pomysły, ciekawy filmik, ostrzegający rówieśników przed zagrożeniami, stosuje celowe środki perswazji	IV. 1. 2. 4. 5. 6. 8
ODCIECIE SAMOTNOŚCI					
Marek Hłasko <i>Okno</i>	1	narrator narracja pierwszoosobowa charakterystyka bohatera postawa życiowa charakterystyka porównawcza symbolika przestrzeni ciekawość świata	– porządkuje elementy świata przedstawionego – zbiera informacje o narratorze – rozpoznaje narrację pierwszoosobową – charakteryzuje bohatera – omawia postawy życiowe narratora i chłopca – dostrzega symbolikę przestrzeni	– omawia elementy świata przedstawionego – prezentuje informacje dotyczące narratora – wyjaśnia skutki zastosowania narracji pierwszoosobowej – dokonuje charakterystyki porównawczej – ocenia postawy życiowe narratora i bohatera – wyjaśnia symbolikę przestrzeni	I. 1.1 1.2 1.4 1.7 1.9
Barbara Kosmowska <i>Samotni.pl</i>	1	relacje rodzinne znaki samotności nazywanie uczuć zmaganie się z samotnością narracja pierwszoosobowa	– rozpoznaje narrację pierwszoosobową – omawia relacje rodzinne Pauli – opowiada o sytuacji emocjonalnej bohaterki – opowiada o zmaganiu się bohaterki z samotnością	– omawia funkcję narracji pierwszoosobowej – ocenia relacje panujące w rodzinie bohaterki – przedstawia sytuację emocjonalną bohaterki – ocenia sposoby radzenia sobie z samotnością	I. 1.1 1.2 1.4 1.7 1.9
Edvard Munch <i>Krzyk</i> (reprodukcja obrazu)	1	ekspresjonizm deformacja kolorystyka obrazu kompozycja obrazu symbolika elementów obrazu sposób obrazowania postaci	– zna termin <i>ekspresjonizm</i> – wymienia elementy przedstawione na obrazie – wskazuje elementy przedstawione za pomocą deformacji – omawia kolorystykę obrazu – wstępnie omawia kompozycję obrazu – wskazuje elementy o znaczeniach symbolicznych – opowiada o sposobie prezentowania postaci na obrazie	– wyjaśnia, czym cechują się dzieła ekspresjonistyczne – omawia elementy przedstawione na obrazie – omawia funkcję deformacji – wypowiada się na temat znaczeń obrazu eksponowanych kolorystyką – omawia kompozycję obrazu – wyjaśnia znaczenia elementów symbolicznych – formułuje znaczenia sugerowane sposobem prezentowania postaci na obrazie	I. 2.3 2.6

Materiał rzeczowy	Liczba godzin	Zagadnienia	Wymagania wobec ucznia		Odniesienia do podstawy programowej
			podstawowe	ponadpodstawowe	
Komunikacja i kultura języka – Norma językowa	1	norma językowa norma wzorcowa norma użytkowa norma potoczna stosowanie norm językowych w wypowiedziach	– wie, co to jest norma językowa – odróżnia normę wzorcową od użytkowej i potocznej – stosuje się do norm językowych w swoich wypowiedziach	– wyjaśnia, na czym polega i czego dotyczy norma językowa – rozróżnia różne rodzaje norm językowych – zawsze stosuje się do odpowiednich norm językowych w swoich wypowiedziach	II. 3.2
Wirtualny spacer – tworzenie teledysku	1	motyw samotności teledysk	– dostrzega powtarzalność motywu samotności w różnych tekstach kultury – tworzy prosty teledysk	– gromadzi teksty kultury zawierające motyw samotności – tworzy ciekawy teledysk	IV. 1. 2. 4. 6. 7. 8
NA SWÓJ TEMAT					
Szczepan Twardoch <i>Wieloryby i ćmy. Dzienniki 2007–2015</i>	1	dziennik autobiografizm subiektywizm znaczenia metaforyczne refleksje o świecie	– rozpoznaje dziennik wśród innych gatunków – wie, na czym polega autobiografizm – dostrzega subiektywizm wypowiedzi – wskazuje fragmenty o znaczeniach metaforycznych – odtwarza refleksje autora o świecie	– omawia cechy dziennika jako gatunku – wyjaśnia pojęcie <i>autobiografizm</i> – wyjaśnia, z czego wynika subiektywizm wypowiedzi – wyjaśnia znaczenia metaforyczne – ustosunkowuje się do refleksji autora o świecie	I. 1.7 1.9 1.10 1.11 2.1 2.2 2.4
Magdalena Tulli <i>Szum</i>	1	autokreacja relacje rodzinne prezentowanie emocji list	– czyta tekst ze zrozumieniem – dostrzega w tekście przejawy autokreacji – omawia prezentowane emocje – pisze list	– określa problematykę tekstu – omawia na podstawie tekstu zjawisko autokreacji – przedstawia źródła prezentowanych emocji – pisze ciekawy, rozwinięty list	I. 1.7 1.9 1.10 1.11 2.1 2.2 2.4 III. 1.2 1.3
Alina Szapocznikow <i>Autoportret I; Autoportret II</i> (rzeźby)	1	rzeźba autoportret elementy rzeźby opis rzeźby symbolika materiał rzeźbiarski	– rozpoznaje rzeźbę wśród innych dzieł sztuki – wypowiada się na temat tytułu rzeźb – wymienia elementy obu rzeźb – opisuje rzeźbę – wskazuje elementy o znaczeniach symbolicznych – nazywa materiał, z których wykonane zostały rzeźby	– omawia specyfikę rzeźby jako dzieła sztuki – wyjaśnia tytuły rzeźb w kontekście tego, co przedstawiają – omawia elementy obu rzeźb – dokładnie opisuje rzeźby – wyjaśnia symboliczne znaczenia elementów dzieł – wyjaśnia, jak materiał, z którego zostały wykonane rzeźby, wpływa na znaczenia dzieł	I. 2.3 2.6
Komunikacja i kultura języka –Błąd językowy	1	błąd językowy usterka językowa innowacja językowa rozpoznawanie rodzajów błędów językowych	– wie, co to jest błąd językowy – rozpoznaje innowacje językowe – rozpoznaje różne rodzaje błędów językowych	– wyjaśnia mechanizm popełniania błędów i usterek językowych – ocenia innowacje językowe – klasyfikuje rodzaje błędów językowych	II. 3.3

Material rzeczowy	Liczba godzin	Zagadnienia	Wymagania wobec ucznia		Odniesienia do podstawy programowej
			podstawowe	ponadpodstawowe	
Wirtualny spacer – autoportrety uczniów	1	autoportret	– tworzy autoportret, prezentuje go	– tworzy autoportret, prezentuje go w ciekawy sposób	IV. 2. 4. 6. 8
ŚCIEŻKI ŻYCIA					
Zbigniew Herbert <i>Życiorys</i>	1	życiorys subiektywizm liryka bezpośrednia bohater liryczny sytuacja liryczna wewnętrzna kompozycja utworu życiowe wartości nazywanie uczuć	– wie, czym cechuje się życiorys jako forma wypowiedzi – dostrzega lirykę bezpośrednią – rozpoznaje bohatera lirycznego – rozpoznaje sytuację liryczną – dostrzega wewnętrzną kompozycję wiersza – nazywa wartości ważne dla bohatera – nazywa uczucia	– omawia życiorys jako formę wypowiedzi – dostrzega subiektywizm wypowiedzi poetyckiej – przedstawia informacje o bohaterze lirycznym – omawia sytuację liryczną – omawia kompozycję wewnętrzną utworu – omawia światopogląd bohatera lirycznego – wskazuje źródła uczuć	I. 1.1 1.2 1.4 1.7 1.8 1.9
Wisława Szymborska <i>Pisanie życiorysu</i>	1	życiorys frazelogizmy wiedza o człowieku postrzeganie człowieka ocena świata	– wie, czym cechuje się życiorys jako forma wypowiedzi – wskazuje w wierszu frazeologizmy – dostrzega ironię – odtwarza obraz człowieka utrwalaony w wierszu – omawia relacje między człowiekiem i światem ukazane w wierszu	– omawia życiorys jako formę wypowiedzi – wyjaśnia funkcję frazeologizmów w utworze – wyjaśnia, przeciwko czemu skierowana jest ironia – prezentuje obraz człowieka ukazany w wierszu – rozważa problem relacji między człowiekiem i światem	I. 1.1 1.2 1.4 1.7 1.8 1.9
Piotr Dumała <i>Ściany</i> (film animowany)	1	film animowany filmowa metafora symbol środki języka filmowego everyman muzyka w filmie	– ogląda uważnie film – dostrzega filmowe metafory – wymienia elementy o znaczeniach symbolicznych – wie, kto to jest everyman – wypowiada się na temat muzyki w filmie	– odtwarza treściową zawartość poszczególnych scen filmu – wyjaśnia znaczenia filmowych metafor – omawia znaczenia symboliczne – wyjaśnia, kto to jest everyman, wykorzystuje to pojęcie do interpretacji filmu – ocenia muzykę filmu w kontekście jego znaczeń	I. 2.3 2.6
Komunikacja i kultura języka – manipulacja językowa	1	manipulacja środki manipulacji reklama	– wie, na czym polega manipulacja językowa – dostrzega językowe sposoby stosowane w manipulacji językowej, nie poddaje się manipulacji językowej	– wyjaśnia, czym różni się manipulacja językowa od perswazji – omawia językowe sposoby stosowane w manipulacji językowej, przeciwstawia się manipulacji językowej	III. 1.8 1.9
Wirtualny spacer – przedstawianie siebie	1	autoprezentacja	– przygotowuje autoprezentację	– przygotowuje w ciekawej formie autoprezentację	III. 1.8 1.9

Materiał rzeczowy	Liczba godzin	Zagadnienia	Wymagania wobec ucznia		Odniesienia do podstawy programowej
			podstawowe	ponadpodstawowe	
Komunikacja i kultura języka – Zebranie i powtórzenie wiadomości	1	wszystkie poznane wiadomości i wykształcone umiejętności z zakresu komunikacji i kultury języka	– wie, co to są związki wyrazowe – rozpoznaje szablony językowe – wie, co to jest norma językowa – odróżnia normę wzorcową od użytkowej i potocznej, stosuje się do norm językowych w swoich wypowiedziach – wie, co to jest błąd językowy – rozpoznaje innowacje językowe – rozpoznaje różne rodzaje błędów językowych – wie, na czym polega manipulacja językowa – dostrzega językowe sposoby stosowane w manipulacji językowej, nie poddaje się manipulacji językowej	– wyjaśnia mechanizm tworzenia związków wyrazowych – krytycznie ocenia stosowanie szablonów językowych – wyjaśnia, na czym polega i czego dotyczy norma językowa – rozróżnia różne rodzaje norm językowych – zawsze stosuje się do odpowiednich norm językowych w swoich wypowiedziach – wyjaśnia mechanizm popełniania błędów i usterek językowych – ocenia innowacje językowe; klasyfikuje rodzaje błędów językowych – wyjaśnia, czym różni się manipulacja językowa od perswazji – omawia językowe sposoby stosowane w manipulacji językowej, przeciwstawia się manipulacji językowej	II. 3.1 3.2 3.3 III. 1.8 1.9
WIEM I UMIEM					
Krzysztof Biedrzycki <i>Interpretacja – szkoła rozumienia</i>	2	analiza interpretacja wnioski analityczne wnioski interpretacyjne sens utworu znaczenia	– wie, co składa się na analizę utworu literackiego – wie, na czym polega interpretacja utworu literackiego – formułuje podstawowe wnioski analityczne i interpretacyjne – odczytuje podstawowe sensy utworu – rozpoznaje znaczenia dosłowne i naddane utworu	– samodzielnie dokonuje pełnej analizy i interpretacji utworu literackiego	I. 2.1 2.2 2.4

Teksty przemówień uczniowskich	1	przemówienie kompozycja logika spójność perswazja elementy pozasłowne wypowiedzi	– wie, czym cechuje się przemówienie – zna środki retoryczne, rozumie ich funkcję – wie, jakimi sposobami osiągać spójność wypowiedzi – zna części kompozycyjne przemówienia – wie, na czym polega perswazja – zna pozasłowne elementy wypowiedzi – pisze i wygłasza przemówienie	– omawia cechy przemówienia jako formy wypowiedzi – celowo i funkcjonalnie stosuje środki retoryczne – stosuje środki spójnościowe – dzieli tworzony tekst przemówienia na właściwe części kompozycyjne – świadomie stosuje środki perswazyjne – stosuje pozasłowne środki wypowiedzi – tworzy i w odpowiedni sposób wygłasza przemówienie	III. 1.1 1.2 1.3 1.4 1.5 1.6 2.1
Test końcowy	1	poznane w kl. VIII wiadomości i wykształcone umiejętności	– poprawnie odpowiada na większość pytań i poleceń testu	– poprawnie odpowiada na wszystkie pytania i polecenia testu	IV. 7